

Foto IG

Osrednja proslava na gmajni ob 70-letnici postavitve spomenika padlim junakom Bidovcu, Milošu, Valenčiču, Marušiču

Bazovica mora združevati ne razdvajati!

“Znameniti zgodovinar Taylor je zapisal: Neko ljudstvo potrdi, da ima pravico do življenja, s tem, da dokazuje svojo voljo do življenja. Nobeno ljudstvo ni bolj dokazalo te svoje pravice kot Slovenci južno od Julijskih Alp. Gre za plebiscit, ki traja dvajset let. Slovenci niso nikdar pristali na to, da bi umrli kot ljudstvo, nikdar se niso vdali italijanski dominaciji”.

To je zgovoren citat iz govora, ki ga je politični delavec, zdravnik in pisatelj Rafko Dolhar imel kot osrednji govornik na letošnji proslavi v spomin na **Bidovca, Miloša, Valenčiča, Marušiča**, ki je bila v nedeljo, 6. septembra, na bazovski gmajni: ob spomeniku štirih junakov stoji odslej še obeležje v spomin na **Antona Gropajca**, kmeta in družinskega očeta iz Drage, čigar usodo gre zaradi tragike in vpetosti v sorodne idealne, družbene in zgodovinske ter etnične okoliščine tedaj prvega antifašističnega boja v Evropi gotovo pridružiti poslednji izkušnji ostalih štirih junakov: dejansko ga moramo upoštevati kot peto bazoviško žrtev, kot je nekoč zapisal Ivo Jevnikar. Anton Gropajc si je namreč v zaporu Regina Coeli v Rimu 16. junija 1930 - to je še pred prvim tržaškim procesom - zaradi strašnega mučenja oblasti vzel življenje. Odbor za proslavo Bazoviških junakov pri NŠK, ki mu predseduje Milan Pahor, se je upravičeno odločil postaviti tudi tej žrtvi spomenik, ki so ga ob prisotnosti svojcev odkrili na predvečer osrednje

Rafko Dolhar (foto IG)

proslave. Na gmajni Dogodek v spomin na mučenca iz Drage je potekal v nenaklonjenih meteoroloških okoliščinah, nad krajem bolečega spomina pa je dan zatem sijalo prijetno septembrsko pozno poletno sonce. Na prizorišču dogajanja so se zbirali naši ljudje in rojaki iz matične domovine. V 'parterju' so sedeli poslanka DS Tamara Blažina, deželni svetnik DS Stefano Ukmar, podpredsednik deželnega sveta in deželni tajnik SSK Igor Gabrovec, predsednik tržaškega občinskega sveta Iztok Furlanič (Zveza levice), predsednik pokrajinskega sveta Maurizio Vidali (SSK), župani okoliških občin; tržaško občinsko upravo je predstavljala podžupanja Fabiana Martini, števerjansko pa županja Franka Padovan. Slovensko državo je poleg predstavnikov borbenskih organizacij zastopal minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc, ki sta ga spremljali Generalna konzulka RS v Trstu Ingrid Sergaš in konzulka Eliška Kersnič Žmavc.

/str. 16
IG

Msgr. Petru Cocolinu so posvetili drevored in knjigo Poklon nadškofu tople človeškosti

Spomin na goriškega nadškofa msgr. Petra Cocolina (1920-1982) je še živ med Goričani. Krajevno Cerkev je vodil od leta 1967 do prerane smrti, nadškofijo pa brez dvoma zaznamoval s svojim blagim ter odločnim značajem, s srčno modrostjo človeka, ki je na prvo mesto vedno postavljal dialog in trdno verjel, da jezikovne, narodnostne in kulturne razlike predstavljajo bogastvo. Da bi bil ta spomin v mestnem središču še bolj prisoten, je občinska uprava po msgr. Cocolinu poimenovala drevored v Ljudskem vrtu, ki teče vzporedno z ulico Dante. V petek, 4. septembra, se je pozno popoldne na vogalu mestnega parka na Verdijevem korzu zbrala množica ljudi. Goriški župan Ettore Romoli je v prisotnosti nekaterih predstavnikov civilnih in vojaških oblasti priznal, da so ga že več let spodbujali k temu, da bi na primeren način obeležili spomin na msgr. Cocolina, a taki postopki so zapleteni in zahtevajo veliko papirjev ... Cocolin je bil "eden najbolj priljubljenih goriških škofov", zadnji po rodu iz Goriške. Rodil se je sicer v Saciletto, zaselku Rude, toda vse svoje pastoralno delo je opravljal v goriški nadško-

fiji. "Spominjamo se ga zaradi njegove človeškosti, pa tudi zato, ker je v Gorici živel v enem izmed najbolj žalostnih obdobij mesta": v 60. letih je bilo mesto razdeljeno na dva dela, potem ko je izgubilo zaledje; ljudje so se bali prihodnosti, tega, kar bi se lahko vsak trenutek zgodilo ... V tem času je bil Cocolin "na cerkvenem in tudi civilnem področju trdna oporna točka", je sklenil Romoli. Občinski svetnik Michele Bressan je v orisu škofovega življenja poudaril, da se je rodil v furlanski kmečki družini. Po opravljenem študiju v Gorici ga je leta 1944 v duhovnika posvetil nadškof Margotti.

/str. 2

Papežev poziv

"... Zato, pred jubilejem usmiljenja, pozivam župnije, verske skupnosti, samostane in svetišča po vsej Evropi, naj izrazijo konkretnost evangelija in sprejmejo po eno družino beguncev. Konkretno dejanje v pripravi na sveto leto usmiljenja. Vsaka župnija, vsaka verska skupnost, vsak samostan, vsako svetišče v Evropi naj gosti po eno družino".
Francišek, 6. septembra 2015

S 1. STRANI Msgr. Peter Cocolin Poklon nadškofu ...

Pastoralno delo je kot pomočnik začel v Krmini, nadaljeval kot župnik v Terzu pri Ogleju (1951) in v Ogleju (1955), torej "v okolju, ki mu ni bilo vedno naklonjeno". Leto pred imenovanjem za škofa je bil premeščen v Tržič. Na čelu goriške Cerkve se je kmalu zavzelo lotil preosnovanja pastorale v skladu z navodili Drugega vaticanskega cerkvenega zbora. Veliko pozornost je posvečal kulturnim in družbenim temam, rad je sodeloval pri preobrazbi podobe mesta in škofije v kraj sprejemanja in srečevanja, v svet, ki bi presegal meje in ločevanja. Srž njegovega delovanja je vedno bilo iskanje občestva, skupnosti kot vzora življenja. Prenovil je kurijo, na novo je ovrednotil vlogo škofijskega tednika in laičnih združenj v krajevni Cerkvi. Slovenci mu moramo biti posebno hvaležni, ker je omogočil ustanovitev slovenskega pastoralnega središča pri svetem Ivanu. Dal je tudi novega zagona misijonski dejavnosti, iz katere so izšli duhovniški, redovniški in misijonarski poklici. Na poseben način se je zavzel za oglejsko baziliko in sploh zgodovino te zibelke krščanstva v srednjeevropskem prostoru. Med letoma 1975 in 1977 je bil tudi apostolski administrator tržaške škofije; to so bili posebno težki časi, saj so morali določiti meje škofije po mednarodnih sporazumih. S svojo konkretno podporo je veliko naredil za zgraditev prve cerkve, zgrajene v Novi Gorici, pa tudi za ponovno organiziranje romanj na Sveto Goro. Blizu je znal biti navadnim ljudem v vsakdanjih težavah in še zlasti delavcem, ki jih je redno podpiral, ko so se borili za svoje pravice. Po značaju je bil gospodski in hkrati sproščen, rad je tkal pristne vezi, ki so bile najboljši humus za sodelovanje. Njegovo življen-

je msgr. Petra Cocolina". Tisti, ki se srečajo pod tem znamenjem, je še zmolil msgr. Redaelli, "naj se čutijo sestre in bratje, ljubljeni in priznani, ker so otroci istega Očeta". V bližnjem Trgovskem domu je sledila krajša predstavitev knjizice o msgr. Cocolinu, ki je izšla pri založbi Voce Isontina, napisal in uredil pa jo je nekdanji urednik škofijskega ted-

ke, če nima misijonske razsežnosti. Njegova prepričljiva beseda je sprožila razvoj prave misijonske zavesti. Na Tržaškem so ga kot apostolskega administratorja kmalu vzljubili zaradi njegovega bratskega razumevanja, velikodušnega služenja, toplega prijateljstva. "Zame je bil kot oče", tudi strog, a vedno umirjen kljub težavam, ki niso manjkale. Duhovniki in verniki so ga sprejeli z odprtim srcem, saj se je vsakomur približal v duhu preprostosti in bratstva. Iskreno spoštljiv je bil tudi do prejšnjega škofa, msgr. Santina. Ve-

lika, izobraženec širokih obzorij in odličan poznavalec zgodovine krajevne Cerkve g. Renzo Boscarol. Msgr. Evgen Ravignani je v svojem razmišljanju povedal, da sta msgr. Cocolina odlikovali ljubezen in nežnost ne le v besedah, ampak še prej v njegovi izredni pripravljenosti za poslušanje in simpatiji, s katero je sprejemal vsakogar. Bil je rahločuten in občutljiv kot malokdo. "Kot škof bi gotovo ugajal papežu Francisku: bil je preprost v življenjskem slogu, svoboden, da je lahko ostajal blizu ljudem" v temnih nočeh njihove samote, nemira in neuspehov. Znal jim je segreti srce, jih tolažiti in spodbujati, naj stopijo na pot iskanja smisla, ki bi jim vrnila dostojanstvo, upanje in plodovito življenje. Na začetku škofovske službe je seveda naletel na nerazumevanje prav zato, ker je izhajal iz vrst krajevne du-

liko trpljenja mu je povzročil izbruh "bolnega nacionalizma, ki nima kaj dosti opraviti s krščansko vero", ob branju slovenskega berila na veliki četrtki 1976. Upokojeni škof Santin je z močno besedo obsodil "ravnanje, ki ni bilo ne civilno ne krščansko". Msgr. Cocolin je ostal vidno prizadet, in vendar miren: "Njegov molk je bil bolj zgovoren od vsake obsodbe". Msgr. Ravignani se je na koncu zahvalil prirediteljem večera, ker so mu dali možnost obuditi spomin na človeka, ki je bil za goriško in tržaško škofijo "velik dar", "oče in pastir".

Ker je imel nadškof Peter srčno rad Slovence, s katerimi se je tudi redno srečeval, je dejal urednik tednika Voce Isontina Mauro Ungaro, so povabili k mikrofonu našega urednika Jurija Paljka. Ta se je zahvalil g. Boscarolu za ganljiv opis škofovih odnosov do slovenskih vernikov, "manjšine v slovenski manjšini". Paljk živi v Terzu pri Ogleju, kjer je bil Cocolin prvič postavljen za župnika, veliko pred njim pa je bil prvi župnik neki Bravničar iz Kanala. Boscarolova knjiga vsebuje zanimive zapise tudi drugih avtorjev, kot npr. Maurizia Calligarisa in Sergia Tavana. "Imeli smo moža", je naš urednik poudaril pokončno držo msgr. Cocolina, ki ga je med drugim odlikovala po-

M. Ungaro, msgr. E. Ravignani, J. Paljk in R. Boscarol (foto ddp)

je prekinila možganska kap 11. januarja 1982. Svečanega pogreba v cerkvi Srca Jezusovega se je udeležila ogromna množica ljudi, ki so zaznali njegovo bratsko bližino in očetovsko ljubezen.

Nadškof Carlo Redaelli se je zahvalil občinski upravi in poudaril, da je prav se spomniti na tiste, ki so v preteklosti delali, trpeli, oznanjali evangelij in tudi molili, "saj škof najprej molit". Zato naj bo priložnost poimenovalja ne le obuditev spomina, temveč nova spodbuda za vse prebivalstvo, da bi se Gorica danes znala odgovorno in pogumno soočiti z izzivi, ki stojijo pred njo. Slavje v Ljudskem vrtu, ki sta se ga med drugimi udeležila upokojena nadškofa De Antoni iz Gorice in Ravignani iz Trsta, se je končalo z blagoslovitvijo table, ki naj spominja na "toplo človeškost in pastirsko služenje nadško-

hovščine. Izkušnje v Ogleju in Tržiču pa so iz njega naredile škofa, ki je znal voditi škofijo z modrostjo; in vendar je - raje kot pastirsko palico - uporabljal prirčno besedo in potrpežljivo ljubezen. Z veseljem je sprejel in z navdušenjem udeležanje koncilске smernice, čeprav je tudi ta vnahtevala veliko potrpežljivosti in zaupanja. Nikdar se ni odpovedal iskanju edinosti: bil je sin te zemlje, kjer od nekdaj živijo različni narodi. Dobro je poznal globoke rane, ki jih je prizadel nemirni povojni čas; jasno pa mu je bilo, da je kot škof moral spodbujati spravo in mir. Civilni družbi je moral dopovedati, da edinstvo ni utopija, temveč pravo upanje. Po tej poti je hotel hoditi, po tej poti moramo hoditi še danes. S posebno vnemo se je Cocolin posvečal misijonom. Brez zadržkov je sprejel misel, da Cerkev ni prava Cer-

sebeno redka lastnost: občutljivost za socialno ogrožene, sposobnost biti blizu ljudem in dajati glas tistim, ki nimajo glasu. "V t. i. tekoči družbi tudi danes potrebujemo sidrišča, močne vzore in trdne oporne točke". Zato je Paljk izrazil željo, da bi take osebnosti bile zgled tudi današnjim duhovnikom. G. Renzo Boscarol je na koncu povzel nekaj misli. Msgr. Cocolin je bil navezan na zemljo in ljudi, to je skušal posredovati tudi drugim. Bil je navezan na različne skupnosti, odprt za misijone, zagovornik družbeno-kulturnih snovanj. Omenjene vidike bi bilo treba še raziskati in poglobiti. S knjigo je vsakomur skušal spodbuditi širše razmišljanje o vlogi in zgodovini krajevne Cerkve. Čas je namreč, da z večjim pogumom premislimo našo prihodnost! / DD

Izvršni odbor SSO je obravnaval novo financiranje majhnih društev Pomanjkljiva raven zaščite v statutih novih unij

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij se je po poletnem premoru spet sestel v sredo, 2. septembra 2015. Zasedanje je tokrat potekalo v Gorici v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž. Deželni predsednik Walter Bandelj je povedal, da je bilo delovanje SSO v poletnem času zelo intenzivno in zaradi tega je bilo na dnevno redno kar precej točk. Nekatero so prišle na vrsto in v obravnavo na zasedanju, ki je bilo v sredo, 9. septembra 2015, v Kanalski dolini.

Izvršni odbor je poglobljeno obravnaval vprašanje novega deželne pravilnika za financiranje majhnih društev. Po novem naj bi društva sredstva prejemala po zvezah, zato je potrebno bolj točno določiti povezavo oziroma članstvo. Neposredno pa se bodo lahko majhna društva prijavljala na razpis za projekte. Bolj točno bo potrebno tudi določiti kriterij, po katerem bodo določene organizacije vključene v skupino, ki zadeva vzgojno področje.

Vsebine v zvezi s pravilnikom je pripravil Albert Devetak in jih med seboj predstavil članom izvršnega sveta. Sledila je razprava, ki je v pretres vzela predvsem ključno vlogo zvez, ki bodo v prihodnje še večja referenčna točka za kulturno in prosvetno delovanje majhnih društev. V tem smislu bo potrebno posebno pozornost nameniti videmski pokrajini in statusu dveh zvez cerkvenih pevskih zborov, ki delujeta na Goriškem in Tržaškem.

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je tudi obravnaval zadnja dogajanja o izvajanju zakona 26/2014, ko so skupščine županov odobraval statute novih medobčinskih teritorialnih združenj. Ob tem še zmeraj vzbujata skrb dejstvo, da je zaščita za slovensko manjšino v teh temeljnih aktih

obravnavana na različne načine. Če je za tržaško medobčinsko unijo spoštovanje zaščite zadovoljivo, tega ni mogoče trditi za ostale unije, v katere so vključene občine, kjer živi slovenska narodna skupnost. Na Goriškem je prišlo do razdelitve, tako da je občina Doberdob v tržaški uniji, Sovodnje in Števerjan pa v goriški. Statut goriške medobčinske zveze pa nosi le italijanski naziv. Zelo slabo je v videmski pokrajini, kjer se v statutih sploh ne omenja slovenska manjšina. Za medobčinski uniji Nediških dolin ter Kanalske in Železne doline bo za odobritev statuta moral poskrbeti deželni komisar, ker jih je zbor županov zavrnil. Pri tem gre upati, da bo deželni komisar vključil v statute vse potrebne člene, ki zadevajo zaščito slovenske manjšine. To je tudi slovenskim oblastem večkrat obljubila deželna predsednica Debora Serrachiani, ki je v prejšnjem letu prejela priznanje Republike Slovenije. Hudo pa je glede statuta za uni-

jo Terskih dolin. Odobreni statut zelo na splošno omenja prisotnost narodnih in jezikovnih manjšin, Slovence pa zanika, saj je zapisano, da so bila to slovenska ljudstva. Ta sporni statut pa so odobrili tudi župani, ki pripadajo tisti politični opciji, ki je tradicionalno bolj prijazna do Slovincem v FJK.

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je podprl stališče stranke Slovenske skupnosti, da je treba deželni zakon 26/2014 za reformo krajevnih uprav nemudoma popraviti in zagotoviti enakovredno zaščito v vseh 32 občinah, kjer se izvaja zaščitni zakon 38/2001. Pred koncem zasedanja je izvršni odbor sprejel z zadovoljstvom odločitev občine Trst, da v spomin na bazoviške junake postavi spominsko tablo. Predsednik Bandelj pa je čestitil Društvu slovenskih izobražencev za dobro izpeljane 50. študijske dneve Draga 2015 ter za napovedano državno priznanje s strani slovenskega predsednika Boruta Pahorja.

Največ beguncev v Nemčijo

Nemška koalicija krščanskih demokratov in socialdemokratov se je dogovorila, da bo v prihodnjem letu za pomoč beguncem, ki preplavljajo državo, namenila šest milijard evrov pomoči - poroča Slovenska tiskovna agencija.

Za letos bo nemška vlada za pomoč beguncem poleg tega namenila še dodatno milijardo evrov. Merklova je opozorila, da bo rekordni val beguncev zagotovo spremenil Nemčijo v prihodnjih letih: "Želimo pa si, da bi bile te spremembe pozitivne, in verjamem, da to lahko dosežemo", je dejala. Kanclerka obenem zahteva večja prizadevanja EU pri reševanju vprašanja beguncev. Prepričana je, da je dogovor na evropski ravni mogoč, solidarna in poštena porazdelitev beguncev pa je po njenem nujna.

Po ocenah je konec tedna v Nemčijo prispelo najmanj 20.000 beguncev, zlasti preko Madžarske in Avstrije. Večina je beguncev iz Sirije, prihajajo pa predvsem na glavno železniško postajo v Münchnu. Po pričakovanjih Berlina bo v Nemčijo letos vstopilo okoli 800.000 beguncev, največ v EU. Naval beguncev je močno obremenil lokalne skupnosti in te od vlade terjajo več sredstev. Predvsem na Bavarskem se soočajo z velikim pritiskom beguncev.

Povejmo na glas

Med Zlom in Dobrim

V vse večjem navalu pribežnikov v naše kraje marsikdo pomisli ali reče na glas, da gre za dogodek svetopisemskih razsežnosti. Ne vemo sicer, na kaj točno se oznaka nanaša, vendar čutimo, da je umestna. Gre pač za velike in vsekakor prevelike stvari, ki prese-gajo vse predstavljivo in ne nazadnje tudi nas same. Stvari se zdijo podobne velikim naravnim katastrofam, vzušje je tesnobno in celo grozljivo. In ko ne bi bilo nekje vsemogočnega Dobrega, ki lahko v zadnjem hipu spremeni stisko in strah v srečno razrešitev, bi se katastrofa zanesljivo udejanjila v vsej polnosti in triumfalno bi Zlo. Seveda niso Zlo pribežniki, ki so morali morda za vedno zapustiti svoj dom, pribežniki so le ogromna množica brezdomcev. Tako ogromna, da nam zastane dih in začutimo nemoč ob njihovem prihajanju - res, kot bi šlo za desetmetrski val teles, ki pa imajo svoje ime in človeško zgodbo. In osupljivo ter na vsak način obremenjujoče, v svetopisemski zgodbi se znajdemo tudi mi, ki se moramo opredeliti in hočeš nočeš postanemo prizorišče soočenja med Zlom in Dobrim, med Dobrim in Zlom. Zagotovo Dobro in Zlo nista enakovredna nasprotnika, Dobro je močnejše, ker gradi in osmišlja, toda gorje, ko bi Zlo podcenjevali. Nepopisno močno je v svojem vplivu na človeka, človekovo naravo pozna do potankosti in hoče, da človek ruši in s tem dokazuje, da resničnega smisla ni. Hoče zanetiti v človeku in med ljudmi sovraštvo, podžiga človekove slabosti, da se razplamtijo in pričnejo

uničevati. Zna spodbuditi zavist, ljubosumje, prišepetava, da si menda večvreden od drugih in to ti daje pravico do obračunavanja z njimi, do brezobzirnega in krutega odnosa do njih. Krepi sebičnost, da ti ni mar za nikogar razen zase, vseč mu je bogastvo, ki se šopiri nad revščino. Všeč so mu laži in vsakršne prevare, zlorabe, izdajstva vseh vrst in ne nazadnje si želi, da bi zavladalo sovražno povsod: med posamezniki, v družini, med družinami, med narodi, znotraj narodov, kar je še posebno zaželeno, med državami, civilizacijami, verami. Višek zadovoljstva Zla pa je tedaj, kadar pride med ljudmi do spopadov, pobojev in predvsem vojn, ko dosežeta uničevanje in razčlovečenje višek. Prva in druga svetovna vojna, rojstvo in delovanje ideologij, vse to so močstrstva Zla, ki mu ni nikoli dovolj. V tej luči je sedanji množični prihod pribežnikov nova velika priložnost, da se stvari zaobrbejo v nasilno zavračanje ali celo pregon in izgon nepovabiljenih prišlekov. Na srečo pa je Dobro močnejše, kot je bilo v prejšnjem stoletju, ko je popustilo pred divjanjem Zla. Morale so umreti desetine milijonov ljudi, da še do danes nam ni uspelo zaceliti vseh ran, ki še vedno zavirajo lepšo pot v skupno prihodnost. Dobro je močnejše, pozivi k humanemu odnosu do pribežnikov so zavzeti in vlivajo prepotrebno upanje. Toda vse je odvisno od človeka, od nas: v resnici namreč ne gre za boj med Dobrim in Zlom, ampak za to, za katerega od njiju se bo človek odločil.

Janez Povše

Predsednik SSO Walter Bandelj na pogovoru s predstavniki Agrarne skupnosti

Brez pravne službe je uveljavljanje pravic zelo oteženo

Obnovitev Agrarnih skupnosti, jusov in srenj je bila za našo narodno skupnost v FJK zelo pomembno dejanje. Odločitev vaških skupnosti, da ponovno zahtevajo upravljanje območja, ki jim ga je odvzel fašistični režim, povojna Italija pa jim ga še ni vrnila, predstavlja enega izmed ključnih vprašanj za Slovence v FJK. To je še posebno pomembno za vse tiste, ki se na slovenskem narodnem ozemlju ukvarjajo s kmetijstvom in živinorejo ter posredno ali neposredno skrbijo za urejanje pašnikov, njiv in gozdov.

O tem je v prejšnjih dneh tekkel pogovor na srečanju med predstavniki Agrarne skupnosti na Tržaškem in deželni predsednikom Sveta slovenskih organizacij Walterjem Bandljem. Agrarna skupnost je namreč subjekt, ki že od leta 1786 deluje v interesu slovenske ter širše krajevne skupnosti. Zaradi tega je pomembno, da so krovni organizaciji in politika seznanjeni s tem, kar se dogaja. Poleg koordinatorja Karla Grgiča so bili prisotni še predsednik Vladimir Vremec, Walter Milič, Walter Romano, Daniele Suligoj, Alessandro Žagar in Marko Legiša.

V tiskovnem sporočilu je navedeno, da so predstavniki Agrarne skupnosti v daljšem pogovoru poudarili potrebo po pravni službi. Že večkrat so sicer poizkusili ustanoviti tako službo, a je vse ostalo na papirju, kljub temu da je Slovenija obljubila finančno podporo, za katero pa se ne ve, ali je bila dodeljena ali ne. Žal glavnim ustanovam slovenske manjšine ni uspelo najti skupnega jezika. Za Agrarne skupnosti si je najbolj prizadeval pokojni deželni svetnik SSK Mirko Špacapan. 30 jusov in srenj, ki predstavljajo več kot 2000 družinskih očetov, bi nujno potrebovali storitve pravne službe, ker sami ne morejo biti kos zapletenim postopkom za uveljavljanje pravice do skupne lastnine. Poleg tega pa bi bila taka služba primerna za

preučevanje zakonskih besedil, kar bi koristilo celotni narodni skupnosti v FJK. Slovenci na Tržaškem so prvi začeli uveljavljati pravice do skupne lastnine. S tečaji in posveti so si pridobili potrebno znanje in leta 2012 izdali publikacijo, ki jo je sofinancirala Slovenija po 7. okvirnem programu

EU. Za učinkovito delo so potrebovali deželno koordinacijo, ki se je ustanovila leta 1992 in šteje danes 94 agrarnih skupnosti od Kanalske doline do Boljunca, skupno pa upravlja 75.000 ha zemljišč v FJK. Izkušnja se je razširila v Trento, Lazio, Reggio Emilia in Veneto, nato je bila ustanovljena vsedrjavna konzulta. Slovenci s tržaškega Krasa pa so sodelovali tudi pri ustanavljanju Zveze agrarnih skupnosti Slovenije. Dosegli so tudi, da je skupna lastnina oproščena plačevanja enotnega občinskega davka (IMU). Predstavniki Agrarne skupnosti so predsed-

niku Bandlju povedali še, da danes veliko bolje delujejo agrarne skupnosti v drugih pokrajinah in deželah, saj so jim zaupani pomembni projekti, kot npr. Natura 2000. Dežela FJK pa ima popoln nadzor nad tem pomembnim projektom za kraško območje in domačini imajo več preglavic kot koristi.

Predstavniki Agrarne skupnosti so predsedniku SSO Bandlju povedali, da so razočarani. Zelo jih je prizadelo, ker jim je bil odvzet deželni prispevek, ki ga je svojčas dosegel ravno Mirko Špacapan. Tudi iz Slovenije prejemajo manj prispevkov kot prejšnja leta. Več sodelovanja so pričakovali s Kmečko zvezo in z Deželnim gospodarskim združenjem v Gospodarskem forumu. Pomankljivo je zanimanje na Goriškem, kjer deluje le jus na Vrh Sv. Mhaela. Neprimerno pa je, da pomembni manjšinski gospodarski subjekti sodelujejo pri projektih, ki nasprotujejo kraškemu območju. Največji problem so priznanje in transakcija ter tožba občine Trst.

Predstavniki Agrarne skupnosti so svojo organizacijo in strategijo ocenili kot uspešno in kot primer predstavili priziv iz leta 2006 o izvajanju t. i. ZPS. Več bi lahko dosegli, če bi imeli zaposlene osebe ter učinkovito pravno službo. V tem smislu jim je v veliko pomoč prizadevanje deželnega svetnika Igorja Gabrovca, zaradi katerega jim je uspelo prejeti skoraj 1.000.000 evrov kmetijskih prispevkov iz načrta za evropski kmetijski razvoj 2007-2014.

Ob koncu srečanja se je predsednik SSO Walter Bandelj zahvalil za izčrpan predstavitev delovanja. Odločno je podprl predlog rednega srečevanja in obljubil, da si bo prizadeval za vključitev Agrarne skupnosti v Gospodarski forum, saj subjekt, ki združuje več kot 2000 družinskih očetov in upravlja več kot 4000 ha zemljišč, ne more izostati iz gospodarske strategije slovenske narodne manjšine.

@JulijanCavdek

V Italiji se začenja novo šolsko leto Konec sprenevedanja glede pribežnikov

“P”ingpong turnir”, na katerem so si države članice EU podajale mučno vprašanje pribežnikov in prisilcev za azil, je prekinilo majhno, neobgljeno truplo triletnega Aylana. Prejšnji teden ga je oče pokopal v rodnem mestu Kobane, iz katerega so zbežali pred smrtjo. Posnetek trupelca, ki je ležalo na turški plaži, je pretreslo Evropo in ravno tista Nemčija, ki so ji tolikokrat očitali nepopustljivost, je skupaj z Avstrijo pokazala odločen čut solidarnosti in odgovornosti ter prekinila gluho sprenevedanje. Seveda bi lahko evropski državniki veliko naredili

Statistične analize kažejo, da čaka na možnost pobega z bojišč Bližnjega vzhoda okoli štiri milijone ljudi, val migrantov pa naj bi trajal celih dvajset let. Evropska družba se mora tako pripraviti na spremembe, ki jih ne bo mogoče zaustaviti ali obiti, kot ne zaustavljajo pribežnikov zidovi, žica in policijski pendreki. Ključnega pomena bo vzpostavitev miru, dialoga in družbenopolitičnega razvoja v Afriki in na Bližnjem vzhodu. To pa zahteva dolgoročno globalno strategijo, ki naj k odgovornosti pokliče tudi vplivne arabske države. Težko bodo namreč tak daljnoročen rezultat dosegli na-

senat z novo ustavno reformo pomenil bolj malo, za kar se lahko upravičeno vprašamo, ali ne bi bilo bolje ga ukiniti. Medtem pa je v popolno pozabo šlo vprašanje o slovenskem predstavniku v parlamentu. Za poslansko zbornico je sicer predvideno drugo okrožje v FJK, ki vključuje vseh 32 občin iz zaščitnega zakona 38/2001. Pogoj pa so tako zahtevni, da bo vse odvisno od politične volje ene izmed vsedrjavnih strank, saj samo uvrstitev na prvo mesto lahko zagotovi izvolitev. O tem pa bodo odločala državna tajništva v Rimu. Možnosti, da bi Slovenci dobili zagotovljeno mesto v senatu, ni na vidiku, se pa to lahko zgodi, če bi o senatorjih odločale dežele same. To pa bi bil dokaj grenak grizljaj, saj bi imel senat v prihodnje veliko manjše pristojnosti.

Predsednik ministrskega sveta Matteo Renzi pa je medtem obljubil, da se bodo znižali davki. Napovedal je namreč, da bodo prihodnje leto ukiniteli davek na glavno stanovanje, občinam pa naj bi povrnila vsa sredstva. V treh letih naj bi tako Italijani plačali za 45 milijard evrov manj davkov. Vprašanje pa je, ali se bo s tem strinjala Evropska komisija, ki pozorno spremlja ravnotežje italijanskega državnega proračuna.

V Italiji se je ta teden začelo novo šolsko leto 2015/2016 in prvi šolski zvonec je v ponedeljek zazvonil v Bocnu. Končujejo se tako ene izmed najdaljših šolskih počitnic med članicami EU, kot to potrjujeje poročilo “Organisation of school time in Europe”, ki ga je pripravila ustanova Eurydice. V resnici gre za dva različna pristopa. V severnih evropskih državah prevladujejo krajše poletne počitnice z daljšimi premori med letom, na jugu Evrope pa je med letom manj možnosti sprostitve in se vse osredinja na poletje. Vsekakor pa sedaj stopa v ospredje reforma t. i. “dobre šole”; čez čas bomo spoznali, kolikšna bo njena učinkovitost.

@JulijanCavdek

že prej, a vendarle se je nekaj premaknilo, da so zahodne članice EU z Angelo Merkel na čelu začele konkretna dejanja. Polovico pribežnikov, ki prihajajo preko Balkana, bosta sprejeli Nemčija in Francija. K temu je pripomogel tudi papež Francišek, ki je v nedeljo pozval vse katoliške župnije v Evropi, naj sprejmejo vsaj eno ali dve družini pribežnikov in tako konkretno udeležijo krščansko skrb za uboge in lačne.

povedani francosko-angleški vojni posegi. Bolj možno je, da se bosta v Evropi in ZDA spet dvignili napetost in strah pred atentati.

V prvi senatni komisiji še naprej poteka napeto merjenje živčne vzdržljivosti na področju reforme senata. Zunanja in notranja opozicija vladne večine je namreč odločna uveljaviti načelo, po katerem bi senatorje neposredno izvolili volivci. A tudi tako bo

Kratke

Metropolitanska občina buri duhove v deželnem svetu FJK

Deželni svet FJK je ta teden zasedal v torek, sredo in četrtek. Pozornost sta pritegnili dve resoluciji, ki zadevata vprašanje možnosti ustanovitve tržaške metropolitanske občine. Prvo resolucijo sta skupno predstavila desna sredina in gibanje petih zvezd, drugo pa leva sredina. Obe resoluciji vsebujeta negativno mnenje glede metropolitanske občine, ki naj bi po uveljavljenih parametrih gotovo zaobjela celotno tržaško pokrajino in ni izključena niti možnost, da bi prišla v poštev tudi Goriška.

Metropolitansko občino je v sklopu ustavne reforme, ki poteka v senatu, predlagal senator Francesco Russo. Pri tem pa se ni oziral na dejstvo, da je deželni svet FJK to že dvakrat zavrnil. Zato se postavlja vprašanje deželne avtonomije, saj bi metropolitansko občino vsilil rimski parlament. Jasno je tudi stališče furlanskih deželnih svetnikov, ki nasprotujejo privilegijem Trsta.

Metropolitanska občina pa je tudi sporna, ker bi dobesedno požrla slovenske občine na Krasu. Zato temu jasno nasprotuje stranka Slovenska skupnost in seveda njen deželni svetnik Igor Gabrovec. Presentljivo pa je, da ustanovitev metropolitanske občine odobrava deželni svetnik Demokratske stranke Stefan Ukmar, ki je pri tem izjavil, da bi bilo za slovensko manjšino celo bolje kot z medobčinskimi unijami.

Dežela FJK je objavila razpis za financiranje športnih objektov

Deželna uprava FJK je odobrila sklep, s katerim se objavi razpis za redno vzdrževanje športnih objektov v letu 2015. V ta namen je bilo dodeljenih 695.000 evrov nepovratnih sredstev, iz katerih bodo financirani upravičeni stroški za najmanj 40.000 evrov. V poštev pridejo športni objekti, ki so v lasti javnih uprav in amaterskih športnih združenj ter društev. Razpis se nanaša na prvi odstavek 4. člena v deželni zakon 8/2003. Možni koristniki pa morajo prošnje vložiti izključno na uradno elektronsko pošto na naslov cultura@certregione.fvg.it, in to najkasneje do 30. septembra 2015. Vse informacije pa je mogoče dobiti tudi na deželni spletni strani www.regione.fvg.it.

Na Gorskem prazniku tudi o reformi krajevnih uprav

Prejšnjo soboto in nedeljo je na Matajurju potekal 39. gorski praznik, ki ga vsako leto organizira gorska skupnost Ter, Nadiža in Brda v sodelovanju z občino Sovodnje, krajevnim društvom Matajur, Planinsko družino Benečije ter čedajsko sekcijo Italijanskega alpinističnega društva. Glavni in sklepni del tega priljubljenega praznika je bila sv. maša, ki jo je v nedeljo ob 12. uri daroval duhovnik Natalino Zuanella pri cerkvi Odrašenika.

Gorskega praznika se je udeležil tudi podpredsednik deželnega sveta FJK in deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, ki je imel tako priložnost, da s prisotnimi beneškimi župani spregovori o kočljivi zadevi deželne reforme krajevnih uprav in sprejemanju statotov medobčinskih unij. Glavna skrb je še vedno upoštevanje prisotnosti Slovencev v Benečiji in omemba zaščitnih določil iz zakona 38/2001. To je bilo obravnavano zelo površno ali celo ni prišlo niti v tekst statotov, kot je primer statuta medobčinske unije Terskih dolin, ki je bil žal sprejet. Potrebno je tudi omeniti, da so na ponedeljkovi skupščini županov Nediške unije zavrnili tudi dopolnila o zaščiti, ki sta jih predlagala župan občine Grmek Germano Cendou in župan občine Srednje Luca Postregna. Zaradi tega župana Cendou in Postregna nista podprla statuta, ki je bil spet zavrnjen. Za statuta Nediške unije in unije za Kanalsko in Železno dolino je sedaj na vrsti deželni komisar in glede na to, da se bo moral ravnati na podlagi deželnega zakona 26/2014, ne bi smel potrditi besedila, kjer ni zaščitnih določil za slovensko narodno skupnost v FJK.

EU slovarček: avdiovizualno področje in mediji

Za evropsko politiko, ki zadeva področje avdiovizualne dejavnosti in medijev, velja na enotnem evropskem trgu načelo prostega pretoka. Zato je EU izdala direktivo za usklajitev predpisov držav članic in doseglo ciljev oblikovanja primerljivih pogojev za razvoj novih avdiovizualnih medijev, zaščite otrok in potrošnikov, varovanja pluralnosti medijev, preprečevanja rasnega in verskega sovraštva, ohranjanja kulturne raznolikosti in zagotavljanja neodvisnosti nacionalnih medijskih regulatorjev.

EU želi doseči te cilje z vnaprej določenimi metodami, ki zadevajo oglaševanje, prenašanje pomembnih dogodkov, zaščite otrok, promocije evropskih filmov in avdiovizualne vsebine ter dostopnost za vidno in slušno prizadete. Direktiva določa še posebno za evropske filme in oddaje, da jim morajo radiotelevizijske hiše nameniti najmanj polovico oddajnega časa, kar velja tudi za kataloge storitev video na zahtevo.

Evropska politika zelo spodbuja javno radiotelevizijo, in to na podlagi Amsterdamske pogodbe iz leta 1999 za demokratične, družbene in kulturne potrebe ter za preprečevanje monopolnih položajev.

EU želi okrepiti lasten kulturni in avdiovizualni sektor preko sedemletnega programa “Ustvarjalna Evropa”, za katerega je dodeljenih okoli 1, 4 milijarde evrov. Ta denar je namenjen umetnikom, kinematografom, filmom in knjižnim prevodom. Mala podjetja, ki delujejo na tem področju, pa imajo zajamčena bančna posojila do 750 milijonov evrov.

Program “Ustvarjalna Evropa” podpira evropsko kulturo in jezikovne raznolikosti, spodbuja gospodarsko rast in konkurenčnost, cilja na digitalno tehnologijo in na nove poslovne modele ter na širjenje ustvarjalnih del širšemu evropskemu občinstvu.

Evropska filmska dela so bila predmet priporočila EU o evropski filmski dediščini. Priporočilo spodbuja zbiranje, katalogizacijo, ohranjanje in restavriranje filmov, da se ohranijo in ostanjejo na voljo prihodnjim generacijam.

Vir: www.europa.eu in http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/index_en.htm

Goriška nadškofija / Katehetski dnevi v Romansu

Uvajanje v krščanstvo: Cerkev, ki rojeva in se ob tem prenavlja

V dneh od 31. avgusta do 3. septembra so bili v Romansu že šestnajstič zapovrstjo katehetski dnevi. Vsa leta je bil njihov pobudnik domači župnik msgr. Giovanni Carletti, letos prvič pa je njihovo organizacijo prevzel škofijski katehetski urad. Glavna tema UVAJANJE V KRŠČANSTVO:

CERKEV, KI NASTAJA IN SE OB TEM PRENAVLA (Iniziazione Cristiana: una Chiesa che genera e rigenera se stessa) je bila v soglasju s tematiko letošnjega junijskega srečanja pastoralnih delavcev v Trzinu. Medtem ko so pastoralni delavci v Trzinu razmišljali in razpravljali o tem, kako pastorala, ki se naslanja in ima kot izhodišče uvajanje v krščanstvo, lahko pripomore k prenovi verskih skupnosti, so se kateheti zbrani v Romansu osredotočili na samo katehezo in njeno prenovu v okviru uvajanja v krščanstvo. Prvi večer je ravnatelj katehetskega urada škofije Concordia-Pordenone, don Marino Rossi, vodil delavnico, v kateri so prisotni razpravljali o tem, kako se Cerkev ne more izneveriti sama sebi, ne more se namreč odpovedati temu, da ne bi oznanjala vesalega oznanila. Ob tem, ko vodi ljudi k veri, se sama poglablja in

obdobjem. Je pot, ki omogoča različne izkušnje, ki pa so težko izvedljive, če se omejimo le na tedensko enournu srečanje. Subjekt uvajanja v krščanstvo postane krščanska skupnost. Pri samem procesu je

Če gledamo na katehezo v kontekstu uvajanja v krščanstvo, lahko torej trdimo, da na to ne smemo gledati kot na uro krščanske nauka, pri kateri le posredujemo krščanske resnice, ni le priprava na prejem zakramentov in predvsem ni le delo katehetov. Zavedati se moramo, da se je družba, v kateri živimo,

raste v njej. Cerkev je istočasno učenka, ko je poslušna božji besedi, mati, ko spremlja in vodi ljudi k veri, ter učiteljica, ko uči.

Don Giorgio Bezze, ravnatelj katehetskega urada iz Padove, in njegova sodelavka Marzia Filipetto, sta naslednja dva dni najprej opredelila, kaj pravzaprav mislimo, ko govorimo o uvajanju v krščanstvo. To je proces, s pomočjo katerega nekdo postane zavesten kristjan. To je daljša pot, med katero se vernik sreča z božjo besedo, z obhajanjem liturgije in pričevanjem apostolov. Ko opravi neke vrste pripravnost, se uvede v krščanstvo, se obveže, da bo živel kot božji sin in je s svetim krstom, birmo in evharistijo po Kristusovi velikonočni skrivnosti vključen v Cerkev. Uvajanje v krščanstvo je torej proces, ki ga lahko razdelimo na več točno določenih

vključenih več vzgojiteljev: najprej starši, družina in šele nato katehet, ki pa pri tako zasnovani katehezi pridobi drugo vlogo. Kateheza, liturgija in skrb za drugega (caritas) se med seboj prepletajo, se dopolnjujejo ter določajo posamezna obdobja procesa. Prejem posameznega zakramenta ni več končni cilj kateheze, ampak le postaja, dogodek na prehojeni poti. Cilj uvajanja v krščanstvo je postati ozaveščen kristjan.

spremenila. Današnji otroci, mladi in odrasli ne živijo več v krščanski družbi. Kateheza zadnjih desetletij je bila usmerjena predvsem na otroke, skušala je podpreti in dopolniti versko vzgojo, ki naj bi je bili otroci deležni že doma. To danes ne drži več. Že vrsto let se govori o novi evangelizaciji, ki ne bi avtomatično predpostavljala versko čutenje katehiziranja. Vsako naše delovanje bi moralo biti v svojem bistvu

podobno prvemu oznanjevanju, moralo bi biti tako zastavljeno, da bi katehizirancu pripeljalo do vere.

Kot rečeno, je pri katehezi, ki je zastavljena kot uvajanje v krščanstvo, soudeleženi več figur. Prvi so to starši, ob njih pa celotna krščanska skupnost. Zato je bil tretji in zadnji dan posvečen prav delu z odraslimi. Udeležencem so za delo v skupinah zastavili naslednje vprašanje: "kaj bi izboljšal..., kaj bi izločil..., kaj bi podkrepil..., da bi naša župnijska skupnost lahko pričela živeti in načrtovati pastoralno delo v luči uvajanja v krščanstvo?"

Katehetski dnevi so se končali s podelitvijo mandata katehetom naše škofije.

Goriški nadškof Carlo Maria

Redaelli je s posebnim obredom poveril prisotnim nalogo oznanjevanja. V homiliji je, izhajajoč iz evangelija o učencih iz Emavs, prisotnim katehetom priporočil, naj sprejmejo Jezusa kot sopotnika pri oznanjevanju. Naj se zgledujejo po njem. Naj v božji besedi najdejo moč in navdih pri svojem delovanju. Štiridnevno skupno druženje je po obredu podelitve mandata sklenil novi ravnatelj katehetskega urada, franciškan, brat Luigi Bertie'. Predstavil je različne dejavnosti, ki bodo stekle v tem pastoralnem letu. Med drugim tudi delovna skupina, ki bo skušala pripraviti predlog za uvajanje v krščanstvo otrok med 6. in 8. letom starosti.

O. T.

Škofijska gimnazija Vipava Z mašo v novo šolsko leto

V polni romarski cerkvi v Logu pri Vipavi, ki je, mimogrede, cerkveno podrejena župniji Vipava, čeprav kot del vasi Budanje spada v občino Ajdovščina, se je slovesno začelo šolsko leto za Škofijsko gimnazijo. Čeprav je prvi dan šole od nekdanj in uradno 1. september, pa v Vipavi šolsko leto slovesno začne že dan prej z večerno mašo za več kot 300 dijakov. Že popoldne je svoja vrata odprl tudi dijaški dom v prostori nekdanje gimnazije in ma-

bili prav nič veseli, bo ravnatelj Vladimirju Anželu poslej v pomoč novi pomočnik Alojz Grahor.

Precej žalosti med dijaki je prineslo tudi slovo spirituala Marka Rijavca, ki bo začel podiplomski študij biblične teologije v Rimu. Mogoče povsem slučajno je prav v istem času, ko je potekala maša, Rijavec na Facebooku napisal: "Ni lepo nebo, če ni vsaj malo žalostno... Če na njem vsaj nekaj ne manjka... Nocoj mi manjka veliko

lega semenišča. Zanimivo, da so zaradi vzdušja v njem tudi dijaki iz krajev, ki so razmeroma blizu Vipave (Nova Gorica, denimo). Škofijska gimnazija Vipava (ŠGV) je letos doživela nekaj sprememb. Ne le, da so maturanti odšli in so klopi zasedli trije razredi prvoletnikov. Več kadrovskih sprememb se je zgodilo v vodstvu šole, dijaškega doma in malega semenišča.

Rektor msgr. Stanislav (bolj znan kot Slavko) Rebec je Vipavo zapustil in se preselil v Šmarje pri Kopru, kjer je prevzel dve župniji in vodenje škofijske Karitas in hkrati postal škofov vikar za pastorala. Kljub odhodu pa je prav on vodil uvodno mašo, saj bo stik s šolo še naprej ohranjal kot vikar. Zaradi odhoda rektorja, ki ga dijaki niso

neba. Pogrešam vas, zelo".

Bo pa poslej med vipavskimi dijaki in dijakinjami duhovnik Ivan Likar, ki je doslej skrbel za pastoralni urad koprške škofije. Poleg duhovniškega dela med dijaki bo opravljal tudi službo rektorja malega semenišča. Le-to je v zadnjih letih skorajda povsem izpraznjeno, kar pa ni samo zaradi upada števila duhovniških poklicev, ampak bolj zaradi drugačnih teženj, saj se fantje za duhovništvo večinoma odločajo po srednji šoli.

Msgr. Rebec je v imenu škofa Jurija Bizjaka, ki se je zaradi manjšega operativnega posega opravičil, vsem dijakom, učiteljem in staršem zaželel uspešno delo.

Tino Mamić

Cerkveni in družbeni antislovar (1)

A kot AFROAMERIČANI

V preteklih dneh sem zasludil zapis časnikarskega kolega Marca Respintija, s katerim sva pred nekaj leti izmenjala nekaj prijateljskih elektronskih pisem, v katerih sem izvedel, da je v bistvu po materini strani hrvaškega rodu, zato pa je bil izredno odprt ob ezulskem vprašanju in je tedaj na moj predlog prebral tudi več del "druge strani". Lepo se mi je zdelo, da za razliko od svojih kolegov želi razumeti tisto zapleteno obdobje in dogodke. Kot ste videli, sem nalašč napisal, da gre za "časnikarskega" in ne "novinarskega" kolega, ker pač sam berem časnike in časopise, tudi če so spletni, ne pa "novine", kar se pa zdi, da velja že za ogromno

Senator Daniel Patrick Moynihan

večino Slovencev. A to bi bilo verjetno vprašanje za obravnavo pod črko "n". Respintijevo področje zanimanja so zlasti ZDA, od koder nemalokrat uvozi v Italijo kaj zanimivega, pa naj bo iz zgodovine ali aktualnosti. Oni dan je tako pisal o demokratskem senatorju Danielu Patricku Moynihanu (1927-2003), ki je pred

natanko petdesetimi leti objavil zadevo, ki bi je pod izvirnim naslovom praktično nihče ne prepoznal - "The Negro Family: The Case For National Action". Zagotovo pa je tudi že kdo od bralcev slišal za "Moynihan Report", ka-

kor poročilo v ZDA imenujejo pravzaprav že od začetka. Omenjeno poročilo še danes dviguje obilico prahu, ker poročilo pač ne slovi po politični in še kako korektnosti, spet drugi pa imajo dokument za pravi biser in preroško napoved. Biser zagotovo to poročilo ni, ker je napisan v strogo birokratskem jeziku, preroški pa

bi lahko dejali, da je, vsaj v svetopisemskem smislu, saj je za Sveto pismo prerok tisti, čigar besede so resnične, se po njej oblikujejo. Tema, ki jo poročilo obravnava, predstavlja revščino in propadanje afroameriške skupnosti v ZDA, vendar je iskrenost senatorja Moynihana za mnoge vselej pravi "izvirni greh", kot pravimo, saj se izogiba politično korektnim klišejem, kar je postalo že takrat nekaj nezaslišanega za demokratskega senatorja - prav pred petdesetimi leti je ta stranka pričela postajati vse bolj radikalno demokratična. Omenjeni senator pa je bil v resnici pravi pripadnik demokratske stranke, saj je pripadal visoko izobraženi newyorški eliti, bil pa je sicer profesor sociologije. Vsekakor torej ni šlo za konservativca, a so ga na "njegovi" levici vselej označevali kot "rasista" in "maskilista", medtem ko ga je ameriška desnica izredno spoštovala. In zakaj takšne označbe? Ker je na podlagi dokumentov trdil, da je prava težava Afroameričanov popolni propad institucije družine. Da je čedalje večje število mladih ameriških črncev končalo v uličnem kriminalu, je bila vzrok prav "smrt družine", kot je pojav imenoval Moynihan. Mladim črnecem je primanjkovala zaslomba staršev, tako očetov kot mater, zato pa so zašli v alkohol, droge, prostitucijo, kriminalne tolpe oz. "gangs", nasilje... Tri čarobne besede, ki se jih tako v ZDA že takrat očitno ni smelo več izgovoriti - očetje, matere in črnci. Senatorju so izredno škodovala, saj se je mašinerija takoj pognala proti njemu in ga

pošteno obmetala z blatom ter gnevom. Še dobro, da je šlo za najbolj izobraženega povojnega senatorja, ki seveda niti zdaleč ni bil okužen s kakim razizmom. Ne bomo se preveč ukvarjali s senatorjem, koliko nam je pomembno to, kar je razumel - družbene razkroja ne more zaježiti noben "statalizem", torej obilica državnih pomoči obrobim in revnim, temveč to lahko reši le to, da država postavi v središče družino in ji da vse pravice in svoboščine, ki jih ta najstarejša institucija potrebuje. Kjer je množica državnih pomoči, se del populacije odloči, da bo od tega živel, sicer pa ne delal nič. Tako je za milijone, zlasti črnih, Američanov začel cveteti nove vrste "biznis", saj so lahko živeli od revščine, pa naj se še tako čudno sliši. Zakaj bi si zavihali rokave, ko pa so tako dobro živeli? Nekaj časa je zadeva seveda odlično delovala za celotno družbo, potem pa je eksplodirala, ker je to bila tempirana bomba. Politika "panem et circenses" torej, ki se lahko zdi dobra, a potem odjedne eksplozija, ki pusti ruševine in katastrofalne posledice. Prihaja torej spoznanje, da čim večji je državni "welfare", tem bolj to uničuje institucijo družine in bolj spodkopava družbo, bolj se kopičijo težave, ki potem enkrat počijo. Zdravje družbi prinaša institucija družine. V ZDA podobno težavo predstavlja že nekaj časa še latinsko-ameriška populacija. Če kdo vidi kake podobnosti z našo družbo, naj mu povem, da podobnosti niso zgolj slučajne.

Andrej Vončina

In memoriam: Arsen Dedić Žeteoci

(* Šibenik 28. julij 1938, + Zagreb 17. avgust 2015.)

Na popularnega pevca in kantavtorja Arsena Dedića me vežejo zanimivi spomini. To je bil čas po drugem vatikanskem koncilu, ko se je v Cerkvah začela uvajati tudi drugačna glasba, kot smo je bili navajeni. Zanj imamo danes več izrazov, med drugimi sta ji najbližja "popularna duhovna glasba" ali Sacro ritem, so pa tudi še drugi.

Na slovensko sceno je ta zvrst glasbe prvič prišla z izvajanjem slovenskih bogoslovcev s skupino KLICARJI leta 1968. Med ljudmi je bilo veliko zanimanja zanjo in je žela veliko uspehov, Klicarjem pa ni bilo omogočeno izdati niti ene kasete, kaj šele plošče. Kljub temu njihove pesmi niso šle v pozabo, še vedno jih mladina rada prepeva, še zlasti na duhovnih srečanjih. Nekoliko pozneje je nastopila skupina MINORES, ki so jo sestavljali minoritski bogoslovci. Postala je zelo priljubljena. P. Franc Cerar nas je prav tako v tistem času obogatil s svojimi pesmaricama *Zapojmo bratje* (prva 1967, druga 1969). Tudi g. Franc Gačnik je napisal in

uglasbil veliko podobnih pesmi, pa še nekateri drugi. Nekaj podobnega se je dogajalo v Zagrebu. Leta 1965 je v zagrebškem bogoslovnem semenišču nastala vokalno-instrumentalna skupina z imenom ŽETEOCI (Žanjci). Delovala je do leta 1971. Njihov namen je bil, da se v hrvaški glasbeni prostor promovira moderna duhovna glasba. Z razliko od Klicarjev so Žeteoci dobivali vso podporo pri semeniškem vod-

glasbeniki, kot so: Andjelko Klobučar, Adalbert Marković, Nikica Kalogjer, Nenad Grčević, Arsen Dedić in drugi. Medtem ko pri nas v tistem času naše Klicarje v javnosti ni omenjal nihče, razen kar so bili zapaženi pri cerkvenih koncertih in petju pri mašah po vsej Sloveniji pa tudi v zamejstvu.

Vokalno-instrumentalno skupino ŽETEOCI so sestavljali: Valant Bogodi - kitara (sedaj župnik v Varaždinskih toplicah), Mijo Ber-

(Mati Marija). Poimenovali so jo po avtorju te pesmi - Arsenu Dediću, ki jo tudi sam poje z njimi. Pesem je bila namenjena hrvaškemu marijanskemu kongresu leta 1971 v Mariji Bistrici. Ob izidu te druge plošče je imel Arsen Dedić intervju v hrvaškem verskem listu Glas koncila. Iz njega prinašamo nekaj drobecov:

"Nikoli se nisem ukvarjal z versko tematiko. Tokrat je bilo to prvič. Oglasil se je pri meni bogoslovec Mijo Grgić in najprej sem mu lepo povedal, da rad pišem šansone in kabaretske pesmi, ker k skladbi pristopam kot pesnik humanist. Zato sem pri skladbi, ki naj bi jo napisal na njihovo željo, povedal, da nisem "človek iz te stroke".

Pesem *Majka Marija* sem si zamislil tako, da bi predstavljala lik žene - matere iz naše Dalmacije, kar bi lahko poosebljalo tudi mojo mater. Tako me je Mijo pripeljal do tega, da sem začel misliti na to, na kar prej nikoli nisem ... Ker je Bog ustvaril prvo ženo Evo iz Adamovega rebra, ker je vsemogočen, sem ob tem razmišljal, da je vsaka naša prava žena spoštovanja vredna žena in dostojna mati, ki bo rodila Božjega otroka, saj je vsak otrok tudi Božji otrok ...

/str. 15
Ambrož Kodelja

stvu. Tako so nastopali skupaj z oktetom Goran, Mešanim pevskim zborom župnije sv. Jožefa v Zagrebu, zelo uspešne nastope so imeli z Zagrebškim zdravniškim zborom. Skupaj s tem zborom so nastopili več kot 400-krat. Gostovali so po vsej Evropi. Peli so tudi v Ljubljani. Snemala in tudi predvajala jih je televizija Zagreb. Semeniško vodstvo jim je celo omogočilo, da so sodelovali s tedanjimi eminentnimi hrvaškimi

govec - orgle (sedaj zdravnik v Zagrebu), Mato Dukić - baskitar (sedaj veroučitelj v Zaprešiću) in Mijo Gabrić - bobni (sedaj duhovnik v Zagrebu). Izdali so dve plošči. Prva je imela naslov: *To nije tajna (To ni skrivnost)*. Ta plošča je bila v tistem času v Jugoslaviji bestseller moderne duhovne glasbe in se je prodajala celo v trgovinah. Dobili ste jo od Ljubljane do Skopja. Potem so izdali še eno ploščo - *Majka Marija*

Ob 70-letnici povojnih pobojev v Rovtahn

Pahor v Rovtahn: Naj se nikoli več ne zgodi, da bi brat dvignil roko nad brata

Predsednik Borut Pahor se je ob evropskem dnevu spomina na žrtve totalitarnih in avtoritarnih režimov ter 70. obletnici povojnih pobojev udeležil spominske slovesnosti v Rovtahn. Pozval je, naj

nobena ideologija ne bo skušnjava, da bi se obrnili stran od demokracije in naj se nikoli več ne zgodi, da bi brat dvignil roko nad brata.

Pahor je v svojem nagovoru ob spravi kapelici v Rovtahn pri Logatcu še spomnil, da bomo v kratkem praznovali 25. obletnico odločitve, da ustanovimo lastno državo, in da nas manj kot leto loči do 25. obletnice razglasitve te države. "Slovenci smo skupaj v veliki enotnosti dosegli ustanovitev države in prevzeli odgovornost za našo usodo v svoje roke. Imamo eno državo in mislim, da ne moremo imeti dveh domovin. Slovenija je bila ustanovljena z evropsko idejo, idejo sprave, in želim si, da bi v takem stanju duha praznovali tudi odločitev za samostojno državo in razglasitev te države", je dejal predsednik. Na slovesnosti so se spomnili tudi 50. obletnice smrti Janeza Hladnika, človeka, ki je skrbel za preganjane primorske rojake pred drugo svetovno vojno in slovenske begunce po drugi svetovni vojni v Argentini. Slovesnost v Rovtahn pri Logatcu so organizirali Spominski odbor farnih plošč Rovte, Občinski odbor VSO Logatec, Župnija Rovte in Krajevna skupnost Rovte. Dan spomina je bil določen z resolucijo o evropski zavesti in totalitarizmu, ki jo je leta 2009 sprejel Evropski parlament, od leta 2012 pa ga uradno obeležujemo tudi pri nas. Omenjeno resolucijo so poslanci SDS že tretjič vložili v parlamentarni postopek.

SKUPAJ Z DUHOVNIMI, SKUPAJ Z NAJŠIBKEJSIMI.

Škofijski duhovniki bodo tam, kjer evangelij pravi, da je treba biti. Med zadnjimi izmed zadnjih. Imeli bodo odprte oči, srce in roke. Tvoja pomoč jih bo spodbudila, da se ne bodo podali, da bodo šli naprej, skupaj. Poštni tekoči račun št. 57803009 - www.insiemeaisacerdoti.it

Spremljal poslanstvo duhovnikov na strani FB [facebook.com/insiemeaisacerdoti](https://www.facebook.com/insiemeaisacerdoti)

MESTA OBČINA NOVA GORICA Vsakoletni občinski praznik

Pomembno priznanje tudi Prosvetnemu društvu Štandrež

Že vrsto let praznuje Mestna občina Nova Gorica občinski praznik v spomin na začetek Goriške fronte 9. septembra 1943. Kot vsako leto se ob tem času zvrsti vrsta kulturnih, športnih in rekreacijskih dogodkov, ki popestrijo septembrske in prve oktobrske dni, da je prihod jeseni živahnejši in manj otožen. Osrednja prireditve je vselej slavnostna seja Mestnega sveta Mestne občine Nova Gorica, na kateri prejmejo nagrade najzaslužnejši v občini za razvoj, ustvarjalnost in trud na najrazličnejših področjih. Med prejemniki po-

membnega priznanja, plakete Mestne občine Nova Gorica za l. 2015, je tudi Prosvetno društvo Štandrež ob 50-letnici neprekinjenega delovanja in za uspešno ohranjanje in širjenje slovenske besede in pesmi med Slovenci v zamejstvu in po svetu. Slovesen večer ob novogoriškem občinskem prazniku je bil v petek, 4. septembra 2015, v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica, ki ga je napolnila publika, med katero je bila tudi evropska poslanka Patricija Šulin, poleg županov okoliških občin in tudi iz zamejstva ter predstavnikov

raznih ustanov. Tokrat so režijo prireditve prepustili dramaturginji Samanti Kobal, ki jo pri nas dobro poznajo predvsem v ljubiteljskih gledaliških krogih kot večletno žirantko na Festivalu zamejskih amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah. Pod njeno režijsko taktirko je proslava zadobila drugačno, svežo, a vendarle "klasično", umirjeno podobo. Da je njen rojstni kraj Nova Gorica, je bilo občutiti iz "veznega besedila", ki pa je bilo več kot le povezovalna nit med raznimi trenutki slavnostnega večera in ga je razgibano, s posebnim žarom v očeh in premišljenimi odrskimi premiki in gibi interpretirala igralka Marjuta Slamič, članica SNG Nova Gorica, ki v zadnjih časih vselej preseneča gledalca s svojimi zmeraj bolj izrazitimi nastopi. V misli "moje mesto" je Kobalova izlila občutke, želje, hrepenenje, sanje, tudi take, da bi poletela v širne daljave iskati sonce, če bi imela letalo ... Vsemu temu je pridala ščepec razigrane hudomušnosti, ki jo je Marjuta Slamič v šaljivi "nabitosti" znala izraziti v "dialogu gibov" z mladima plesalca, diplomantoma plesne akademije iz Rotterdama, Goričanko Nastjo Bremec in Poljakom Michalom Rynio, ko sta na odru s harmoničnimi plesnimi gibi spregovorila o odnosu med moškim in žensko. S svojim značilnim plesnim stilom, ki temelji na mešanici plesnih tehnik, od klasičnega baleta, sodobnega

plesa, modernega in hip hopa, sta prikazala, kako se par zbližuje, kako je lahko njuno razmerje radostno, nežno, ljubeče in igrivo. Vse to se je dogajalo ob sodobni glasbi različnih avtorjev, ki so jo v živo izvajali trije odlični mladi glasbeniki, tolkalist (baje trenutno najboljši v Sloveniji, čeprav je šele v četrtem letniku srednje šole!) Jani Leban, ki je s ksilofona izvajal "sanjave" me-

delno v narečju privlačno in pristrčno domače, kot le onadva znata, odigrala Majda Zavadlav in Božidar Tabaj, enkratna igralska dvojica. V nekaj besedah sta orisala delovanje Prosvetnega društva Štandrež, ki s svojimi raznolikimi dejavnostmi skrbi predvsem zato, da bi se v domači vasi še dolgo oglašala slovenska govornica in petje. Vrhunec petkove večera sta bila podelitev nagrad in govor župana MO Nova Gorica Mateja Arčona, ki ga je na oder v spletu besed povabila Marjuta Slamič. Po dokaj - v slogu ce-

lo za področje sociale na Gradnikovih brigadah 63 v Novi Gorici, "kar je prvi tak primer v Sloveniji". Obljubil je, da bodo nadaljevali tovrstno delo in iskali skupne rešitve, ki bodo obogatile kvaliteto življenja v mestu. Omenil je trud in delo dobitnikov občinskih nagrad. Ti namreč pomembno prispevajo k razvoju občine na vseh področjih. Zahvalil se jim je za njihovo vztrajnost. Opozoril je tudi na vse tiste posameznike, ki opravljajo nepogrešljivo delo. Naglasil je, "vsi skupaj moramo skrbeti, da bomo znali izkoristiti

pogoje, ki jih imamo, in to skupaj, povezani. Solo akcije in osebni interesi niso dolgoročna naložba. Prav v tem duhu smo se župani šestih občin ožje Goriške odločili, da bomo celotno Goriško promovirali pod skupno blagovno znamko. Lep primer povezanosti je tudi *Pot miru*, ki povezuje naše kraje v skupnem spominu na dogodek pred sto leti v času prve svetovne vojne. Gre za eno pomembnih izhodišč, ki jih velja še bolj izkoristiti pri promociji naše turistične destinacije. Našo usodo si začrtamo sami - je dejal župan -, zato moramo naše zgodbe oblikovati, odkriti in nazadnje tudi prodati sami". Spomnil je tudi, da pripravljajo trajnostno urbano strategijo za mestno območje (TUS), ki je pogoj, da kot občina zaprosijo za pridobitev sredstev, ki bodo v skupni vrednosti 127 milijonov evrov na voljo za razvoj mestnih območij v Sloveniji. Tudi pri čezmejnem sodelovanju jim je s pridobitvijo desetih milijonov evrov za razvoj goriškega območja v okviru evropskega združenja za teritorialno sodelovanje uspelo narediti korak naprej. S temi sredstvi naj bi uredili območje ob Soči in na področju sociale in zdravstva.

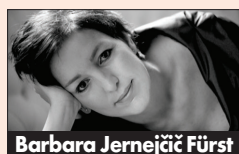
/str. 15
IK

Prvi koncert v KCLB

Veronika Brečelj

Nova koncertna sezona v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž je tik pred vrati, saj se bo začela, kot je že nekaj let ustaljena navada, s koncertom v sklopu Kogojevih dni. Na uvodnem koncertu bo nastopil Komorni godalni orkester Slovenske filharmonije, uveljavljen slovenski ansambel, ki ga sestavlja štirinajst godalcev, članov orkestra Slovenske filharmonije. Ansambel je sodeloval s številnimi uveljavljenimi glasbeniki po Evropi in je nosilec pomembnih priznanj in nagrad, ndr. tudi nagrade Prešernovega sklada. Ob njem se bosta predstavili dve solistki, mezzosopranistka Barbara Jernejčič Fürst in violinistka Veronika Brečelj. Obe sta garancija za visoko kvaliteto glasbeno poustvarjanje, saj sta priznani glasbenici z mednarodnimi izkušnjami, ki ju vodi tudi prefinjena muzikalnost. Prva zaradi svoje mednarodne izkušenosti, druga zaradi mladostne svežine bosta prav gotovo pričarali poseben večer poslušalcem, ki bodo prisluhnili najprej dvema skladbama iz slovenske sodobne zakladnice, Lebičevi Per archi in Krekovemu Canticum resianum. Ob koncu bo zazvenel tudi priljubljeni Mozartov violinski koncert v A duru K 219.

Barbara Jernejčič Fürst

Vrhunska zasedba bo tako najbolj primeren uvod v sezono, ki obeta še veliko glasbenih poslastic in se bo začela v torek, 22. septembra, ob 20.30 v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž. Vabljeni!

Foto DP

lodijske, saksofonist Matic Mikola in harfistka Erika Bersenda, doma iz Doline pri Trstu. Čarobno ozračje je ustvarjala poltoma odra, na katerem so v skupinah levo in desno brlele sveče ob šopkih krasnih vrtnic, ki so, kot znano, prepoznavni znak Nove Gorice. V ozadju odra so se na platnu vrstile videoprojekcije izsekov iz mesta - čudovit je bil pogled na Kostonjico - in pa videoposnetki, na katerih so predstavniki nagradjenih ustanov prikazali dejavnosti, ki jih označujejo in za katere so bili deležni priznanj. Izmed teh je gotovo najbolj pristno in zgovorno, pa še domiselno, izzvenel droben prizor, ki sta ga

lote - poetičnem uvodu, v katerem je župan dejal tudi, "sem doma tam, kjer se dobro počutim", je Arčon poudaril, da je od meščanov samih odvisno, kako živijo v mestu, kako komunicirajo med sabo, koliko so pripravljene stopiti skupaj in prispevati v dobrobit družbe, v kateri živijo, in dojeti srečo dejstva, da "živimo v svobodi". Dejal je tudi, da bi morali bolj pozitivno gledati na vse, saj "dobro zagotovo ustvarja dobro in prinaša več svetlejših plati na svet". Tudi pri občinski upravi se kljub težkemu finančnemu položaju trudijo obrniti vse na bolje. Povedal je, da so ravno tisti dan odprli informacijsko pisarno

Msgr. Marjan Turnšek je na Barbani nagovoril goriške in tržaške romarje "Bog želi biti prisoten na tej zemlji tudi na slovenski način!"

Okrog 300 slovenskih vernikov iz goriške nadškofije in tržaške škofije, nekaj pa tudi iz matične domovine, je v ponedeljek, 1. septembra, v priljubljenem Marijinem svetišču na Barbani skupaj molilo za duhovniške, redovniške, misijonske in starševske poklice. Na milostni kraj so romarji vseh starosti prispeli v spremstvu nekaterih dušnih pastirjev z avtobusi in osebnimi avtomobili, pozno zjutraj pa so se udeležili praznične maše, pri kateri so sodelovali s pesmijo, molitvijo in tišino, kajti "Bog govori v jeziku tišine", je uvodoma povedal dekan Karel Bolčina. Ob goriških in tržaških duhovnikih je slavje vodil

upokojeni mariborski nadškof msgr. Marjan Turnšek, ki je zbranim položil na srce posebno tople besede. "Prihiteli smo k Materi, ker imamo otroško srce, srce Božjih otrok, ki kličejo Boga Oče in nebeško mater Marijo za svojo Mater". Romanje je praznik. "V srcih nosimo vsak svoje želje, prošnje in zahvale. Skupaj jih polagamo pred Marijo, ki je rešiteljica ljudi v stiskah. Pred njo polagamo veliko prošnjo za nove duhovne in še posebej duhovniške poklice".

Pomembno je se zavedati, je poudaril nadškof v homiliji, "da nismo priromali h kipu Matere Božje. Priromali smo k Mariji, ki je tu! Marija je tu, živa med na-

Msgr. Marjan Turnšek

mi". Marija je z dušo in telesom poveličana, "zato je lahko tu". Zato se lahko nanjo obračamo kot na tisto, ki je prisotna, poslušala in spremlja svoje otroke. Papež Frančišek jo je v molitvi na koncu enciklike *Veselje evangelija* imenoval "žena poslušajočega srca in premišljenja". Tako je poslušala Božjo besedo, jo ohranjala in premišljevala v svojem srcu, da jo je spočela. Svoje poslušajoče srce ohranja, tudi ko poslušna našo besedo. "To tudi danes, ko ji prinašamo to, kar smo v tem trenutku, kar v sebi nosimo: zahvale, prošnje, žrtve". Žena poslušajočega srca "naj tudi nam izprosi poslušajoče srce, da bi tudi nam Božja beseda zvenela v

ušesih in srcu, da bi jo sprejeli". Romarje je izzval: "Dragi bratje in sestre, ste pripravljeni oditi domov noseči? Vsi lahko odidem danes domov noseči - po Božji besedi, če dovolimo, da se Božja beseda v nas spočne. Vsakemu Bog govori na srce, vsakemu je namenjena Božja beseda, tista, ki je v tem trenutku pomembna. Če odpremo srce, jo lahko spočemo. V nas bo živela in rojevala vedno dobre in nove sadove". Prvi sad, ki ga je Mariji prinesla spočeta Božja beseda, je bilo veselje. Toka tega veselja ni mogla utišati in uničiti niti Kalvarija. To veselje ni sad veseljačenja, ni veselje, ki ga daje ta svet, veselje, ki ga lahko kupimo. "To veselje je dar Svetega Duha, to veselje še kako potrebuje današnji svet. In kdo mu ga bo prinesel, če ne kristjan? Če ne človek, ki je odprl svoje srce Božji besedi kot Marija?" Romanje je praznik, priložnost za srečanje, pa tudi za to, da se ustavimo. Verniki imajo možnost s hvaležnostjo pogledati prehojeno pot. Prav je, da pred Marijo prinesejo, kar živijo v družinah. "V

življenju je več dobrega kakor slabega, sicer bi svet že propadel. Bog za to poskrbi; in tudi na Marijino priprošnjo". Prav je, "da tukaj zapojemo vsak svoj *magnificat*". Ko se s hvaležnostjo oziramo v preteklost, lahko zaživimo sedanjost z navdušenjem. "To je še bolj pomembno". Ne smemo ostati pri negativnih novicah! Pogledajmo in zaživimo svojo vsakdanjost z navdušenjem! Kot Marija. Sprejela je angelovo oznanilo, pa ni bilo lahko, "a vendar je svoje poslanstvo živela z navdušenjem". Navdušenje za uredničenje evangeljskega poslanstva ponesimo v svoje domove in skupnosti, je zbrane pozval msgr. Turnšek. "Bodimo Marija današnjega časa!" Tako bomo gledali v prihodnost z upanjem. "Marija rešuje tudi nemogoče situacije!" Zato je msgr. Turnšek spodbudil navzoče, naj se zatekajo k Mariji tudi takrat, ko nikomur ne morejo več zaupati; njej naj zaupajo tudi najgloblje in najtežje stvari, ki jih nosijo v srcih. O duhovnih poklicih je pridigar povedal, da Bog kliče, toda klicani

lujemo". Božja beseda naj nam torej po Marijini priprošnji pomaga v goreči molitvi za nove duhovne poklice, je sklenil. Tik pred koncem maše se je msgr. Franc Vončina pristrčno zahvalil škofu Turnšku za prisotnost in njegove dragocene besede. Gost pa je naposled poudaril še posebno lepo in za nas pomembno misel: Kristus ostaja med nami ne le pod podobo kruha in vina, temveč je navzoč tudi po nas, ki smo njegova Cerkev, njegovo skrivnostno telo. "Spodbujam vas, dragi Slovenci na Tržaškem in Goriškem! Tukaj želi biti Kristus učlovečen danes tudi na slovenski način. To je vaša velika čast in naloga. Kristusovo skrivnostno telo ima tudi slovenske ude, ki morajo ostati slovenski, ker Bog želi biti prisoten na tej zemlji tudi na slovenski način". Popoldne so se verniki spet zbrali v cerkvi, kjer so imeli uro molitve za duhovne poklice pred Najsvetjšim. Po litanijah Matere Božje so v lepem poznoletnem dnevu na otoku prejeli še blagoslov. / DD

Sestanek mestne sekcije Slovenske skupnosti

Razpravljali so o ukinitvi rajonov in še marsičem

Po poletnem premoru se je spet sestala mestna sekcija stranke Slovenska skupnost. To poletje je prineslo Slovincem v Gorici dve neprijetni novosti: zavrnitev predloga o ponovni oživitvi rajonskih svetov v mestu Gorica in samo enojzični italijanski naziv za novo Medobčinsko teritorialno unijo (UTI) za severno Posočje in Brda.

Glede rajonskih svetov so prisotni potrdili zaskrbljenost zaradi pomanjkanja poslušala za ta problem s strani desne večine, še bolj pa je skrb vzbujajoče negativno stališče slovenske komponente pri Demokratiški stranki. V zvezi s tem vprašanjem se je

začela razprava o možnosti, da bi Slovenska skupnost začela zbirati podpise z zahtevo po ponovni vzpostavitvi rajonskih svetov v slovenskih okrajih.

Glede nove Medobčinske teritorialne unije pa gre spet, ob bistvenem sodelovanju slovenske komponente pri Demokratiški stranki, za novo krčenje kompetenc naših občin. Sklenjeno je bilo, da bo na prihodnjem sestanku med tajništvu Slovenska skupnost zahtevala od Demokratiške stranke pojasnila glede obnašanja njenih predstavnikov. Če ne bo prišlo do zadovoljivega odgovora, bo Slovenska skupnost preučila sedanje politično zavezništvo, ki se žal

udejanja le v občini Gorica.

V nadaljevanju razprave je mestna sekcija izrazila zaskrbljenost zaradi zaprtja poštnega urada v Štandrežu. V tem smislu bodo trije slovenski občinski svetniki zahtevali sestanek z ravnateljem goriškega poštnega urada.

Goriška sekcija je tudi potrdila stališče pokrajinskega tajnika SSK v zvezi z odprtjem še ene sekcije slovenskega vrtca na Krminskem. Če je tako veliko zanimanje italijanskih družin za znanje slovenščine, potem naj na italijanskem ravnateljstvu poskrbijo za kurikularne tečaje slovenskega jezika v italijanskih vrtcih in šolah na Krminskem. Glede sredstev iz zakona 38/2001 za poslovanje okenc za slovenske prebivalce pa mestna sekcija SSK meni, da bi morala goriška občina kriti stroške iz svojega proračuna, v pričakovanju, da bodo prišla obljubljena finančna sredstva iz Rima. Pri tem je nerazumljivo, da se o tem in drugih problemih, ki se tičejo naše skupnosti, ne oglasi občinska ne pokrajinska konzulta za Slovence.

Obvestila

SCGV EMIL KOMEL sprejema vpise za novo šolsko leto. Urnik tajništva od 9. do 12. ure in od 17. do 19. ure od ponedeljka do petka. Telefon 0481 532163, e-mail info@emilkomel.eu.

Sekcija prostovoljnih krvodajalcev iz Sovodnj ob Soči vabi na baklado 2015, ki bo potekala v soboto, 12. septembra 2015, v Sovodnjah. Zbiranje ob 19.30 uri na travniku ob kulturnem domu Jožef Češut. Prehojena pot po vaških ulicah bo dolga približno 1,5 km. Sledi pogostitev za vse udeležence.

Slovensko planinsko društvo Gorica vabi v sklopu Kekčeve poti (lažji pohodi, namenjeni otrokom in družinam) izlet na Mali Golak na Trnovski planoti v nedeljo, 13. septembra 2015. Zbirna točka udeležencev bo parkirišče pri (nekdanjem) mejnem prehodu Rdeča hiša v Gorici ob 8.45, odhod z lastnimi prevoznimi sredstvi ob 9. uri. Za katerokoli podrobnejšo informacijo in prijavo na izlet: Fanika, gsm št. 347 6220522 ali e-naslov fanika@spdg.eu.

Prosvetno društvo Štandrež vabi ljubitelje gledališča, naj se pridružijo dramskemu odseku. Dodatne informacije na tel. 328 6669048 (Božidar) in 347 9748704 (Vanja).

Mešani pevski zbor Štandrež toplo vabi nove pevce v svoje vrste.

Feiglova knjižnica na Verdijevem korzu je odprta od 10. do 18. ure vsak dan razen ob sobotah.

Jus Vrh sporoča, da se prebivalci Vrha lahko včlanijo v organizacijo s pisno prošnjo, ki jo lahko naslovijo na Jus Vrh (Devetaki 26, 34070 Sovodnje ob Soči - GO) ali pa pustijo v poštnem nabiralniku ŠKC Danica.

Kulturni center Lojze Bratuž, Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič in Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta pripravljajo v okviru Srečanj pod lipami potovanje z avtobusom, ki bo v nedeljo, 4. oktobra, ob 70-letnici povojnih pobojev, popeljal udeležence na vsakoletno spominsko svečanost na Teharje. Sledil bo obisk Hude jame. Avtobus bo odpeljal iz Gorice, za tržaške udeležence bo postane pri Fernetičih. O povojni moriji na Teharjah in pobitih, ki so natrpani v Barbarinem rovu, bo spregovoril zgodovinar Renato Podbersič.

Informacije in prijave izključno v uradu KC Lojze Bratuž od ponedeljka do petka med 8.30 in 12.30, na tel. +39 0481 531455 ali po e-pošti info@centerbratuz.org.

ROMANJE V MEDJUGORJE bo od 2. do 5. oktobra. Prvi dan odhod avtobusa iz Rožne Doline ob 5. uri zjutraj. Prihod v Medjugorje v popoldanskih urah. Drugi dan bodo na vrsti vzpon na goro Križevac in pobožnosti. Tretji dan bodo romarji obiskali Cenacolo in hrib prikazanja. Četrty dan odhod proti domu; prihod domov v večernih urah. Slovenski in italijanski državljani potujejo z veljavno osebno izkaznico. Vpis pri g. Darku 370 3201305 ali 0481 32121, za tržaške romarje pri g. Jožetu Markuži 040 229166. Tržaški romarji stopijo na avtobus pri bencinski črpalni na Pesku.

Iščemo pridne trgače za letošnjo trgat. Tel. št. (+39) 334 9312227.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVUT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386

30 325 558.

Varujem starejše, pomoci potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na št. 040 621 424 (v poštevek pride celotno primorsko in goriško območje).

Urejena in zaupanja vredna 54-letna gospa išče delo za čiščenje vašega stanovanja, lahko tudi kuhanje kosila ali odhod v trgovino. Želela bi delati za izobražene, spoštive in čustveno inteligentne osebe na območju Gorice. Lahko pokličete v dopoldanskem času na GSM: 041 787 506.

Gospa z večletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam za 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 432304.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja. Tel. št. 00386 40153213.

40-letna mati nudi dnevno nego starejšim na domu. Ne 24 ur. Lahko tudi kuha in pospravlja stanovanje. 3-letne izkušnje. Tel. št. 0038641390244.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 0038631478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 0038631449311.

Masaže: protistresna - relaks, protibolečinska, refleksna masaža stopal, tajska masaža itd. Zelo ugodno, blizu meje. Pokličite na 00386 40 575805.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 0038640484339.

40-letna mati z večletnimi izkušnjami in znanjem italijanščine nudi dnevno nego starejšim na domu (ne 24 ur dnevno) ali pomoč pri gospodinjstkih delih in kuhanju. Tel. 00386 41 390244.

Darovi

Za Karitas: v spomin na pok. Tatjano Bednarik darujejo svojci 300 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 11.9.2015 do 17.9.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 11. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 12. septembra, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchigi): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 13. septembra, ob 12. uri: Ponovitev sobotne oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 14. septembra (v studiu Andrej Baucon): V poletje z narodno-zabavno in zabavno glasbo - Novice iz Slovenije - Humor.

Torek, 15. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 16. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: V svetu dinosavrov IV. del - Izbor melodij.

Četrtek, 17. septembra (v studiu Andrej Baucon): V poletje z vročo lahko glasbo - Zanimivosti iz sveta glasbe, filma in britanskega dvora - Humor.

SLOFEST tudi v Gorici

Obeta se lep kulturni dogodek

Zveza slovenskih kulturnih društev prireja v sklopu SLOFEST-a (roj dogodkov v srcu mesta Trst bo od 18. do 20. septembra 2015 na Borznem trgu) dogodek tudi v Gorici. Potekal bo v Trgovskem domu (Verdijev korzo 52); z njim želijo organizatorji italijanskim so-meščanom prikazati zelo razveje-

no dejavnost, s katero razpolaga naša slovenska narodna skupnost. V ta namen bodo odprli razstavo z naslovom *Sodobni ustvarjalci pisane besede*. Odprtje bo 11. septembra 2015 ob 18. uri; razstava bo na ogled do 18. septembra 2015. Na njej bodo zastopani še živeči avtorji iz Goriške, Tržaške in Benečije. Goriško po-

krajino bodo zastopali Jurij Paljk, David Bandelj, Klavdija Vončina, Aldo Rupel, Janez Povše in Liliana Visintin, tržaško Miroslav Košuta, Boris Pahor, Alojz Rebuta, Marko Kravos, Marko Sosič, Dušan Jelinčič, Ace Mermolja, Alenka Rebuta Tuta in Marij Čuk, Benečijo pa Miha Obit, Silvana Paletti, Marina Cernetig, Renato Quaglia, Viljem Černo in Andreina Trusgnach.

Organizatorji so zaupali izbor Martini Humar, ki je z veliko doslednostjo pregledala ogromno materiala in tako prišla do informacij, ki bodo prikazane v avdiovizualni obliki in jih je sama pri-

pravila, tržaški avtorji pa bodo predstavljeni na panojih. V njih so zajeti fotografija avtorjev, kratak življenjepis, pomembnejše knjige in publikacije in odlomki proze ali pesmi, in vse to v slovenščini in italijanščini.

Odprtju bo sledil pogovor z nekaterimi avtorji. Moderator večera bo Beti Tomsič.

Razstava bo odprta ob delavnikih od 17. do 19. ure, v soboto in nedeljo pa od 10. do 12. ure. Šole imajo možnost ogleda razstave, pa tudi srečanje z enim izmed avtorjev, seveda po predhodnem dogovoru (v jutranjih urah na tel. št. 0481/531495).

Štandreški igralci gostje v Orehovljah

Prijeten večer ob zabavni komediji

Neutrudni in zagnani člani dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež res ne poznajo poletnega oddiha. Tudi v vročih dneh ponujajo svoje dramske uspešnice, da z njimi gledalcem popostrijo vsakdanje rutinsko življenje. Tak lep večer je doživelo množično občinstvo v Orehovljah, prijazni vasi v občini Miren - Kostanjevica, v petek, 28. avgusta 2015. V akustično zelo primernem športnem parku Java v južnem predelu vasi so štandreški komedijanti uprizorili komedijo *Mrtvi ne plačujejo davkov* italijanskega avtorja Nicole Manzarija, v priredbi in režiji Jožeta Hrovata. Predstava, v kateri sodelujeta tudi dva domačina iz Orehovlj - čezmejni oz. enotni kulturni prostor je v Štandrežu že več časa realnost! -,

je premierno zaživela v letošnji sezoni, v kateri PD Štandrež in z njim tudi dramski odsek praznujeta 50-letnico neprekinjenega delovanja. V goste v Orehovlje so štandrežci prišli na povabilo Kra-

jevne skupnosti, ki vsako leto, ob vaškem patronu sv. Avguštinu, kateremu je posvečena cerkev, prvič omenjena l. 1569, prireja večdnevni praznik, ki se je letos sklenil v nedeljo, 30. avgusta, s slovesno popoldansko mašo. Mašni daritvi je sledilo družabno srečanje, na katerem so poleg drugih dobrot ponujali značilne testenine, "bleke". Naj spomnimo, da je v Orehovljah vsako leto v juniju praznik špargljev.

Čeprav so morali štandreški igral-

ci odigrati predstavo kar "na tleh" - tu namreč ni odra - se je publika, ob izvrstnem, tekočem poteku komedije zelo zabavala ob spoznavanju dogodivščin, ki so doletele protagonista, ko je izvedel, da ga je matični urad v rojstni vasi proglasil za mrtvega. Ob tem dejstvu je sam iztržil, kar se je le dalo. Končni aplavz hvaležne publike je tudi tokrat poplačal trud, ki ga igralci vselej vložijo v svoje nastope. Komedija *Mrtvi ne plačujejo davkov*, ki je na letošnjem mahinjskem festivalu zamejskih amaterskih dramskih skupin zasedla tretje mesto v kategoriji predstav za odrasle, se je tako že 15. ali 16. zaiskrila v njihovi doganji izvedbi.

V soboto, 12. septembra 2015, bo dramski odsek PD Štandrež v Amfiteatru Gradu Kromberk predstavil svojo inačico komedije *Trije vaški svetniki* Maxa Reala v prevodu in priredbi Petra Militarova. Tudi to posrečeno uprizoritev je režiral Jože Hrovat, ki umetniško usmerja štandreške gledališke navdušence že celo desetletje.

IK

Matej Klanjšček, Marko Brajnik in Vanja Bastiani (foto DP)

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
Vljudno vabi na odprtje razstave

Andreja Kosiča
TRPEČA METAMORFOZA

Razstavo bo predstavil umetnostni zgodovinar Saša Quinzl
Glasbeni poklon Luca Bregant, čelo

Torek, 15. septembra 2015, ob 18. uri

Pogovor s slikarjem o njegovem delu in življenju
bo potekal v okviru

SREČANJ POD LIPAMI

V četrtek, 17. septembra 2015, ob 20.30

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Koncertna sezona 2015-2016

KOMORNI ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE

Barbara Jernejčič Fürst, mezzosopran
Veronika Breclj, violina

Na sporedu: L. Lebič, U. Krek, W.A. Mozart

V okviru mednarodnega festivala Kogojevi dnevi 2015

Kulturni center Lojze Bratuž
Torek, 22. septembra 2015, ob 20.30

Rezervacija in nakup vstopnic med 8.30 in 12.30
na tel. št. 0039 0481 531445 ali pa na info@centerbratuz.org

Pogovor / Jožko Fornazarič, koordinator projekta Digitisk-Digispomin

Naš cilj je ponuditi bogato zamejsko kulturno zapuščino najširšemu slovenskemu krogu

V prejšnjem letu je Zadruga Goriška Mohorjeva z deželnim finančnim prispevkom in v sodelovanju z uglednimi partnerji v Sloveniji izvedla neobičajen projekt, poseben tehnični podvig: izredno kulturno vrednostjo: poskrbela je, da je bilo v digitalno obliko prenesenih okrog 40 tisoč strani časopisov, ki so v zadnjih 70 letih krojili demokratični, slovenski in krščanski čut dela naše narodne skupnosti v Italiji. To so Slovenski Primorec, Katoliški glas, Novi list, Demokracija in naš Novi glas. O tem smo se pogovorili s koordinatorjem projekta, Jožkom Fornazaričem, ki je na občnem zboru 2014 postal član upravnega odbora naše Zadruge. Po rodu z Vogrskega, po izobrazbi pravnik, je od leta 2000 zaposlen na Agenciji Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v Ljubljani, zadnjih osem kot vodja službe za splošne zadeve. Še prej je bil pravni svetnik v Državnem zboru RS, precej izkušen si je nabral tudi v osrednjih evropskih institucijah.

Upravni odbor ti je poveril nalogo vodenja projekta Digitisk-Digispomin. Gotovo imaš največ zaslug za to, da je bil izveden na najboljši način. Kaj bi okvirno povedal o njem?

Projekt mi je bil od samega začetka zelo zanimiv, kar je verjetno opazil tudi upravni odbor in mi zato prepustil koordinacijo. Najprej smo se namenili sami v Zadrugi začeti digitalizirati časopisno gradivo, vendar smo hitro prišli do zaključka, da bi to terjalo velike investicije v tehnično opremo, poleg tega pa bi se bilo potrebno še naučiti to opremo obvladati. Prišli smo na idejo, da se za ta projekt raje obrnemo na profesionalce, ker bo delo izvedeno hitreje in ceneje, zraven pa se od njih poskušamo naučiti čim več o digitalizaciji.

Kaj sploh je "digitalizacija" dokumentov in zakaj je danes

lahko pomembna?

Digitalizacija je razmeroma širok pojem, ki zajema pretvorbo neke vsebine iz materialne, analogne oblike v digitalno, v binarni računalniški zapis. V našem primeru v praksi to pomeni, da neki papirni dokument (npr. časopis, knjigo ali staro pismo) s pomočjo sodobne tehnologije natančno poskeniramo, zapišemo v obliko digitalnega dokumenta, ki je varno shranjen na strežniku in ga lahko pozneje preko interneta de-

Zgodovinske izvode glasil iz kroga Goriške Mohorjeve iz obdobja zadnjih 70 letih smo preko spleta približali slovenskim bralcem po vsem svetu.

limo z milijoni ljudi, ki jih take stvari zanimajo. Lahko zdigitaliziramo tudi uradne listine sodišč, uradov, bank, zavarovalnic, ki jih pozneje shranimo v arhiv, uslužbenci pa delajo z digitalnimi, e-kopijami. Na ta način poteka delo bistveno hitreje, sama izvorna listina pa ni v nevarnosti, da se poškoduje ali uniči. Za prihodnost vse kaže v smeri, da novi papirni dokumenti sploh ne bodo nastajali več, stare papirne dokumente pa bodo pretvorili v e-obliko.

Pred nekaj leti so tako v Sloveniji zdigitalizirali ves arhiv tako imenovanega prvega vala privatizacije iz začetka devetdesetih let in sedaj se vse dela le še na e-dokumentih. Upam le, da niso česa "izgubili". Seveda se digitalizirajo tudi druge stvari, npr. stara glasbila ali umetnine, ki jih lahko pozneje s pomočjo 3D tiskalnikov natisnemo, originali pa ostanejo varno shranjeni v muzejih.

Si pri tej izkušnji odkril še kaj zanimivega?

Projekt Digitisk je bil zame poseben še po nečem drugem. Pomenil je namreč moje prvo soočenje z bogato zamejsko časopisno dejavnostjo od povojnih let dalje, na enem mestu; z nekim svetom, ki mi je bil vedno blizu, a ga nisem poznal, saj sem bil na tekočem le z Novim glasom, najmlajšim iz te časopisne palete. Vežani izvodi časopisov zadnjih 70 let, zloženi v skrinjah in pripravljani za pot v Novo mesto, so se mi zdeli kot nekakšni skladi, sedimenti zamejskega intelekta. Najprej tistega intelekta, ki je potreben za pisanje zbornega slovenskega jezika. Jezika, ki je sicer drugačen od ljubljanske slovensčine, a nič zato, saj dela našo materinščino večjo, dela jo "genetsko bolj raznoliko", kar je sicer lastnost jezikov številnejših narodov.

Po drugi strani pa to časopisje vsebuje razumski ekstrakt goriško-tržaškega pogleda na svet in odsev posebnosti primorske duše, kljub vsemu drugačne od kranjske. Ko sem se pripravljal na ta intervju, se imel v službi nekaj intenzivnih opravkov s Štajerci in to me je zopet spomnilo na to, kako raznoliki smo vendarle Slovenci. Na žalost v prestolnici tega ni zaznati dovolj. Zlasti "main-

To časopisje vsebuje razumski ekstrakt goriško-tržaškega pogleda na svet in odsev posebnosti primorske duše.

stream" mediji v Sloveniji, ki se vsi vodijo iz Ljubljane, vzdržujejo osrednje-slovensko perspektivo in način razmišljanja. Ampak, ali se to ne zdi kot pogled Martina Krpana: furanje po Kranjskem, občasni šoping v Trstu, po prestiz

pa na Dunaj...?

Odlično je steklo sodelovanje s podjetjem Mikrografija iz Novega mesta, ki je digitaliziralo ves material.

Družba Mikrografija so tisti prej omenjeni profesionalci, na katere smo se obrnili za pomoč pri tehničnem delu projekta. Dejansko je Mikrografija vodilno podjetje v Sloveniji na področju digitalizacije in brezpaprane poslovanja, sodeluje pa tudi s tako velikimi sistemi, kot sta nemška in avstrijska pošta. Prav na področju brezpaprane poslovanja s Pošto Slovenije pripravljajo tehnične rešitve, ki bodo močno spremenile poslovanje s pisemskimi pošilkami, verjetno pa bodo ukinile tudi pisemske predalčnike, ki jih imamo vsi doma.

Operativno sva se projekta lotila z Mirjam. Najino delo je bilo osredotočeno predvsem na pravo, popis in predajo gradiv. Delo na skenerjih in računalniško obdelavo so pozneje opravili v Novem mestu, vendar ni izključeno, da bomo morda v pri-

hodnje, pri kakšnem novem projektu, tudi to delo opravljali v Gorici. Zaradi bogatih izkušenj, ki jih imajo ljudje na Mikrografiji, tudi z delom za NUK in podobne institucije, je bilo delo z njimi za naju z Mirjam pravi užitek, ne nazadnje pa sva se pri tem še veliko naučila. Ni namreč nujno, da človek vse ve in zna, je pa dobro, če ve, kdo to znanje in vedenje ima. Projekt Digitisk je bil solski primer omenjenega koncepta.

Projekt je tesno povezan z Narodno in univerzitetno knjižnico v Ljubljani (NUK). Kakšne stike si imel s to ugledno institucijo, pomembnim partnerjem našega projekta?

NUK je na področju digitalizacije dragocenih pisnih gradiv zelo izkušen in lahko mirno rečemo, da sodi pri tem v sam evropski vrh. Ker je bil cilj našega projekta ne le sama digitalizacija edicij Goriške Mohorjeve, pač pa tudi ponuditi to bogato zamejsko kulturno zapuščino najširšemu slovenskemu krogu, je bilo jasno, da pelje najboljša pot do tega cilja

skozi osrednjo narodno bibliotekarsko institucijo. Po drugi strani je bil NUK od samega začetka zelo zainteresiran za naš projekt, kar dokazuje, da je ta ustanova resnično narodno srce pisane in tiskane besede. Ga. Mojca Šavnik, ki je pri NUK-u zadolžena za digitalno knjižnico, nam je tako pomagala z nasveti in usmeritvami, da smo lahko dosegli najvišji profesionalni standard digitalizacije, ki velja za njihova gradiva. Me je pa presenetilo, kako dobro evidenco edicij imajo pri NUK-u, saj so nas opozorili na nekatere izdaje izpred nekaj desetletij, ki bi jih z Mirjam Simčič pripravi gradiva skoraj prezrla. V arhivu Mohorjeve jih namreč ni bilo shranjenih in smo jih morali poiskati v eni zasebni zbirki v Nabrežini...

Gradivo je bilo vključeno v podatkovno bazo Digitalne knjižnice Slovenije in je od junija letos vsem dostopno na portalu www.dlib.si.

Da, s tem smo zgodovinske izvode glasil iz kroga Goriške Mohorjeve iz obdobja zadnjih 70 let, pa tudi od prej (Svetogorska kraljica), preko spleta približali slovenskim bralcem po vsem svetu. Prej si je bilo mogoče določeno število ogledati le v čitalnici NUK na Turjaški v Ljubljani ali v arhivu Goriške Mohorjeve na Travniku. Sedaj je dovolj, da se povežete s portalom digitalne knjižnice NUK in že odprete strani starih številčnikov v pdf formatu, ki se berejo vsaj tako dobro kot papirni (analogni) časopisi. Vse gradivo seveda lahko delite tudi na družbenih omrežjih in "čivkate" z njim naokoli po spletu. Sam sem si, na primer, z zanimanjem prebral številko Novega lista, ki je izšla ob mojem rojstvu; pisal je, med drugim, o prvem pristanku človeka na luni ter o mega-projektu avtoceste skozi Jugoslavijo, od Ljubljane skozi Bosno do takratnega Titograda. Tudi takrat je bilo politiko zelo težko ločiti od manipulacije.

DD

PIKA NA (PESMI) Majda Artač Sturman

Beseda z vodo

Dan -
v besedni obliki vode,
je dan -
in jutro besede,
v rosi obliki vode
je dan -
in poldan besede,
v deževni obliki vode
je dan -
in večer besede,
v ledeni obliki vode
je dan -
in noč besede,
voda:
v prispodobo dojeta
ljubezen
z nedojemljivo
ljubeznijo -
nosečnost čudodelnega vedra.

Zlatka Obed

Pesem sodi v zbirko *Ob vodi in kruhu 2* (ZTT 2010) rahločutne pesniške ustvarjalke, ki je zanjo izbrala isti naslov kot za prvo (ZTT 1987) in jo podpisala kot Zlatka Obed Lokatos. Preden se osredotočim na pesem, bi rada opozorila na pomen, vlogo naslova. Nedvomno prav ta pritegne pozornost kot nosilec neke naravnosti - to mislim nasploh: pri vsaki knjižni izdaji,

Zlatka Obed

proznem delu, poeziji. Včasih njegovega sporočila ne utegnemo dojeti takoj, marsikaj se nam razkrije med branjem. Toda pomembno je, da si ob naslovu literarnega dela postavimo kako vprašanje. V dobi, ko ima vsaka pesnica, vsak pesnik svojo avtopoetiko in torej ne pripada ali sledi tej pesniški usmeritvi ali šoli (kar je bilo včasih, denimo, običajno), je povednost naslova še bolj zgovorna.

Voda in kruh nista samo bistvena za preživetje (ko zmanjka vse drugo), temveč kot koordinati določata pesničin vrednostni sistem, njeno duhovno podobo, njen pesniški svet, slog in izraz. Voda se

pojavi tudi v samem naslovu pesmi, tokrat v kombinaciji z besedo, ki je prav tako kot voda vir vsakršnega življenja, žitja in bitja. Duhovnega, družbenega, umetniškega. Brez vode ni življenja, brez besede ni (besedne) umetnosti. Pesniška izpoved se izliva v harmonično oblikovano trostičja s ponavljanji (brez delitve na kitice), v katerih se zdi, da se ustvarjalca poigrava z besedami. Človeški (vsak)dan se odvija kot jutro..., poldan..., večer..., noč besede, a obenem v besedni..., rosi..., deževni..., ledeni obliki vode.

V zadnjem delu pesnica sama ponudi misel, razveže metaforo. Voda je ena sama ljubezen,

rodovita, plodna. Zanimivo je, da ni ujeta, temveč dojeta v prispodobo, saj bi njena ujetost onemogočala njen prosti, svobodni izraz. Voda, sicer oplojena z nedojemljivo ljubeznijo, dela čudeže, zajeta je v nosečnost čudodelnega vedra. Moč človekovega bitja, bistvo njegove eksistence je torej v darujoči se ljubezni in v komunikaciji - najsi bo jutro, poldne, večer ali noč, svetloba ali tema, v kateri pogosto tavamo, smo prestrašeni in potrebujemo (po)moč.

S slogovnega vidika pesem nudi iztočnice za opazovanje lepega, večplastnega izražanja. Nosilke pomena so besede, njihovo (nepo)polnost pesnica osmišlja s svojo čudotvorno pesniško paličico, z njo preigrava njihovo jezikovno in pomensko gibljivost, skratka ustvarja svoj poetični ris. Preko samostalnškega izražanja s poudarjenima *abstracta* - ljubezen, ki z nosečnostjo postaja duhovno rodovita - se nam jasni podoba dneva, zajetega v darovanje, razdajanje, ustvarjanje.

Skopi glagolski izraz, rekli bi - *ob vodi in kruhu* - govori prav o tem: pesnica ne potrebuje veliko, zadostuje ji glagol *biti*, nosilec bivajnske danosti. Oblika "je" se namreč edina ponavlja kot osebna glagolska oblika, in vendar je napolnjena z izjemno sporočilnostjo.

Nam pesnica, zaznamovana z imenom Zlatka, ponuja v verzih zlato resnico, da je dan v vseh svojih razsežnostih... v resnici dan oziroma darovan, osmišljen kot darovan(je)?

Gorica / Kulturni center Bratuž

6 za eno razstavo

Z naslovom "Zemlja, skala in pesek naše dežele" so 29. avgusta v Kulturnem centru Bratuž v Gorici odprli 17. izvedbo fotografske razstave, ki hkrati pomeni uvod

v novo kulturno sezono. Dogodka "6 za... eno razstavo" so se tudi letos udeležili člani šestih fotoklubov iz goriške pokrajine (iz Gorice, Ločnika, Romansa in Gradeža), kot gostje pa še fotografi kluba iz Nove Gorice. Po pozdravu predsednice centra Franke Žgavec je o razstavljenih delih spregovoril predsednik koordinacijskega odbora združenja goriških fotoklubov Giovanni Viola. Odprtja razstave so se med drugimi udeležili goriška senatorka Laura Fasiolo, župan Ettore Romoli, pokrajinski odbornik Federico Portelli in drugi.

Kanal ob Soči / Kogojevi dnevi

Svečan uvod v mednarodni festival sodobne umetnosti

Kljub pretečim oblakom je v petek, 4. septembra 2015, uvod v letošnje 36. Kogojeve dneve, mednarodni festival sodobne umetnosti, slovesno potekal na Kontradi v Kanalu ob Soči, na čudovitem trgu, krajevnem bisserčku, ki ga obkrožajo lepo ohranjene srednjeveške hiše in del obzidja. Edini tovrstni festival na Slovenskem ponuja izjemno priložnost za spoznavanje sodobnih likovnih in glasbenih tokov in mladih talentov; prireja ga Prosvetno društvo "Soča" iz Kanala ob Soči z zavzetima kulturnima delavcema, predsednico Milico Zimic in članom Petrom Blažejem, ki sta tudi poslovna tajnica oz. podpredsednik Sveta Kogojevih dni. Umetniško vodstvo festivala vedno zaupajo dirigentu Antonu Nanutu. Kot veleva že ustaljena navada, je odprtje festivala, ki sega tudi čez

nekdanjo mejo na Goriško, Tržaško in Videmsko, pripadlo, v brk letom, čilemu pisatelju Cirilu Zlobcu, predsedniku Sveta Kogojevih dni. Za njim je dobrodošlico zbrani pu-

bliki in slavnostni govornici, ministrici za kulturo Republike Slovenije Julijani Bizjak Mlakar, izrekel kanalški župan Andrej Maffi, ki je nato prepustil mikrofon ministrici. V

nedavni obisk Beneških Slovencev in povedala, kako ji je težko, ker se doline v Benečiji neustavljivo praznijo in v njih usiha slovenski živelj, ki še zmeraj ni dovolj zaščiten in ne

na najde posluha na obeh strani meje. Z grenkobo je tudi pristavila, da bi morali Slovenci v Sloveniji biti bolj zavedni. Prav zaradi pomanjkanja narodne zavesti med Slovenci v matični državi in vse večjega vpliva globalizacije se je težko znebiti občutka brezizhodnosti, saj se globalizacija ne meni za vrednote, ki jih predstavljajo jeziki, narečja in raznolikost kultur. Bolj optimistično pa je dodala: "Upanje budijo izjemni ljudje, literati in drugi, med njimi pesnik Ciril Zlobec in nekateri drugi prisotni, prežeti z domoljubjem, pri čemer imam v

mislih narodno zavedna čustva, prežeta s hrepenenjem po domovini, ki ga čutim tudi v verzih pesnika z Goriškega v Italiji Jurija Paljka, ki takole doživlja tujino: *Zebe me. Kot zebe lahko le v tujini ljudi*". Letošnjega likovnega gosta akademskega slikarja Andreja Jemca in njegovo umetniško pot je predstavila umetnostna zgodovinarica dr. Verena Koršič Zorn, katere prispevek bo objavili v prihodnji številki

Mag. Julijana Bizjak Mlakar

Igor Omerza - Karla - Udba o Dragi Režimski pogled na teme študijskih dni

Ob letošnjih jubilejnih 50. študijskih dnevih Draga je pri tržaški založbi Mladika izšla zajetna publikacija Igorja Omerze z naslovom *Karla - Udba o Dragi*. Društvo slovenskih izobražencev, ki študijske dneve organizira že od samih začetkov, je tako v sodelovanju z Mladiko sklenilo še dodatno poudariti pomembnost in edinstvenost teh srečanj. Ta so bila namreč v času nekdanje skupne države, torej do leta 1990, v središču pozornosti nekdanje jugoslovanske tajne službe UDDBE, ki jih je spremljala od samega začetka. Zapisali smo, da je Omerzova knjiga zajetna, saj v dolžino meri preko sedemsto strani. Publikacija je bogata z gradivom, tako slikovnim kakor tudi dokumentarnim. Njen avtor je namreč iz ohranjenih arhivskih virov črpal, kar se je dobiti dalo, saj je bilo veliko dokumentov uničenih oziroma odtujenih v času demokratizacije in osamosvajanja Slovenije.

UDBA je v svojem času imela na muhi glavne protagoniste Drage, med katerimi prav gotovo izstopajo njen pobudnik in organizator prof. Jože Peterlin, prof. Martin Jevnikar, pa tudi nekoliko mlajši izobraženci, ki so prireditve nadaljevali po njegovi smrti marca 1976. Posebno pozornost je UDBA tako namenjala uredniku Mladike Mariju Maverju, predsedniku DSI Sergiju Pahorju in časniki Saši Martelanu, ob njih pa še najvidnejšim protagonistom Drage, in sicer Borisu Pahorju, Alojzu Rebuli, Francu Jezi, ki so v tistem času delovali v Trstu, pa tudi drugim emigrantom, denimo Cirilu Žebotu, ki se je izselil v ZDA, in Vinku Levstiku, ki se je ukvarjal s turističnim podjetništvom v Rimu. Najbolj zanimivo je ugotovljati, da so danes slovenske oblasti na dogajanje pri nas gledale s povsem ideološkega vidika, in skupni koš so namreč metale protagonistem, ki so si bili tako svetovnonazorsko kakor politično zelo daleč. Omerzova knjiga razkriva tako

Kot je našim bralcem najbrž znano, je prvo Dragino desetletje potekalo v istoimenski vasi nedaleč od državne meje, in sicer v prostorih nekdanje vojašnice finančne straže. Po Peterlinovi smrti so organizatorji za prireditveni prostor izbrali park Finžgarjevega doma oziroma Marijanišča na Opčinah, kjer srečanja potekajo še danes, in sicer zato, da bi zaradi dostopnosti število udeležencev bilo večje. Zanimivo je tudi ugotovljati, kako so se razne oblike špijonaže razvijale, saj v prvem času ni bilo še na razpolago zvočnih posnetkov pred-

vanj.

UDBA je podatke, ki jih je pridobila, uporabljala predvsem za izvajanje pritiska oziroma izsiljevanje nekaterih predavateljev, ki so prihajali iz matične domovine. Že od samega začetka je bil namreč forum zamišljen kot konfrontacija med vsemi dušami slovenskega prostora, od matice preko zamejstva do zdomstva. Velikokrat so organizatorji ostali ukleščeni med ekstremne pozicije emigracije in dogmatičnost režima v matici. Nelahka je bila pri tem vloga oziroma pozicija prof. Jožeta Peterlina, ki se je moral kot organizator zaradi žolčnih izpadov nekaterih diskutantov zagovarjati na jugoslovanskem konzulatu v Trstu.

V sedemdesetih letih so se prireditelji pritiskov skušali ubraniti tako, da imen predavateljev niso objavljali, javnosti so namreč sporočali le teme predavanj. Prav glede predavateljev je v udbovskih dokumentih veliko ugibanj in hipotez. Z Drago so se ukvarjale v glavnem ekspozičure notranjega ministrstva na Primorskem, in sicer v Novi Gorici, Koprju in Sežani, direktive pa so prihajale iz samega partijskega vrha. Poročila so namreč v roke dobivali protagonisti tedanjega slovenskega političnega življenja, od Popita do Kučana.

Čeprav smo zapisali, da je tedanji partijski vrh na Drago in njene protagoniste gledal precej izkrivljeno, prihajajo v Omerzovi knjigi na dan nekatere razlike med njenimi protagonistmi. Tako namreč izvemo, da se Franc Jeza ni udeležil vseh izvedb Drage, saj jih je imel za preveč dogmatične oziroma teološke. Opazimo pa tudi lahko, kako se je tudi splošno dogajanje tistega časa zrcalilo v Dragi in Udbinem sledenju tega foruma. Poročevalci med drugim omenjajo izid *Kocbekove knjižnice*, ki je izšla v zbirki Zaliv, pa tudi Titovo smrt, ki je maja 1980 predstavljala začetek konca tedanjega režima.

Podatkov v knjigi je seveda ogromno in zahtevajo poglobljeno ter umirjeno branje. Za bralce iz našega prostora bo to najbrž najbolj zanimivo, saj od blizu poznajo Drago in njene protagoniste. S Karlo imajo sedaj možnost, da spoznajo še drugi, režimski pogled nanje.

Primož Sturman

T +386 (0)5 335 22 47, E blagajna@sng-ng.si
www.sng-ng.si

Andrej E. Skubic **HURA, NOSFERATU**
Jubiii drama

Koproducenti Zavod NETA, SMG Ljubljana in KD B-51 (Ex Ponto)
Zgodba o deklici s hudimi epileptičnimi napadi in soočanjem njene družine s stigmatizacijo in nerazumevanjem okolice. Predstava je doživela krst konec avgusta na Mednarodnem festivalu NETA v Bukarešti v Romuniji. Režirala jo je ajdovska ustvarjalca Simona Semenič.
Premiera SRE, 16. 9., ob 20.00. Ponovitve CET, 17. 9., in PET, 18. 9., ob 20.00. Mali oder.

Iztok Mlakar **PAŠJON**

Koproducent Gledališče Koper
Novo duhovito besedilo Iztoka Mlakarja, režiral ga je Vito Taufer, opisuje življenje in delovanje Jezusa Kristusa v unikatnem žanru z značilnim narečnim govorom, v zgodbo pa so vpleteni avtorjevi songi.
Premiera ČET, 24. 9., ob 20.00. Ponovitve: SRE, 23. 9.; PET, 25. 9.; SOB, 26. 9., ob 20.00. Veliki oder.

Zaradi vpisa abonmajev, bodo vstopnice v redni prodaji na voljo od 17. 9. naprej pri blagajni gledališča.

VPIS ABONMAJEV 2015/2016 do 3. oktobra

Abonma je cenovno najbolj ugodna pot do gledališke predstave! Pri rednih abonmajih si lahko ogledate predstavo za 9 €, kar je samo polovica cene vstopnice v redni prodaji.

Za vas smo pripravili različne abonmaje. Izberite gledališko doživetje, ki vam bo pisano na kožo.

ABONMA PREMIERA in REDNI ABONMAJI (abonma SREDA, ČETRTEK, PETEK in SOBOTA)

8 predstav na velikem in malem odru
Raznolike uprizoritve naše hiše, ki prinašajo vznemirljivo gledališko doživetje!

ABONMA VELIKI ODER

7 predstav ob petkih na velikem odru
Večje uprizoritve s »klasično« gledališko poetiko.

ABONMA MALI ODER

6 predstav ob sredah na malem odru
Malo drugačne, včasih celo drzne uprizoritve.
Posebno ugodna cena za dijake in študente!

ABONMA NEDELJA POPOLDAN

4 predstave ob nedeljah ob 17.00 na velikem odru
Duhovite uprizoritve za vse, ki si želite smeha in sprostitve ob nedeljskih popoldnevih.

ABONMA KONTO

8 predstav, ki jih izberete sami

ZA NAJMALJŠE GLEDALIŠKA IGRALNICA
Vodi igralka Medea Novak
SOB, 19. 9., ob 10.30.
Za otroke od 6 do 10 let.

te glasbene prireditve, ki bo potekala do 21. oktobra in bo predstavila nekaj slovenskih glasbenih novosti, ki jih bodo v svojih programih ponudili sodelujoči glasbeni sestavi. Lepo število poslušalcev je napolnilo cerkev in z zanimanjem spremljalo program, ki ga je zelo kakovostno izvedel Orkester Padove in Benečije pod taktirko Nade Matošević Oreškovič. Spored je obsegal dela Marijana Gabrijelčiča (1940-1998), domačina, enega izmed pobudnikov in prvih organizatorjev festivala, Lucijana Marije Škerjanca (1900-1973) in Bele Bartoka (1881-1945). Kogojevi dnevi bodo postregli še z drugimi koncerti in kulturnimi trenutki. V petek, 11. septembra, ob 20.30 bo v dvorani v galeriji R. Debenjaka *Večer poezije Cirila Zlobca - Ljubezen čudež naše duše*. Nastopala bosta Mojca Zlobko Vajgl, harfa, in Radoš Bolčina, recitator. V petek, 18. septembra, ob 20.30 bo v cerkvi sv. Marije Vnebovzete v Kanalu *Posvečeno Štefanu Mauriju*, koncert Slovenskega okteta (Jože Vidic, umetniški vodja, Urška Vidic, klavir). V torek, 22. septembra, ob 20.30 bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici nastopil Komorni orkester Slovenske filharmonije (Barbara Jernejčič Fürst, mezzosopran, Veronika Breclj, violina). V torek, 29. septembra, ob 11.30 bo v dvorani OŠ Kanal *Koncert za mladino "Mladi za mlade"*, ki ga bodo izvajali solisti in komorna skupina Glasbene matice Trst. V nedeljo, 11. oktobra, ob 15.00 bo v Bardu (Terske doline) v cerkvi sv. Jurija nastopil Komorni godalni orkester Akademije za glasbo. V sredo, 21. oktobra, ob 20.30 bo Glasbena matica Trst v katedrali sv. Justa ponudila koncert Tria Seraphim.

Iva Koršič

Kratke

Projekt za mir / Bobni miru so zadoneli tudi v tržaškem gledališču Verdi

Spoštovanja do sosedov se naučiš, ko ga spoznaš, z njim sodeluješ ali se pogovarjaš. Zato so mednarodni projekti za mlade tako pomembni, prava šola za sobivanje in oblikovanje zrejšega in bolj zavestnega odnosa do drugih narodov. Tržaški dirigent Igor Kuret vztraja že dolgo let (in kljub mnogim težavam) pri ohranitvi in razvoju mladinskega orkestra, ki povezuje v glasbi evropske državljane. V tem duhu si je s pisateljem Paolom Rumizem zamislil projekt in turnejo s plemenitim sporočilom: v spomin na prvo svetovno vojno, da bi mladi lahko spoznali napake svojih prednikov in razumeli pomen miru.

Koncertni program, v katerem je bila beseda sestavni del glasbene izvedbe, je zazvenel v raznih krajih Primorske, tudi v takih, ki so neizbrisno povezani z vojnimi dogodki. Veliki finale turnee pa je pripadal Trstu, kjer je orkester European Spirit of Youth zaigral v nabitobno polni dvorani opernega gledališča Verdi. Nepomembna polemika, ki se je vnela na začetku cikla koncertov glede "posvetila" vstopu Italije v vojno, je bila takrat le odmev, ki je po eni strani pripomogel k večji promociji koncerta, po drugi pa je opozoril na ozkost skrajnih pozicij.

Recitator Paolo Rumiz je črpal iz svoje najnovejše knjige, *Come cavalli che dormono in piedi* (Kot konji, ki spijo stoje). Za začetek je izbral opis prihoda trupel nadvojvode Ferdinanda in soproge v Trst, ki je simbol konca srečne dobe, zatona cesarstva, nastopa velikih sprememb, kar je spontano ponujalo vzporednice z današnjim časom, njegovimi napetostmi, izbruhom nasilja in nestrpnosti, političnim, gospodarskim in tudi idejnim porazom Evrope, na meji z razklanim bližnjim vzhodom. Zato, ko je Rumiz govoril o vojnih grozotah, a tudi o iskanju humanosti sredi tragedije, je sporočilo besed, ki se navezujejo na zgodbe izpred stoletja, zvenelo kot jasno svarilo za človeštvo 21. stoletja.

Za ta projekt orkestraši niso naštedirali samo glasbeni program, saj jih je dirigent povabil, naj se najprej zamislijo v vsebine in naj napišejo pisma, ki bi jih njihovi predniki lahko napisali v vojnem času. Ta je bila namreč osnovna zamisel: poslušati orkester mladih iz šestnajstih držav, ki skupaj ustvarjajo ubrano glasbeno soglasje in so potomci vojakov na nasprotnih frontah. Igrali so resnično ubrano, doživeto, z živim zvokom in profesionalnim pristopom. Sporočilo dogodka je preseglo glasbene vsebine programa, ki so ga sestavljale skladbe evropskih skladateljev, kot so Mahler, Bizet, Sibelius, pa tudi Beethoven s svojo Odo radosti o. evropsko himno, katere prizvok se je zadnje čase precej spremenil, a je v izvedbi mladih orkestrašev še vedno zvenela kot iskrena želja in objuba. / PAL

Kulturni dogodek v tržaški državni knjižnici

V okviru razstave mednarodne sodobne umetnosti, ki so jo priredile *Espanioni/ Ekspanzije 2015*, se bodo v četrtek, 10. septembra, ob 17.00 v tržaški državni knjižnici Stelio Crise, oširek Papež Janez XXIII. / Largo Papa Giovanni XXIII, 6, predstavile zgodovinarica Ester Pacor, arhitektka Antonella Caroli, docentka Elena Cerkenič, pesnica Astrid Del Ben, umetnica Fabiola Faidiga, predsednica AISM Paola Gaggi, univerzitetna docentka Lucia Marcheselli Loukas, Lidija Radovanovic, igralka Francesca Saponaro ter sociologinja Ornella Urpis.

Galerija Kraške hiše / Razstavlja kipar Mirsad Begić

Do 4. oktobra bo v Galeriji Kraške hiše razstavljal kipar Mirsad Begić, sicer rojen leta 1953 v Bosni in Hercegovini, a od leta 1983 biva v Ljubljani, kjer je leta 1979 dokončal Akademijo za likovno umetnost. Za svoje umetniško delo na področju kiparstva je prejel številne nagrade in priznanja, med njimi leta 1997 nagrado Prešernovega sklada.

S to umetniško vrstjo je v dobrih štirih desetletjih zasnoval poseben opus "zasebnih" del, ki so nastajala vzporedno z drugimi, vendar bolj intimno, iz notranjega navdiha in potrebe. Nastajala so pod vtisi starih prostorov v gradovih ali takih, kot je staro skladišče soli Monfort v Portorožu, v katerih so ga navdahnili kupček soli, svetloba, umazanija in patina – piše umetnostni kritik Denis Volk v zgbanki razstave. Običajno so njegova kiparska dela - reliefi, kipi ali deli prostorske postavitve - predstavljeni tako, da so dela na tleh, v kotu prostora, nekatera so priložena na zid, pritrjena na zid ali kot reliefi visijo z zidov. Ko so postavljena v prostor s površinami iz naravnega gradbenega materiala, pogosto učinkujejo združena s prostorom, kar lahko doživljamo kot bivališča nam nepoznanih bitij iz nedoločljivega časa.

Nekatera telesa so skledasta ali čolničasta, od njih pa izhaja peruti podoben del kosaste oblike. Te forme so hkrati nežne, strašljive in gnusne. Podobne večje tvorbe ali "bitja" večjih dimenzij iz tega opusa so včasih postavljena pokonci k zidu, kot da so na straži. V nekaterih umetninah razbiramo posamezne znake in simbole, katerih pomena ne poznamo. Lahko si le predstavljamo, da gre za nekakšno pisavo ali simbolni jezik teh bitij, s katerim kipar komunicira z nami. Zgodbo o vidnem snujemo sami s pomočjo umetnikovih namigov.

Kipar svoja dela ustvarja iz prediva konoplje ali jutaste vrečevine, vate, voska, papirja, najlona in drugih materialov. V nekaterih delih vestno in natančno prileplja na podlago vzporedne snope tankih drobnih vrvic in ustvari vrvičasto površino, ki daje vtis kože, skozi katero prosegajo žile, ali reliefa s simboli. Materiali so naravnih barv, včasih pa so dela patinirana s črnimi, rjavimi ali belimi barvami: z zemeljsko-kavno mešanico, z ogljem, tušem ali apnom, s katerimi dosega učinke razpadanja in plesnivosti ali pogorišča. Umetnik na mnogih delih uporabi tudi grobe kose že rabljenega lesa – tudi s starimi žebli –, s patino ali obarvanega. Prav ta les pripomore, da reliefi in skulpture zaživijo z naravnimi gradbenimi materiali zidov in zato postavitev pogosto dobi pridih domačnosti. Na trenutke se pojavi občutek, da smo stopili v arheološko najdišče, v katerem odkrivamo sledove neznanih bitij, ki pa jih ni več. O njih govorijo le razstavljeni dela, ki jih je avtor v Kraški hiši zbral pod geslom Zapisi v materiji.

Jubilejni 50. seminar za slovenske šole

Učitelj že davno ni več posredovalec znanja, ampak je urejevalec znanja

“Dve sta glavni nalogi učitelja ali profesorja: se pravi, da za svoje področje navduši učenca do take mere, da bo posledično v sebi našel motivacijo, in da učencem in dijakom pomaga naučiti se učenja”. S temi besedami nas je nagovorila visoka svetovalka za slovenske šole v Italiji **Andreja Duhovnik**, ko smo čakali na slovesen začetek letošnjega jubilejnega, 50. seminarja za slovenske šole, ki je bil v Kulturnem domu v sredo, 2. septembra. Visoka svetovalka je ob enem spomnila, da letos obhajamo 70-letnico obnove slovenske šole v Italiji: na tej močni simbolni podlagi je tako stekel tokratni seminar, ki ga na podlagi mednarodnih dogovorov prireja Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS v sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo in Uradom za slovenske šole pri Deželni uradu za slovenske šole v sklopu Deželnega šolskega urada za FJK.

Duhovnikova je spregovorila po uvodnem seminarju, na katerem je dr. Slavko Gaber, nekdanji slovenski minister za izobraževanje, govoril o kakovosti v šoli.

Predavanje dr. Gabra je bilo namreč v skladu s temeljnimi izhodiščem nedavne italijanske reforme šolstva: ta si je po mnenju Duhovnikove "optimistično v prilastek dala naziv, da bo to dobra šola".

Nedvomno reforma Renzijeve vlade uvaja korenite spremembe na področju italijanskega šolstva; te bodo tako ali drugače doletele tudi sistem slovenskega šolstva v Furlaniji Julijski krajini. O potezi ministrice Giannini je v svojem pozdravnem nagovoru spregovoril predstavnik Urada za slovenske šole pri Deželni uradu **Igor Giacomini**. Dejal je, da mora zakon, ki splošno temelji na izrednem zaposlitvenem načrtu, postati izziv za vse pristojne dejavnike našega prostora, od Urada samega do učnega osebja. Specifične potrebe slovenske šole bo obravnaval izvajalni odlok ministrstva, "ki pa noče imeti odrešilnega predznaka za našo manjšinsko šolsko stvarnost", je dodal. Zakon sili učno osebje v sprejetje novih oprijemov, ki bodo morali drugače obravnavati

'digitalno formacijo' mladih. "Zato, da bomo tem spremembam kos in da se bomo novim določilom lahko prilagajali, bomo morali postati ustvarjalni, inovativni, skratka bolj pogumni od tega, kar smo bili doslej. Šolska reforma je torej izziv, ne problem", je prepričan Giacomini, ki trdno verjame tudi v mobilnost učnega osebja med Slovenijo in našim zamejskim okoljem kot izraz potrebe po vse večjem usvajanju prepotrebni, sodobnih didaktičnih kompetenc. Vodilni funkcionar DŠU za FJK **Pietro Biasiol** pa je poudaril nekatere temeljne predpostavke, ki jih mora odlok zakona upoštevati v zvezi s potrebami slovenske šole v Italiji: se pravi izo-

bidiku obravnavam seminar kot desetletno obdobje izmenjave izkušenj in dobrih šolskih praks, kjer se ni le prenašalo znanje iz Slovenije v Italijo, a je bila to priložnost bogatenja drug drugega". Višja svetovalka je ob enem prepričana, da je mikavnost seminarja v tem, da izpostavlja predvsem pripad-

nost pedagoškemu poklicu in skrb za ohranjanje slovenstva, "ne glede na to, kakšne otroke imamo v razredu, ali jim je slovenščina prvi, drugi ali pa morda že tuj jezik". Na tem našem zahodnem robu slovenstva se moramo po njenem mnenju boriti in se ob enem zavzemati za nekaj, kar je v slovenskem prostoru zanemarjeno oziroma samo po sebi umevno. Razlike na področju posameznih didaktičnih pristopov med Slovenijo in Italijo pa še kako obstajajo. "Šola v matični domovi-

ni je manj konservativna in uporablja bolj sodobne modele učenja in poučevanja, ki slonijo na učencu naravnem pouku in prepričanju, da je potrebno vzgajati v kompetentno znanje. To pomeni, skratka, posredovanje vzorcev, ki jih bo odraščajoči otrok znal uporabiti tudi v drugačnih, vedno novih okoliščinah". Kajti: "Učitelj že davno ni več posredovalec znanja (kot nekateri zmotno mislijo), ampak je urejevalec znanja". Seminarja, ki se je končal v sredo, 9. septembra, se je udeležilo skupno 450 šolnikov, ki so bili glede na resor poučevanja razmeščeni v različne skupine. Ekipe 13 predavateljev je predavala zlasti o poučevanju naravoslovja in o uporabi informacijsko-komunikacijskih tehnologij s konkretnimi primeri učnega gradiva, ki je dostopno na spletnih straneh Sio portala ali na portalu Zavoda za slovensko šolo.

V oktobru bodo izvedene evalvacije, to pomeni, da bodo podatke letošnjega seminarja analizirali in iz njih izluščili sintezo, ki bo ob enem postala izhodišče za načrtovanje prihodnjega 51. seminarja. Pred tem pa bo decembra slovensko proslavljanje jubilejne 70-letnice obnove slovenskega šolstva v Italiji: priprave že potekajo. Pristrčen glasbeni pozdrav letošnjemu seminarju sta oblikovala učenca Glasbene matice, duo klavir in violina, Max in Vanja Zuliani.

IG

V Finžgarjevem domu na Opčinah Delavnice molitve in življenja

Učimo se moliti, da se bomo naučili živeti

Mednarodno združenje Delavnice molitve in življenja v sodelovanju s Klubom prijateljstva - Slovenska Vincencijeva konferenca vabi na uvodno srečanje Delavnice molitve in življenja *Učimo se moliti, da se bomo naučili živeti*, ki bo v torek, 15. septembra 2015, v Finžgarjevem domu na Opčinah, ob 20. uri.

Kot smo že lani pisali, je začetnik Delavnice molitve in življenja (DMŽ) kapucinski brat Ignacio Larranaga, po rodu Španec. Potem ko je napisal številne knjige in dolga leta vodil srečanje *"Izkušnja Boga"*, da bi ljudem pomagal doživeti globoko versko izkušnjo Božje bližine, je brat Ignacio leta 1984 končno začel *Delavnico molitve in življenja*, ker je začutil potrebo, da pomaga ljudem vstopiti v oseben molitveni odnos z Gospodom, od prvih korakov do globin kontemplacije.

Delavnice so laiško služenje, ki ga je Sveti sedež priznal in odobrila leta 1997 ter z dekretom papeškega sveta za laike 4. oktobra 2002 tudi potrdil.

Delavnice molitve in življenja temeljijo na nekaterih jasno začrtanih smernicah.

Število srečanj je omejeno. Delavnice obsegajo petnajst srečanj z vedno drugačno vsebino, ki potekajo enkrat tedensko po dve uri in vključujejo branje in premišljevanje izbranega odlomka iz Sv. pisma. Delavnice imajo podlago v katehezi oziroma oznanilu, ki govori o brezpogojni Očetovi ljubezni, zrela veri (neomajeni), o Mariji kot ženi vere, o tem, kako se izročiti v Božje roke, odpuščati in sprejemati, da postanemo svobodni za ljubezen: vsak udeleženec se v tem vidiku osredotoči le na tiste verske elemente, ki se najbolj prilagajajo njegovi osebnosti. Udeleženec

delavnic bo hkrati spoznaval različne molitvene načine: molitveno branje, molitev poslušanja, pisno molitev, molitev izročitve itd., vse do kontemplativne molitve. Delavnice so odprtega značaja: v DMŽ lahko sodelujejo vsi verniki in tisti, ki še ne morejo prejemati zakramentov, ter tisti, ki so se oddaljili od Cerkev.

Molitve je milost, a je hkrati tudi umetnost, ki nam pomaga postopoma postajati Gospodov prijatelj. Udeleženca ta razsežnost ob vsakem novem koraku vodi k spraševanju: "Kaj bi na mojem mestu storil Jezus"? Na podlagi tega vprašanja postaja vernik vedno bolj potrpežljiv in ponižen, sočuten in usmiljen, ne

misli le nase, ampak je v skrbeh tudi za druge. Ravno ta vrlina odpuščanja je bila za nekatere udeležence lanske izkušnje ključnega pomena. Ni namreč lahko odpuščati in pozabiti, ko nas kdo žali, a s pomočjo našega Gospoda se da vse premostiti: življenjsko geslo potemtakem

postane preprost odgovor na začetno vprašanje: "Jezus bi odpuščal!" To je začetek življenjske preobrazbe. Za nekatere lanske udeležence je bila zato delavnica dragocena duhovna izkušnja, ki je ponudila vpogled v različne oblike molitve: vsem pa je bil skupen občutek, da se lahko na bolj sproščen in oseben način obračajo do Boga kot do Očeta. Pravo odkritje je bilo za udeležence tudi spoznanje, ki ga daje izročitev v Božje roke.

Za informacije lahko pokličete na tel. št. 340 3864889 (Branka).

Andreja Duhovnik

Foto Damj@n

OPČINE 67. Marijanski shod

Kristjani ne tavajo, Marija jih vodi h Kristusu

V nedeljo, 6. septembra 2015, se je na Opčinah pred cerkvijo zbralo lepo število vernikov, narodnih noš in skavtov, da bi počastili praznik Marije, kraljice družine na 67. Marijanskem shodu, ki ga je vodil tržaški škof msgr. Giampaolo Crepaldi. Shod je krenil izpred cerkve po openskih ulicah za križem in Marijinim kipom ob petih litanijah Matere Božje, ki jih je izvajala moška skupina združenega zbora Zveze cerkvenih pevskih zborov. Pred tem so v cerkvi molili svetli del rožnega venca z branjem odlomkov iz smernic za škofovsko sinodo o pastoralni družin in kateheze o molitvi v družini papeža Frančiška, medtem ko so med procesijo molili še veseli del rožnega venca.

Slovesno sveto mašo je daroval tržaški nadškof s slovenskimi duhovniki na Tržaškem ob petju združenega zbora ZCPZ in skavtov Slovenske zamejske skavtske organizacije. Po evangeliju je msgr. Crepaldi nagovoril slovenske vernike. Dejal je, da je to

srečanje z Marijo zelo pomembno, ker se dotakne naših src. Okoli nje se zbiramo kot otroci okrog svoje matere. Prosil jo je, naj ohrani v vseh nas živo vero,

Jezusovo besedo in živijo njegov nauk.

Ob Marijanskem shodu, pomembnem dogodku za celotno slovensko skupnost, se je tržaški

Foto Damj@n

da bi lahko ljubili Jezusa. Med procesijo so verniki hodili za Marijo, saj kristjani ne tavajo nesmiselno, temveč sledijo Kristusu in Marija jih vodi do njega. Verniki imajo ta dar, da lahko poslušajo

nadškof pomudil še pri treh ključnih prošnjah. Prisotne je ob pogledu na skavte in skavtince pozval, naj molijo za mlade in za njihovo prihodnost, da bi znali živeti po vrednotah, kot sta prija-

teljstvo in poštenost. Dalje je pomembna molitev za družine, ki so danes vse bolj pod udarom zaradi spremenjenega načina življenja. In kot tretjo je omenil molitev za priseljence, ki bežijo zaradi vojn in krutih dogodkov preganjanja. Svoje razmišljanje je končal z upanjem, naj nam Marija podeli dar miru, saj živimo v času, ko se je nabralo preveč negativnih dogodkov. Mir seveda je odvisen od vseh nas, zato si moramo prizadevati, da ga ohranjamo v našem življenju.

Pred sklepnim blagoslovom so vsi verniki skupaj zmolili *Molitev k sveti nazareški družini papeža Frančiška in Molitev za beatifikacijo Jakoba Ukmarja*. Ob koncu slovesne svete maše se je openski župnik Franc Pohajč iskreno zahvalil škofu Giampaolu Crepaldiju, ki je vodil procesijo in daroval mašo ter kaže vsako leto naklonjenost do slovenskih vernikov na Tržaškem. Obenem se je zahvalil vsem duhovnikom, združenemu pevskega zboru ZCPZ, pritrkovalcem, nosilcem Marijinega kipa, narodnim nošam in skavtom SZSO.

Šin

Obvestila

Narodna in študijska knjižnica na ul. S. Francesco je odprta od 10. do 18. ure vsak dan razen ob sobotah.

Mednarodno združenje Delavnice molitve in življenja (DMŽ) v sodelovanju s Klubom prijateljstva-Slovenska

Vincencijeva konferenca vabi na uvodno srečanje Učimo se moliti, da se bomo naučili živeti, ki bo v torek, 15. septembra 2015, ob 20. uri v Finžgarjevem domu, Dunajska cesta 23, na Opčinah. Za info: 3403864889 (Branka).

Združenje prostovoljcev Hospice Adria Onlus vabi na predavanje z naslovom Notranje ozdravljenje, ki bo v četrtek, 17. septembra 2015,

ob 20. uri v Finžgarjevem domu, Dunajska cesta 23, na Opčinah. Predaval bo Boštjan Hari iz Ljubljane.

ROMANJE V MEDJUGORJE bo od

2. do 5. oktobra. Prvi dan odhoda avtobusa iz Rožne Doline ob 5. uri zjutraj. Prihod v Medjugorje v popoldanskih urah. Drugi dan bodo na vrsti vzpon na goro Križevac in pobožnosti. Tretji dan bodo romarji obiskali Cenacolo in hrib prikazanja. Četrty dan odhoda proti domu; prihod domov v večernih urah. Slovenski in italijanski državljani potujejo z veljavno osebno izkaznico. Vpis pri g. Darku 370 3201305 ali 0481 32121, za tržaške romarje pri g. Jožetu Markuži 040 229166. Tržaški romarji stopijo na avtobus pri bencinski črpalki na Pesku.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami daruje l. k. 20 evrov.

Za Marijin dom pri Sv. Ivanu: v spomin na predragega bratranca Dolfija Repinija darujeta Magdy in Grazia 25 evrov.

ZCPZ - TRST in CPZ ŠKEDENJ

v okviru Slofesta 2015

DEKANIJSKA REVIIJA EVHARISTIČNIH IN MARIJINIH PESMI

v spomin na msgr. Dušana Jakomina

župnijska cerkev sv. Lovrenca v Škednju
sobota, 12. septembra 2015, ob 20. uri

Ob farnem zavetniku sv. Jerneju Praznično opasilo v Mačkoljah

Župnijska skupnost iz Mačkola je v nedeljo, 30. avgusta, praznovala svojega zavetnika svetega Jerneja. Slavje se je začelo v mačkolaški cerkvi, ko je slovesno sveto mašo daroval kapucinski brat Mitja Ponikvar, novomašnik iz župnije Cerknica. Br. Ponikvar je ob tej priložnosti ponovil novo mašo, ki jo je v Mačkoljah sklenil z blagoslovom kipa Lurške Matere Božje. Ob petju litanij se je domači praznik na-

daljeval v popoldanskih urah, ko sta domači župnik Metod Lampe in g. Milan Kavčnik, župnik na Škofijah, vodila po vaških ulicah procesijo z Marijinim kipom: pomemben dogodek je bil v tem sklopu blagoslov obnovljene kapelice sredi vasi. Versko znamenje stoji na prostoru, ki mu pravijo "ščedenc", ker se na tem mestu

nahaja studenec oziroma večje podzemno vodno zajetje, ki so ga uredili sredi 19. stoletja. Kapelico, ki je posvečena Lurški Materi Božji, pa so postavili kasneje, leta 1908. Obležje krasni napis *Čast Bogu naj bode za do-*

broto vode, kar priča o tem, da je bila nekoč pitna voda še velik dar in ne le samoumevna usluga. V času do danes pa je ta vaška točka bila žal zanemarjena: trdoživost Mačkolačanov in njihov globoki verski čut sta pripomogla, da je kraj pridobil čar in dostojanstvo, ki mu pripadajo. Vaščani so si namreč kar nekaj let prizadevali, da bi zbrali

sredstva in začeli obnovo tega dragocenega znamenja krajevske verske in kulturne dediščine. Nedeljskemu dogajanju je posebno duhovno razsežnost vtilo tudi pritrkovanje zvonov. Skupina mlajših pritrkovalcev, ki že

nekaj tednov vadijo pod mentorstvom Martina Tula, je namreč oznanjala domači praznik bodisi pred jutranjo sveto mašo bodisi med popoldansko slove-

snostjo. Mačkolaško praznovanje opasila se je končalo s tradicionalnim blagoslovom vozil in voznikov, kateremu je sledilo še prijetno druženje.

Rogaška slatina

Pevski seminar ZCPZ 2015

Pevski seminar ZCPZ spodbuja pesniško žilico udeležence Lučke Susič, da v verzih vselej upesni tradicionalno ponudbo Zveze cerkvenih pevskih zborov. Letos so se namreč naši cerkveni pevci pripravljali na novo pevsko sezono v termah v Rogški Slatini.

Smo dolgo upali, se bali, če nam prispevke bodo dali. Nazadnje smo se pa vdali, da bomo pevci pač plačali za seminar kot vsi ostali, ki so ob nedeljah lahko spali.

Da pevce bi potolažili, takoj reklamo so sprožili in trobili kot skozi zvočnik, da letos pride tudi Močnik.

Saj ne poje sploh v zboru! Kdo ga vidi kdaj na koru?! In če nima sploh posluha? Kaj se pri naši Zvezi kuha? Bo tu, ker ima dosti zvez? Če jih ne izprosimo iz nebes, bo morda on za naše zборе skljudal končno kaj podpore?

Nesporazum se koj razčisti.

Res je Močnik, a ne tisti, ki je v Trstu advokat. Ta Močnik je skladatelj mlad. Je dirigent, povsod zmaguje. Jój, ve, kdo seminar obiskuje?! Da ne bi nas zaničeval, če bo pretežke skladbe izbral. A pravi pevec se ne ustraši ne na koncertu ne pri maši in - kot pravilno Sandra pravi - lahko napake se popravi. Kdor zmeraj rad se izpopolnjuje, do starih let še napreduje.

Sandra Pertot. Ta si deli z Močnikom čast, da nas uči. Aleksandro smo poznali, zato se nje res nismo bali. Nad nami sploh ne obupuje. A jojmene! Ko se sezuje, že vemo: zdaj se bomo ogreli (kar ne pomeni: bomo peli!). Pomeni zvijanje, napor: trebušček - hopla! - dol in gor, z zadnjico pa naokoli, naprej, nazaj - in glej! Izvoli: zapis številke telefona. Kriki, udarci. Če je cona na drugem koncu, kot je vrat, je, kot bi pil vodo Donat!

Potem so še glasovne vaje,

da se stavba ne zamaje. Brez glasnih vdihov - en, dva, tri - se ton izčisti, izostri, če dvignit' znaš mehko nebo. Sandra pokaže ti, kako. Če neolikano zazehaš, te spodbuja, naj ne nehaš, z rokami kaže dvig neba, pevci za njo, pa se konča, da kdor od daleč opazuje, njo za baletko zamenjuje, pevci pa s svojim "aaauueeee" menihi iz Tibeta se zde.

Če niso vaje čudovite, so pa brez dvoma učinkovite. Še kdor ne neha godrnjati, je prisiljen to priznati, da zbor, od vseh vetrov tu zbran, prej razglašen, je zdaj ubran in se glasovno dobro zlije.

A Sandra, polna energije, pri svojih izbirah vedno pade na žanr, ki se njej dopade: pesmi ognja, ritmo polne, da pevec ves nertvozen kolne, ker se jezik mu zapleta in ne dobi dovolj zaleta, da pravi tempo bi ulovil in ne bi vlaka zamudil. Če Sandro gleda, pač ne bere, če ne zeha, se pa dere. Kako naj, revež, vlak ulovi, če ga vse to stalno skrbi?

Damjan Močnik, prej "bav-bav",

je kmalu ljubljencek postal. Ne, ker bi zbijal hece, vice. Redko nasmeh mu gre čez lice. Ne podcenjuje in ne žali, včasih pa reče, pol v šali, ko nam poje note prave z očmi zazrtimi v višave, pa kdo pridruži se v duet: "Ne zraven mene fouš zapet"!

Zaupanje tako izkazuje, da nam kup pesmic koj nasuje in misli, da bomo kar znali, še predno bomo jih prebrali. Pri tem pač marsikdo zgreši. "Ste m'č'k'no s poti zašli", nam mirno reče, stvar popravi, pa smo že spet na poti pravi. Od pesmi k pesmi preskakuje, da pevec zmeden se vpraša, "Gospod, usmili se" je maša ali pa kliče on Boga, naj malo pameti nam da. Kadar se dobro vse izteče, na koncu pesmi "Super"! reče.

Zanj je važno sporočilo, ki ga vsebuje besedilo. Čist izgovor, nič packanja, enoličnosti, kričanja! Če se končnica je zgubila, zgubi se smisel besedila. Pesmi razvlečene in mirne za postni čas so bolj primerne. Aleluja in Hozana ni žalna pesem, vsa zaspana. Pevec obvlada naj svoj glas,

pa če je alt ali pa bas. Ko bas pritiska in kriči, kot valček v gozdarjih se zdi. A alti, mehki na višini, so "šlank" in zglejajo bolj fini.

Aj! zdaj ne morem več naprej. Vse dame manj smo "šlank" kot prej! Doma smo vestno obljubile, da bomo nekaj kil zgubile. A kaj si moremo, sirote, če nas zanimajo dobrote, ki so v bleščočih loncih skrite ali na pladnjih v tenke folije zvite. Ne boš kar tja za mizo sedal, ne da bi v lonec zavajal pogledal. Ko si pokrove si odkril in vse vonjave si užil, je treba nesti kaj v usta. Seveda se ne zadržiš, da krožnik poln ne naložiš. (Ker je med vsemi najbolj pusta, najmanj vabljiva, redko izbrana nizkokalorična je hrana...) Ko si najedel se že dosti, je tam sladkost vseh sladkosti: police tort in sladoledov (kdo bi na linijo še gledal?) potem pa višek vsakih sanj: čokoladni slap, ki vanj pomakaš sadno nabodalo!

Tako se je že spet končalo, da kakšen mesec ali dva bomo hujšali doma!

Pogovor / Gianni Domenis, predsednik Benečanov v Thunder Bayju

Beneškoslovenskega narečja se je naučil v Kanadi

V poletnem času se je Gianni Domenis za nekaj tednov vrnil iz Kanade v Benečijo, kjer ima sorodnike, saj so njegovi starši iz Ronca v podboneški občini, tata Ezio Domenis je iz zaselka Bizonte, mama Giuseppina Petricig pa iz Buter. Pred letom in pol je Gianni postal predsednik društva Slovenci v mestu Thunder Bay v deželi Ontario. Gre za eno od šestih slovenskih društev Zveze Slovencev po svetu, ki delujejo v Kanadi.

Gianni, ki ima 40 let, je vedno živel v Thunder Bayju. V to mesto je nje-

gov oče prišel leta 1953, ko je imel 17 let, mama pa leta 1967. Zares je lepo Giannija slišati govoriti po naše, saj so z njim v družini vedno govorili po slovensko. Vprašali smo ga, kako živijo v Kanadi in kaj delajo, da bi ohranili slovenske korenine.

Mlad človek, ki tako lepo govori po naše, je skoraj pravi čudež v Benečiji. Kako to, da sinovi izseljencev znajo govoriti slovensko?

Vsi mladi ne govorijo in ne razumejo slovenskega jezika. Le moj bratranec govori nekoliko "po naše". Jaz govorim po slovensko, ker vsak dan moji starši govorijo med seboj in z nami sinovi v slovenščini. To ni nikoli škodilo mojemu znanju angleščine. Tudi ko sem prišel sem na počitnice, sem se vedno trudil govoriti po naše, saj ne znam italijanščine. Večji del mladih, ki imajo moja leta, se

je naučil italijanščine doma, drugi pa govorijo le angleško. V Kanadi vsi vrstniki mojih staršev govorijo med seboj slo-

vinci center in Italian cultural center. Njihovih prostorov se včasih poslužujemo tudi za svoje iniciative. Enkrat letno

vensko in italijansko, z mladimi pa po angleško. Če mlad človek želi govoriti po naše, se mora zato zelo potruditi doma, če se to da, in imeti v sebi močno motivacijo. Pred nedavnim sem zvedel, da obstaja v Thunder Bayju manjša skupina Slovencev, ki se neuradno srečujejo, ker se poznajo od mladih let. Spoznal sem jih, ko je zadnjič Dejan Valentinčič prišel v Thunder Bay in sem ga tudi osebno srečal.

Kaj dela vaša Zveza, da bi ohranila in učila slovenski jezik in kulturo?

Znotraj Zveze Slovencev v Thunder Bayju si prizadevamo, da se slovenski beneški izseljenci dobivamo vsi skupaj. Zato organiziramo vsako leto skupno srečanje, na katerem predstavimo naš letni program in obnovimo članarino. V Thunder Bayju sta dva italijanska centra,

organiziramo "benkuit", to je skupno kosilo, kjer se dobimo vsi skupaj. Najmlajše ne moremo učiti slovenskega jezika, ker ga ne razumejo, saj ga starši doma ne govorijo več. Kar nam je najbolj pri srcu kot zvezi, je, da se dobivamo in skušamo utrditi vezi med nami. Zato hodim od hiše do hiše na obisk k starejšim in se z njimi pogovarjam. Le tako pridejo zraven. V naši skupini nas je 33 in na zadnjem kosilu je bilo 55 ljudi, vsi skupaj, družine in prijatelji.

Kako skušate ohraniti vezi z Benečijo in s kraji, kjer so se vaši starši in nonoti rodili?

Seveda ohranjamo vezi s sorodniki. Da bi od blizu spoznali območje, pomaga tudi poletni seminar, ki ga vsaka tri leta organizirajo v Čedadu za mlade Slovence po svetu. Leta 2012 sem se ga tudi sam udeležil.

Vsako soboto ob 19.30 v župnijski cerkvi

Spet sveta maša po slovensko v Špetru

Po poletnem premoru je bila v soboto, 5. septembra, v župnijski cerkvi v Špetru spet slovenska sveta maša, ki bo odslej vsako soboto ob 19.15 in velja za izpolnitev zapovedi obhajanja nedelje. Daroval jo bo msgr. Marino Qualizza (na sliki).

Za Benečane je pomembno imeti mašo po slovensko, saj sta domači jezik in kultura tesno povezana s krščansko vero. Slovenska beseda se je v Benečiji do današnjih dni ohranila po zaslugi duhovnikov, ki so v maternem jeziku molili, peli, pridigali in učili. Danes je maša pretežno po slovensko le v vasi Matajur in dvojezična v Dreki.

Drugod imajo po slovensko, stalno ali občasno, nekatera berila, pesmi in molitve. Slovenska maša v Špetru je pomembna tudi za učence

dvojezične šole, ki imajo verouk v slovenščini, a v cerkvi slišijo le italijansko

besedo. "Otroci se v dvojezični šoli učijo literarno slovenščino, a pomembno je, da se ne izgubijo tudi naše molitve in druge lepe navade, ki smo jih ohranili", poudarja msgr.

Qualizza. Prav on je pred tremi leti dal pobudo za redno slovensko mašo v Špetru, ki so jo potem začeli spomladi leta 2013. Od takrat k slovenski maši radi hodijo verniki iz Nadiških dolin in domači ljudje, ki so se preselili v bližnje furlanske vasi. Pravo doživetje so bile zadnji dve polnočnici in zlata maša treh beneškoslovenskih duhovnikov 27. junija letos. "Zares so prišli novi časi in upamo, da se bodo obdržali – pravi msgr. Qualizza –. Seveda težave ostajajo, a dobili smo vsi nove moči, da jih bomo znali premagati. Kar ne moremo imeti od samih naših moči, nam je dano od Božje milosti, ki vzbujajo v nas zares novo upanje, da si bomo znali pomagati in ne čakati križem rok".

Za pripravo sobotne maše v slovenščini skrbi združenje Evgen Blankin. Na razpolago vernikom daje knjižico z molitvami in pesmimi, ki jih je izdalo leta 2011, in vsak teden natisne tekst z berili, da lahko verniki lažje spremljajo obred.

ga moraš iskati drugod po deželi Ontario in po celi Kanadi.

Pred časom je Zveza Slovencev po svetu začela zbirati material in fotografije med vsemi tistimi, ki so morali zapustiti domače doline in iskati zaposlitev po svetu. Kaj pa vi?

Skušamo držati skupaj naše ljudi, da pridejo na srečanja, ki jih organiziramo in na katerih zbiramo fotografije, da bi jih ohranili v našem arhivu. Imamo knjigo, v kateri so zbrana imena starejših, ki so se preselili v Kanado.

Katere so najhujše težave, ki jih vaše društvo želi premo-

stiti?

Težave so vezane na najmlajše. Ni jih lahko približati k našim prireditvam in srečanjem, čeprav nam pri tem pomagajo njihovi starši.

Kateri so vaši projekti in želje za naprej?

Pripravljamo tekmovanje v balinanju, da bi privabili skupaj starejše in mlade. Moja želja je, da bi imeli dobro udeležbo na vseh naših prireditvah in da bi na njih med seboj sodelovale vse generacije, ki so prisotne v naši skupini. Lepo bi bilo, če bi zmogli zbrati čim več družin, najsi bo Italijanov, Slovencev ali Kanadčanov.

Larissa Borghese

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (III)

Mariza Perat

Cerkev sv. Marije od Prikazanja v Strunjanu

Nadvse slovesno je potekalo slavlje leta 2012 ob 500-letnici prikazanja. Pričelo se je z jubilejnim letom, ki ga je v nedeljo, 1. januarja 2012, slovesno razglasil koprski škof Metod Pirih. Obletnico so proslavili s številnimi bogoslužji in kulturnimi prireditvami. Ob koncu slovesnosti so Marijino podobo iz Strunjana prenesli v stolnico Marijinega Vnebovzvetja v Koprju. Tu je bilo slovesno bogoslužje, zaključna zahvalna maša pa je bila v župnijski cerkvi v Strunjanu.

Ob tisti priložnosti je koprski škof dr. Jurij Bizjak med drugim dejal:

"Milostna podoba je romala od župnije do župnije in zlasti skozi ves mesec maj povsod ponavljala svojo milo prošnjo, da njena duhovna zgradba potrebuje stalno vzdrževanje in je vedno potrebna duhovnega očiščenja in prenov.

Številni glasovi in odmevi s tega romanja pričajo, kako gostoljubno in prisrčno je Sveta Devica Strunjanska bila sprejeta po naših župnijah in duhovnih središčih".

Pa tudi ljudstvo je svoji Materi vrnilo obisk in se je vse leto v trumah zgrinjalo k njenemu svetišču na strunjanskem griču.

Škof Bizjak je v svojem govoru poudaril tudi veliko zavzetost cerkvenih in civilnih oblasti, župnij, dekanij in vernikov vseh tamkajšnjih narodnosti, da bi slovesnost jubileja čim bolj uspela. Strunjanska božja pot je vedno bila zelo pri srcu zlasti ribičem in mornarjem, ki so se pred odhodom na morje vedno priporočili Mariji v varstvo in pomoč. O tem pričajo številni zaobljubljeni predmeti, ki so jih ribiči in mornarji ob srečni vrnitvi v domači pristan prinesli v cerkev.

V bližini cerkve se strmo nad morjem dviga visok kamnit križ. Po zaobljubi so ga tja postavili mornarji in ribiči leta 1600. Leta 1912 so ga frančiškani obnovili, da bi služil kot kažipot do Marijinega svetišča. Leta 1920 ga je močna burja podrla, a so že naslednje leto postavili novega, večjega. Navada je bila, da so se mornarji pred odhodom na morje ustavili, trikrat zatrobili Mariji v pozdrav in jo tako zaprosili za varstvo in srečno plovo. Prav tako so Marijo pozdravili, ko so se vrnili v pristan.

Križ so leta 2002 nekateri zlikovci zažgali. Znova so ga obnovili. Leta 2011 je bilo treba križ zaradi razjedanja njegove podlage na novo postaviti. Novi križ je enak prejšnjemu, izdelan pa je iz repenskega kraškega kamna.

Istrani so na strunjansko božjo pot zelo navezani. O njihovi globoki in živi veri priča tudi to, da so romarji zadnjih 300 metrov do cerkve opravili po kolenih.

Dne 31. julija 2014 so frančiškani iz Strunjana odšli. Ob denacionalizaciji namreč niso v rokah imeli nobene uradne listine o lastništvu in tako je župnija dne 1. avgusta prešla pod koprsko škofijo. Župnijo vodi župnik dr. Bojan Ravbar. Glavna cerkevna shoda sta tu na Veliki Šmaren oziroma na sveto Marijo Veliko, kot pravijo v Istri, in pa na Mali Šmaren oziroma na sveto Marijo Malo. Še do nedavnega je bil tu shod tudi na Belo nedeljo, ko so k Strunjanski Mariji romali zaročen-

ci.

Kot nekoč Strunjan tudi danes povezuje romarje različnih narodnosti. Vsi prihajajo k Strunjanski Devici s svojimi stiskami in prošnjami ter jih polagajo v njene roke. Marija pa dobrotno zre na svoje otroke, ki ji tudi danes, tako kot nekoč, pojejo:

"Od morskih si valov obdana, Strunjan postal je prestol tvoj.

Iz zlatega neba poslana, podeli blagoslov nam svoj.

Marija, kras Strunjana, vsa Istra te časti.

Čuj, pesmica ti vdana prek sinjega morja doni".

Marijina svetišča že stoletja stojijo na naših tleh kot izraz in odraz žive vere tu bivajočega ljudstva. Nešteto molitev in prošenj se je iz teh svetišč dvigalo proti nebu in po Božji Materi, Srednici milosti, razlivalo svoj blagoslov na deželo in na njene prebivalce.

Marijina svetišča so tudi danes, tako kot nekoč, žarišča vere, zatočišče vsem, ki tu iščejo pomoči, tolažbe in miru. Spremenil se je pač zunanji videz romanj,

ljudje danes ne prihajajo več peš, ampak z udobnimi prevoznimi sredstvi. Prihajajo premožni in revni, mladi in stari, toda pred Božjo Materjo so vsi enaki, vsi so samo ubogi otroci, potrebni pomoči.

Naj bi zato preko naše dežele še dolgo doneli zvonovi teh romarskih svetišč in vabili vse v svoj objem in v svoj varni pristan!

Viri: P. Asson Teodorico: O. F. M. - Breve storia del Santuario di S. Maria della Visione in Strugnano (Pirano-Istria) Trst 1911; Petrič Franci: Duša, le pojdi z mano - Božje poti na Slovenskem - Izdala Družina - Ljubljana 1994 - I. knjiga; Špeh Rožana: Strunjan 490-letnica Marijinega prikazanja - Založba Brat Francišek - Ljubljana 2002; Špeh Rožana: Popravi mojo hišo - Strunjan: 1512-2012 - 500 let Marijinega prikazanja - Izdala in založila založba Brat Francišek - Ljubljana 2012; Špeh Rožana: Marija, kras Strunjan: 1512-2012 - Strunjanska pesmarica - Canti mariani di Strugnano - Pesmi je zbrala in za tisk pripravila Rožana Špeh - Strunjan ob 500-letnici Marijinega prikazanja - Izdal in založil župnijski urad - Strunjan; Špeh Rožana: 490 let strunjanske božje poti (1512-2002) - Koledar Goriške Mohorjeve družbe - Gorica 2003; Špeh Rožana: Strunjanska Mati, k Tebi vsi - 500-letnica strunjanske božje poti 1512-2012 - Koledar GMD - Gorica 2012

Fotografije: Domoznanska zbirka razglednic Meštne knjižnice v Piranu - Špeh Rožana: Popravi mojo hišo - Strunjan 1512-2012 - 500 let Marijinega prikazanja - Izdala in založila založba Brat Francišek - Ljubljana 2012; Petruša Bruna; Rožana Špeh: Popravi mojo hišo - Ljubljana 2012; Arhiv frančiškanskega samostana v Strunjanu - Iz knjige Rožane Špeh: Popravi mojo hišo; Uredništvo novega glasa.

/konec

Pridržki do od vlade vsiljenega kandidata za novega direktorja Univerzitetnega kliničnega centra

Omenjanje prihoda velike množice beguncev, nenaden molk o arbitraži glede meje s Hrvaško

Tudi v Sloveniji, tako kot nasploh po svetu, je življenje sestavljeno iz majhnih in velikih dogodkov, od katerih pa jih le manjši del zaznamo in doživljamo. Vse in zmeraj za človekov značaj in potrebe ne more biti zanimivo. Vendar zdaj v Sloveniji še vedno vladata veliko zanimanje in zaskrbljenost, ki ju ustvarjajo napovedi o bližnjem prihodu beguncev. Glede tega javnost moti vsaj troje dejstev. Predstavniki vlade nas lažno prepričujejo, da ima Slovenija na voljo dovolj zmogljivosti in drugih virov, da bi lahko sprejela zelo veliko število beguncev. Pri tem se znova pojavlja dvom v sposobnost zunanega ministra Karla Erjavca, ki je bil imenovan za usklajevalca vladnih ukrepov pri sprejemanju beguncev. On namreč žal še pri nobeni nalogi, ki jo je prevzel, ali akciji, ki jo je vodil, ni bil uspešen. Dobršen del javnosti pa nemara najbolj

dika ne gre podcenjevati, saj je Islamska država napovedala invazijo svojih borcev v Evropo. Zato nihče ne more izključiti možnih terorističnih napadov povsod, kjer korakajo kolone beguncev. Svoj predlog o rešitvi begunskega vprašanja - zdi se, da stvaren in

jo na teror, ki so ga deležni njihovi bratje in sestre po veri; tistim beguncem, ki bodo ostali v evropskih državah, pa bi morali dati jasno vedeti, katere vrednote tukaj na naši celini spoštujejo in pravno varujejo in da zunaj takega sožitja ni mogoče stalno prebivati. Morebitne skrajneže ali

V prejšnjih dneh pa se je zgodilo še nekaj, kar utegne povzročiti nove zaplete v že tako slabih odnosih med Slovenijo in Hrvaško. Evropska komisija je namreč sporočila, "da sicer še vedno podpira arbitražni proces med Slovenijo in Hrvaško, je pa odprta tudi za podporo katere koli druge vzdržne dvostranske rešitve, o kateri bi se dogovorili obe strani, in bi vodila v pravno gotovost glede dokončne rešitve spora o meji med Slovenijo in Hrvaško." Slovenska vlada na to novo sporočilo Evropske komisije še ni odgovorila. Njen molk seveda vzbuja začudenje in vznemirjenje, saj je vlada vse do nedavnega nenehno ponavljala, da je arbitražna edini mogoči način dogovarjanja o meji med Slovenijo in Hrvaško, kar so slovenski volivci potrdili tudi na referendumu. Zaradi spremenjenega oziroma novega stališča Evropske komisije, ki ga je skoraj zagotovo spodbudila Hrvaška, se lahko zgodi, da se bo dogovarjanje o meji ponovno oddaljilo v prihodnost, nejasno in nepredvidljivo. Po mnenju prof. dr. Mihe Pogačnika, izrednega profesorja za mednarodno in evropsko pravo na Evropski pravni fakulteti v Ljubljani in v Novi Gorici, "je po hrvaški odločitvi arbitraže celoten dosedanji arbitražni postopek nič in nima več veljavne pravne podlage. Če bi hoteli obe strani arbitražo nadaljevati, bi morali skleniti nov arbitražni sporazum. Vedno pa je mogoč

tudi izvensodni postopek ali medsebojna poravnava o meji med Slovenijo in Hrvaško". V nekem pogovoru s prof. dr. Markom Pavlihom v reviji Ognjišče je bilo omenjeno, da bi v Sloveniji za kritično maso, ki bi bila sposobna kaj spremeniti v družbi in državi, potrebovali okrog 130 tisoč ljudi. Toda, da to ne drži, se je pokazalo v primeru izbiranja novega vodstva Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani, to je osrednje slovenske bolnišnice. V njej so namreč po volji oz. na zahtevo predsednika vlade Mira Cerarja in ministrice za zdravje Milojke Kolar-Celar za vršilca dolžnosti direktorja imenovali Andreja Baričiča, ki naj bi bil tako neprimeren, da ga je znani esejist dr. Alojz Ihan poistovel z vajencem, ki naj bi v drugi fazi imenovanja postal direktor Univerzitetnega kliničnega centra. Za kandidata, ki kljub pomankljivostim svojega značaja,

ki jih odkrivajo tudi novinarji, uživa popolno podporo predsednika vlade in ministrice za zdravje, je predsednik Zdravniške zbornice Slovenije dr. Andrej Možina dejal, "da ni človek s popolno integriteto". Dr. Alojz Ihan, ki je sodeloval pri oblikovanju zdravstvenega dela programa Stranke Mira Cerarja, pa ostaja trdno pri svojih stališčih. Na spletu Planet Siol. Net je zapisal, "da je vladna odločitev za ustoličenje Andreja Baričiča za direktorja Univerzitetnega kliničnega centra Rubikon, s katerim je Cerarjeva vlada vsaj na zdravstvenem področju povsem odkrito in s polno odgovornostjo krenila na pot neresne kadrovske-politične šlamastike". Med nami, navadnimi ljudmi, in Bog ne daj kdaj tudi bolniki, pa seveda najbolj boleče odmevajo odkritja iz uradnih poročil, da je vodstvo največje slovenske bolnišnice že doslej dopuščalo, da je deloval površen, nedorečen in otrokom življenjsko nevaren program otroške srčne kirurgije. UKC je tudi nasploh slabo vodena osrednja slovenska bolnišnica. Zaradi tega so tudi predlogi, da bi novega direktorja te ustanove poiskali v tujini.

Marijan Drobež

Prof. dr. Marko Pavliha

razumen, čeprav odvisen od politične volje - je v kolumni, objavljeni v tedniku Demokracija, podal teolog in civilnodružbeni aktivist dr. Ivan Štuhec. Razmišlja, "kaj nam je glede beguncev storiti"? In odgovarja: "Treba jih je oskrbeti z osnovnimi potrebščinami, ki so vredne človeka. Za to zadostuje, da damo nekaj od svojega viška in da se pri tem ne bojimo svoje lastne sence; od evropske, ameriške in arabske politike je treba zahtevati, da beguncem omogočijo čimprejšnjo vrnitev na njihove domove; od muslimanskih skupnosti naj se zahteva, da se jasno, odločno in nedvoumno odzove-

skupine, ki prikriti prihajajo v begunskih vrstah, bi morali čim prej odkriti in jih vrniti v njihovo domovino. Dr. Ivan Štuhec v svoji kolumni še meni, "da bi od arabskih naftnih mogočnejšev morali zahtevati, da svoje finančne vire usmerijo v pomoč svojim bratom in sestram po veri, sicer pa naj tudi zoper njih uvedejo gospodarske sankcije". Po mnenju znanega analitika razmer in gibanj v Sloveniji, kar dr. Ivan Štuhec zagotovo je, "to, kar se z begunci dogaja v Sloveniji, nikakor ne bo miroljubna verska procesija, ampak sod smodnika, ki bo eksplodiral na različne načine".

mu. Zaradi spremenjenega oziroma novega stališča Evropske komisije, ki ga je skoraj zagotovo spodbudila Hrvaška, se lahko zgodi, da se bo dogovarjanje o meji ponovno oddaljilo v prihodnost, nejasno in nepredvidljivo. Po mnenju prof. dr. Mihe Pogačnika, izrednega profesorja za mednarodno in evropsko pravo na Evropski pravni fakulteti v Ljubljani in v Novi Gorici, "je po hrvaški odločitvi arbitraže celoten dosedanji arbitražni postopek nič in nima več veljavne pravne podlage. Če bi hoteli obe strani arbitražo nadaljevati, bi morali skleniti nov arbitražni sporazum. Vedno pa je mogoč

Ob začetku novega šolskega leta

Največja investicija novogoriške občine bo nova telovadnica ob dornberški osnovni šoli

Po številnih zapletih so vendarle začeli graditi novo telovadnico ob osnovni šoli Dornberk. Dograjena bo v letu dni, do takrat pa bodo otroci morali telovaditi v stari. Stara telovadnica je bila za uporabo neprimerna in celo nevarna, je presodil inšpektor in jo med zadnjim šolskim letom zaprl. Osnovna šola je skupaj z novogoriško občino zdaj popravila najnujnejše, tako da bo lahko še leto dni služila svojemu namenu. Po-

tem namerava občina stavbo podreti. V prihodnjih nekaj letih bo treba šolske stavbe tudi energetsko sanirati. Za to investicijo bodo poskušali pridobiti evropska ali državna sredstva iz različnih razpisov, saj bi sanacija za občino predstavljala preveliko finančno breme. Za različna vzdrževalna dela je sicer Mestna občina Nova Gorica le-

tos namenila skoraj 100.000 evrov, določena dela pa so financirale same šole iz pre-

Otroške vrtce na območju novogoriške občine obiskuje 1255 otrok, ki so razdeljeni v 69 oddelkih. Vsi otroci, ki so jih letos vpisali v vrtce, so dobili prostor, je povedal Arčon. Šolski prag je v občini prvič prestopilo 380 prvošolcev. Skupaj bo letos vseh učencev 2657 v 130 oddelkih. Šolarje so prvi šolski dan ob cestah pričakali starejši ter jih pospremili čez najbolj izpostavljene in nevarne odseke. Sicer pa je tudi novogoriška občina skupaj z občinskim svetom za varnost v cestnem prometu pripravila načrt varnih šolskih poti v občini, s katerim bodo seznanili tudi učence in njihove starše ter jim svetovali varnejše in manj obremenjene ceste na njihovi poti v šole.

sežkov prihodkov in drugih virov. Občina je poskrbela tudi za manjša vzdrževalna dela v otroških vrtcih in za ta namen v letošnjem proračunu rezervirala 140.000 evrov. Hkrati je začela pripravljati projektno dokumentacijo za gradnjo novega vrtca v Grgarju in prizidka sedanjemu v Šempasu.

Nova Gorica

Z nasmehi v novo šolsko leto

Učence OŠ Milojke Štrukelj Nova Gorica in podružnice Ledine so v prvi šolski dan pospremili nasmehi. Na obeh šolah je potekalo odprtje fotografske razstave otroških nasmehov, ki so v lanskem šolskem letu nastali v projektu "Nasmeh dobim in ga delim", pod idejno zasnovo in mentorstvom Anite Zelič. V projekt je bilo vključenih sto naključno izzrebanih učencev, med katerimi je potekala medgeneracijska fotografska veriga, znotraj katere je vsak učenec podaril svoj nasmeh in dobro

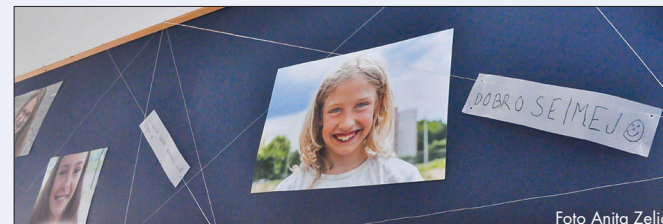

Foto Anita Zelič

željo, ki jo je v obliki natisnjene fotografije s pripisanim sporočilom prejel naslednji izzreban učenec ali učenka. Na ta način se je fotografska veriga odvijala naprej ter potovala skozi vse generacije učencev in učenk od 1. do 9. razreda. Razstavni projekt "Nasmeh dobim in ga delim" je bil zasnovan na znanstvenih dognanjih s področja psihologije, ki dokazujejo, da tako smeh kot tudi ogledovanje fotografij, na katerih se nekdo smeje, sproža v možganih kemični proces, ki vpliva na človeka na način, da podoba zrcali. S tem, ko se nasmejemo, pa se sprožijo v telesu biokemični procesi, ki

Foto Anita Zelič

imajo vpliv na naše psihično in fizično zdravje. Smeh zdravi, sprošča, spodbuja radost, kreativnost in ne nazadnje povezanost med ljudmi. Iz teh razlogov so na OŠ Milojke Štrukelj z zanimanjem podprli izvedbo projekta, saj stremijo k temu, da bi bila njihova šola ne le izobraževalna ustanova, temveč tudi prostor, ki spodbuja razvijanje spontanega, igrivega in radostnega otroka. Nasmehi so v prvi šolski dan pospremili tudi otroke na OŠ Kozara v Novi Gorici. Z njimi pa bodo v začetek šolskega leta stopili tudi v sosednji Gorici, saj je projekt "Nasmeh dobim in ga delim" del večjega mednarodnega projekta, ki bo javnosti predstavljen v mesecu oktobru in poteka pod idejno zasnovo in vodstvom Anite Zelič ter pokroviteljstvom Mestne občine Nova Gorica, Občine Gorica, Ustanove Silvana Furlana ter Zavoda za fotografsko terapijo. V projektu sodelujejo OŠ Milojke Štrukelj Nova Gorica, OŠ Kozara Nova Gorica ter Scuola primaria Abelardo Pecorini-Straccis.

Po Jantarjevi poti ... ali

Reportaža o potepanju po Poljskem

Dva kolega iz Poljske, Janusz iz Gdanska in Waldemar iz Krakova, ki sem ju lani spoznal na službeni poti v Varšavi in smo od takrat tudi dobri prijatelji, sta se mi že na prvem srečanju pohvalila, da je mesto, iz katerega vsak prihaja, najlepše mesto na Poljskem. In sta se ob tem hudomušno prerekala med seboj. Sta namreč kolega in že dolgoletna prijatelja ter je takšno postavljanje svojega mesta na prestol najlepšega mesta na Poljskem njuna običajna igra. Takrat je bila odigrana zame. Z vsemi dodatki in naštevanjem, kaj vse njuni mesti premoreta, s čim se lahko ponašata, kako dobro se živi v njima, kaj ponujata obiskovalcu, da ga ocharata itd. Na koncu sem bil pozvan – kot kakšen antični Paris, ki mu je bilo vrženo jabolko –, da odločim o najlepšem. Seveda tega nisem mogel, ker ne Krakova ne Gdanska še nisem videl v življenju. Sploh pa do takrat še nisem bil nikdar na Poljskem. Čeprav sem v življenju prevandral velik del sveta ter stikal tudi po takih oddalje-

sateljev, pesnikov ter drugih umetnikov (Sienkiewicz, Reymont, Chopin, Polanski, Wajda idr.), osebnostih, kot sta papež Woytila, voditelj opozicijskega sindikata Solidarnost ter kasnejši predsednik države Lech Walensa, ni dovolj, da bi ta velika dežela Srednje Evrope, zgodovinsko umeščena med Nemčijo na zahodu in Rusijo na vzhodu, bila za Slovence cilj turističnega popotovanja. Morda sta nam najbližji in zato tudi še obiskani mesti Krakov in Vroclav, zraven pa Auschwitz, kot nacistično taborišče smrti med 2. svetovno vojno, s čimer pa se seznam turističnih ciljev slovenskih agencij počasi končuje. Letalska povezava med Ljubljano in Varšavo je zelo dobra, a je zvečina zasedena s poslovnimi potniki, ne pa toliko s turisti. Čeprav Poljska popotniku ponuja veliko.

In kaj je to: od turistično in poslovnega vrveža Varšave, Krakova in Gdanska, nadalje še kulturno-zgodovinskih krajev iz obdobja poljskih kraljev, lepih starih mest

od devetdesetih let dalje v gospodarskem vzponu in ena izmed redkih evropskih držav, ki se je izognila zadnji veliki gospodarski krizi.

Lanski službeni obisk Varšave je bil začetek razmišljanja o tej poti. Poljska prestolnica me je prijetno presenetila s svojim živahnim turističnim utripom, katerega bi lahko primerjal le še s turistično gnečo v Ljubljani, a le s tisto okrog Tromostovja in obrežja Ljubljaniče, potem pa primerjave več ni. To je razumljivo: Varšava je velemesto z 1,7 milijona prebivalcev. A ta turistični velemestni vrvež ni bil utrudljiv, saj je mesto za obiskovalca prijazno in dostopno tudi za tistega z manj globokim žepom. Ker sem se domov vrnil opremljen z nekaj knjigami o Poljski, sem že ob njihovem bežnem pregledu ugotovil, da o tej državi – razen zgodovinskih, splošno kulturnih ter geografskih dejstev – vem res bore malo. Utrip sodobne poljske družbe sem zaznal tudi iz filma *Pisma svetemu Nikolaju*, mednarodne uspešnice slovenskega

nih krajih, ki sploh ne veljajo za ne vem kako turistične, Poljske še nikdar nisem obiskal in o njej sem – razen običajnih zgodovinskih in drugih podatkov, ki spadajo v področje splošne razgledanosti – vedel bore malo.

– No, torej imaš razlog, da še prideš na Poljsko! sta končala oba novopecena prijatelja. Kljub temu da je Poljska ena izmed večjih evropskih držav in o njej vsakodnevno slišimo veliko, je na turističnih zemljevidih domačih potovalnih agencij bolj malo prisotna. Očitno slavna poljska preteklost in nekoliko manj srečno obdobje polpretekle zgodovine, vsa imena njihovih nobelovcev, od slavni raziskovalcev (na primer Nikolaj Kopernik ter Marija Sklodowska – Curie, dvakratna Nobelova nagrajenka!), pi-

(tudi precej porušeni med zadnjo vojno, a vzorčno obnovljenih), gradov ter veliko še neokrnjene narave v okviru številnih – preko dvajset – narodnih parkov, ki so raztreseni po vsej državi, od Tater na jugu do obale Baltika, ter od zahodne do vzhodne meje države. A vsega tega človek ne ve, dokler se na pot ne odpravi sam in se prepriča na lastne oči. Šele takrat se izgubijo predsodki o Poljski, kot nekdanji deželi vzhodnega socialističnega bloka, prekriti s podobami realnega socializma, ki je – za zunanjega opazovalca – kot sivi oblak prekrival ves prostor srednje in vzhodne Evrope. Razumljivo, da takratna Poljska ni bila hudo zanimiva država za tuje turiste, a tisto obdobje je že del zgodovine, od katere se Poljska čedalje hitreje oddaljuje. Država je

režiserja Mitja Okorna, ki živi in ustvarja na Poljskem. Potem pa je tu še znanka, katere sin se je poročil na Poljsko, v Varšavo, in ki o tej deželi – po njenih pogostih obiskih – zna povedati le najboljše. – Pojdita! je opogumljala mojo ženo. Ne bo vama žal. To je zelo kulturna dežela, Poljaki so izjemni kavalirji, naši moški bi se morali učiti od njih ...

Hm. To zadnje ni bil ravno razlog namenjen meni, a za pot na Poljsko sem bil že od poprej zagret. Hudi vročinski valovi, ki so se obetali našim krajem v letošnjem poletju, so bili le še pika na i najini odločitvi. Poljska leži na severu, torej bo zagotovo manj vroče, sva sklepala – pravilno, kot se je izkazalo kasneje.

/ dalje

Milan Petek Levokov

Slovensko zdravniško društvo Trst Gorica

Prelestni biseri iz Prekmurja

Med dejavnostmi, ki jih v vsaki sezoni goji in ponuja Slovensko zdravniško društvo Trst Gorica s sedežem v Trstu in z dolgoletno izkušnjo plodnega delovanja pod vodstvom sedaj častnega predsednika dr. Rafka Dolharja, sta tudi dva sprostivna izleta. Na prvega v novembru prijazno zvabi sv. Martin, ki "iz mošta dela vino". Navadno se takrat člani društva in njihovi prijatelji odpravijo v Slovenijo, da bi boljše spoznali njene vinorodne kraje. Lansko leto jih je pot vodila v Prekmurje, kjer je bila glavna točka izleta gričevnato področje Goričko. Tu sta jih omamili slikovitost pokrajine in zlahka kapljica, kot se za ta čas spodobi. Iz Murske Sobotice, kjer so prenočevali v hotelu Diana, ki premore tudi bazen s termal-

no vodo – term je v tej slovenski pokrajini kar nekaj in navadno razvajajo telesa z zelo toplo vodo –, jih je pot zanesla v kraj Benica ob Muri, kjer so si ogledali majhen, a zanimiv Muzej Primorskih Slovencev. Tega so si zamislili v leseni "baraki", prav taki, v kateri so prebivali naši rojaki v vse prej kot lahkih vojnih, pa tudi povojnih časih. Marsikdo iz Primorske in Istre se je v času fašizma zatekel tudi v Prekmurje, kjer pa je bilo preživetje težko. Bolj skopo zemljo jim je izpodkopavala voda oz. ob nalivih zalivala njihova polja. Za vsako ped zemlje so se morali boriti z naravnimi pojavi in na splošno so doživeli veliko hudega. O življenju in usodi primorskih in istrskih beguncev na tem

koščku slovenske zemlje je Stan-ko Bensa napisal knjigo z bogatimi fotografiskimi gradivom, *Od Soče do Mure*. Leta 2011 jo je izdalo Društvo Primorci in Istrani v Prekmurju, ki je bilo ustanovljeno l. 2010. Dopolnjena izdaja te trdo vezane knjige je izšla l. 2013. Na hrbtni strani platnice, ki prikazuje tipično prekmursko

ostrejša. Pravijo, da se na določeni točki njegovega "valovitega" parka sproščajo "pozitivne energije" ... Pri kraju Grad na Goričkem je pred tremi milijoni let bruhal zadnji ognjenik na območju današnje Slovenije. V zadnjih letih so tam uredili Park Vulkanija. To je res čudovita poučna pot v notranjost ognje-

Grad Grad na Goričkem

večerji v Murski Soboti so se naslednji dan izletniki odpravili na Goričko in si tam v kraju Grad ogledali Grad (to ni nikakršna besedna igra!), največji grad na Slovenskem: ima namreč toliko sob kot dni v letu, 365 (!), in ba je v njem straži, kot se seveda spodobijo za taka v skrivnostno ovita grajska poslopja. V zadnjem času ga postopno restavrirajo tudi v notranjosti, potem ko so poskrbeli za temeljito obnovo

nika, kjer je tudi posrečena simulacija njegovega bruhanja, plasti lave, gorečih isker itd. Seveda so "spust" v njegovo žrelo, strogo s čeladami na glavah, doživeli tudi obiskovalci iz Trsta in Gorice, ki so si v Pečarovcih ogledali tudi, kako, kot v starih časih, nastane posoda iz gline. Pred njihovimi radovednimi očmi jo je izdelal gospodar družine Zelko, ki se, poleg gostilniške dejavnosti, še ukvarja tudi z lončarstvom, obrtjo, ki je bila nekdanj zelo razširjena na teh koncih Slovenije. V vasi Ratkovci pa so si "napasli" oči ob ogledu lectorske umetnosti: lectorska srčka so še zmeraj zelo valbljiva ...

/ dalje
Iva Koršič

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (79)

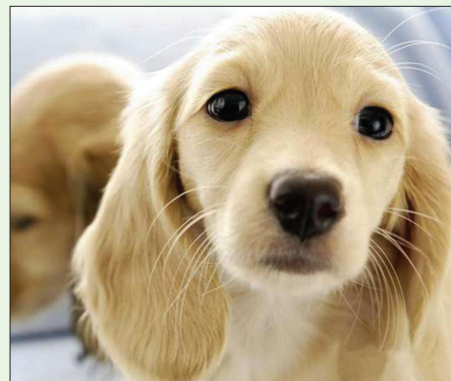
NATUROPATSKO ZDRAVJE HIŠNIH LJUBLJENČKOV

Kako lahko naravno krepimo naše hišne ljubljence? Živali imajo zelo močan nagnostni čut, zato že same po sebi vedo, kaj jim pomaga in kaj ne, predvsem se nanašajo na voh. Vsekakor pa jim lahko ljudje zelo pomagamo.

Našim hišnim ljubljencem lahko dajemo probiotike, sicer ne iste, kot jih sami jemljemo, saj morajo biti sevi bakterij kompatibilni s psom, mačko ali drugo živaljo. Mačje bakterije so mačje in niso kompatibilne s človekom in obratno. Zato se v prodaji najdejo ustrezni izdelki. Med vsemi mikroorganizmi v našem telesu so pa tudi tisti, ki so nam in našim hišnim ljubljencem skupni, to so glive, dobre in slabe, kot je na primer kandida. Znan je rek, da žival v hiši prinaša bolezen, vendar lahko te napadalce uspešno obvladamo. Imamo določene dobre glive, ki premagajo kandido in delujejo probiotično, kot je *Saccharomyces Boulardii*, gliva kvasovka, ki premaga in ubije kandido. Ta sev lahko jemlje človek, deluje pa tudi na živali. Ubije kandido, krepi imunski sistem, odpravlja tudi diarejo. Pomembno je, da

ga zaužijemo pred cepljenjem in po njem. Tudi na potovanju je dobro, da jo jemljemo. Ko so psi prvič na morju, ne vedo, da se morja ne pije, tako dobijo drisko, ki jo z vnosom te glive lahko takoj odpravimo.

Če jim dajemo probiotik, bodo naši hišni ljubljenci imeli tudi lepšo in bolj sijočo dlako, dlje bodo živeli, ne bodo imeli težav s sklepi,

paraziti se nanje ne bodo prijemale. Živalim se daje tudi Bachove kapljice, predvsem na potovanju, saj imajo domotožje ali nostalgijo po gospodarju, če ta odpotuje. Lahko jih dajemo, če jih je strah za novo leto, ko pokajo petarde, ali med slabim vremenom. Bachov kapljice pri živalih hitro pokažejo svojo zdravilno moč, enako tudi pri rastlinah. Žival nima blokad in zavor kot človek, je instinktivna. Bachove cvetne esence pomagajo našim hišnim ljubljencem ob hudih preizkušnjah, kot so npr. tekmovalna, kirurški posegi idr. Živali potrebujejo ljubezen in nego, zato jo moramo dodeliti najprej sebi, šele potem bomo ljubezen lahko dajali tudi živali. Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - Pzza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo

zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo

za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 8. septembra, ob 14. uri.

Tam, kjer kraljujeta mir in tišina ...

V gore, na morje

V tem trenutku, nekoč bi rekli, v tem trenutku, ko sem ravno vzela pero v roke, danes pa je najbolj vedrodostojno reči, ko sem ravno odprla mikrosovto word, zunaj lije kot iz škafa. Tako lije, da sem brez internetne povezave, kajti satelitski internet, ki sicer odlično deluje, izgubi signal, ko parabolno zatemni vodna zavesa. Kljub vsemu nosim še v srcu poletje, še vidim zeleno in modro, še je barva sonca na moji koži. In zjutraj, ko se prebujam, še vedno čakam na poletni dan, na takega, kot jih je bilo letos veliko, in so se vsi, skoraj vsi, razen mene, pritoževali, da je prevroče. Meni prevroče ni nikoli, ker skozi vse leto čakam, da se razpoči poletje. Tisto polno, okroglo, rumeno poletje. Poletje je čas, ko je človek najraje zunaj. Sicer ne bom več pisala, da je čas dopustov, saj si letovanje v pravem pomenu besede lahko danes privoščijo le malokdo. Je pa vseeno čas, ko smo radi zunaj, ko nam je zoprno tičati za štirimi stenami, ko so dnevi dolgi in noči neskončne. In si ne moremo kaj, da si ne privoščimo izlet, na morje ali v gore.

Ljudje smo si različni v vsem, nekdo bi hodil naokrog samo v trenirki in kavbojkah, nekdo pa ima še za doma kravato in visoke pete. Potem so tisti, ki jim ni do hrane, in tisti, ki živijo samo za to, da se vedejo za lepo obloženo mizo z dobrim vinom. Tako pač je. In nazadnje so tisti, ki prisegajo na morje, in tisti, ki bi hodili vsak dan v hribe. Med obema skrajnostima so še taki, tem sem verjetno še najbolj podobna, ki imajo navdse radi življenja, pa najsi bo na plaži ali med skalami. Ker je življenje lepo, je povsod lepo in si lahko kjerkoli srečen.

Gleda morja in gora se večkrat ujame v debato s prijateljem, ki mu je morje vse.

Zato, ker ne more brez tega, da bi šel do obale navsezgodaj zjutraj in poslušal, kaj mu pripoveduje morje. Zato, ker mu je tam lepo ob vsakem vremenu in v vsakem letnem času. In tudi, ker je na čezoceanskih ladjah delal, da si je služil denar za študij. In živel z morjem.

Tudi meni je morje všeč. Od nekdanj. Od otroštva pravzaprav, ko sem z mamom hodila po Terezijanski četrti v Trstu in postajala nemirna, ko sem zavohala tisti sveži, omamni vonj po morju. In ko so se mi ozke ulice odprle v modrino, ki je bila brez konca. K morju sem hodila najprej z očetom, ki je molčal in strmel v sonce na obzorju, in z mamom, ki se je bala valov in vode in modrine. In ni videla lepote, kajti čas na plaži je preživljala ob klepetu. Pozneje sem hodila k morju sama ali s prijatelji, poleti vsak dan, od jutra do večera. Tako da sem bila zagorela in napojena tega omamnega vonja po soli, po morju in po daljavah. Tedaj so mi bili dnevi in poletja prekratki. Zaradi morja, zaradi vode, zaradi plavanja.

Ko sem odrasla, sem iskala v morju tišino. In valove, ki pridejo in gredo, tako kot dnevi, tako kot čustva, tako kot življenje. Ko se je val izgubil v neskončnosti, sem nestrpna pričakovala drugega in spet in spet, dokler ni morje umolknilo. V temi. Jaz pa sem še vedno čakala in poslušala. Morje ve za žalost in upanje v nas, ve za naše sanje. In vedno pripoveduje. Največ o preteklosti. O odhajanju. O bolečini in hrepenenju.

O tem, ali imam raje gore ali morje, si nisem bila nikoli na jasnem. Dokler mi prijateljica nekega dne ni rekla: saj je enostavno, samo pomisliti moraš, kje bi živele, za kaj bi se odločila, ko bi vedela, da ne bo več vrnitve, niti poti. Dolgo sem bila tihi, ker sem rojena ob morju. Ker nosim

v sebi spomine nanj. A vendar. Ko bi morala odločiti, bi izbrala gore. Zagotovo bi izbrala gore. Dejansko sem jih, ko sem se preselila v Benečijo. Čeprav sem ena tistih ljudi, ki verjamejo, da je življenje gromozansko lepo. In zato vidi lepoto v celotnem stvarstvu. Lepo je povsod, je enkrat rekel neki moj znanec iz Kostanjevice, samo življenje je prekratko, da bi to razumeli, da bi živeli polno.

Gore. Ko sem bila otrok, so me zaradi astme in pogostega bronhitisa starši vsako poletje vozili v gore.

Dvoje spominov mi je ostalo pred očmi, poleg lepote gora. Dan pred odhodom, ko sem nemirna hodila po stanovanju sem in tja in ponoči sploh nisem zatisnila očesa. To iz čistega veselja in zaradi nemira v sebi. In pa dan vrnitve domov. Pravzaprav dan potem. Spominjam se utišnosti v malem stanovanju v petem nadstropju, kjer sta bili nebo in zelenje samo v majhnih krpah. In spominjam se solz, ki so mi silile v oči, čeprav nikoli nisem rada jokala pred starši. Že tedaj nisem marala usmiljenja in tolažbe. V grlu pa kepa, da bi zavpila. Skoraj vsako poletje sem nato na novo prebrala tisti švicarski otroški roman o deklici, ki je izgubila svoje ljubljene gore. Na Heidi mislim. In potem sem jokala, sama, v svoji sobi. Kot Heidi, samo da se jaz nisem imela kam vrniti.

Zakaj ta ljubezen do gora? So stvari, ki jih samo čutiš, ne da bi jih znal razložiti. Morda, ker so gore bližje neskončnemu, večnemu, kot katerikoli kraj. Na dva koraka do nebes. Samo dva koraka. Človek sem, ki se zelo boji smrti. Ker ljubim življenje, noro, neustavljivo ga ljubim. Samo v gorah so moji občutki drugačni. Kot da bi tam meja med življenjem in smrtjo

ne obstajala. Tam si že na pragu tega prehoda. Nekje med nebom in zemljo, med človeškim in svetim. V gorah ni umiranja, je samo polet, prehod. Samo del gora postaneš, samo v veter se spremeniš, samo smrekam v objem padeš. V Avstriji sem na neki planinski poti prebrala ob znamenju napis: nikjer nisi tako blizu Bogu kot tu. In res, vsaj zame je tako.

Morda imam gore rada tudi, ker sem človek, ki večino dneva preživim v gibanju. Statike ne maram. In morje je lepo, če znaš

ci jih še, ljudje ne pozdravljajo drug drugega, kot da bi bili slepi, zazrti vase. V taki množici si vedno sam.

V gorah je drugače. Ljudje se v gorah pozdravljajo, podarijo si besedo. V tišini si izmenjujejo nasmeh. In nikoli se ne počutiš sam. Veličastnost narave je kot toplo naročje, ljudje, ki hodijo v njen objem, pa so preprosti in goli. Sem nosiš samo nahrbtnik, nobenih vodnih skuterjev, srfov, nobenega razkazovanja. Samo vztrajnost, samo pot, samo utrujenost in žulji na nogah. To so kraji za izbrance, za tiste, ki imajo še dušo. V nekem lepem zimskem jutru, sredi Triglavskega parka, kjer je bilo nebeško lepo, mi je samotarski planinec rekel, da so to kraji, kamor zahajajo samo bogovi. Bogovi, samotarji in čudaki, bi rekla jaz. In sanjati. Ravno danes, ko sem sestopala z Matajurja, sem srečala prijaznega posebneža, Furlana mislim, ki je stal pri mravljišču, z dlanmi nežno udarjal po njem in si jih potem nosil k obrazu. Tako debelo sem gledala, da ni mogel kaj, da se mi ne bi nasmehnil. Povedal je, da je to najbolj učinkovito zdravljenje prehladov, nahoda in gripe. Noben zdravnik mu ni enak. Zaradi mravljične kisline, baje. In povabil me je, naj poskusim. Radovedno in nekoliko zadržano ter predvsem zato, ker je bil nasmejani možakar nad vse prijazen, sem nekajkrat udarila po mravljišču in pri tem pazila, da mravljam ne bi bilo hujšega, potem pa sem si z dlanmi pokrila nos in obraz. Kmalu bi me kap. Tako močan vonj, podoben razkužilu, mi je segel globoko v nos in v grlo. Možakarji in sebi sem obljubila, da bom to čudežno zdravljenje zagotovo poskusila, ko bom prehlajena. Na eni izmed svojih neštetihi poti v gore. Ko iščem nebo, večnost in tisti mir, ki ga je dol v dolini težko najti.

Suzi Pertot

mirovati, če sediš na skalah in se zatopiš v obzorje. Gore so steze, so vzponi, so cilji, je pot, ki kaplja s čela. In vsak cilj je nebo in neskončnost. Ista neskončnost, v kateri se morje spaja z obzorjem. Kajti vse, kar je lepo, je večno. In daleč od tega malega, vsakdanjega, človeškega. Občutek imam, kot da je vrh pol stopnice do večnosti, pod nami pa morje neskončnosti. In lepota, ki te napolni in izbrše bolečino in grenkobo. V gorah je lažje prenašati bolečino. In vsako razočaranje manj skeli.

Še nekaj je, zaradi česar rada živim v gorah. Na morju je "gužva". In je hrup. In ta zoprni vonj po kremah za sončenje. Ljudje se pehajo drug zraven drugega, plaža se zdi kot morje pisanih marel, kljub vsemu pa si v taki množici vedno sam. Ker se pri morju ne sklepajo prijateljstva, samo otro-

mirovati, če sediš na skalah in se zatopiš v obzorje. Gore so steze, so vzponi, so cilji, je pot, ki kaplja s čela. In vsak cilj je nebo in neskončnost. Ista neskončnost, v kateri se morje spaja z obzorjem. Kajti vse, kar je lepo, je večno. In daleč od tega malega, vsakdanjega, človeškega. Občutek imam, kot da je vrh pol stopnice do večnosti, pod nami pa morje neskončnosti. In lepota, ki te napolni in izbrše bolečino in grenkobo. V gorah je lažje prenašati bolečino. In vsako razočaranje manj skeli.

Suzi Pertot

Pomembna obletnica za naš šport

50 let KK Bor in slovenske košarke v Italiji

Leto 2015 je prežeto s pomembnimi obletnicami v našem športu, posebej pa v košarki. Spomladi je pol stoletja z vrsto prireditev proslavilo Športno društvo Breg, na Stadionu 1. maja v Trstu pa se je začelo obeleževanje 50-letnice košarke pri Boru. Ta mejnik pomeni hkrati tudi 50 let organizirane slovenske košarke v Italiji (prihodnje leto pa bo 40 let dočakal Jadran, ki je pojem za igro pod košema pri nas), ki jih bodo naši klubi in Združenje slovenskih športnih društev v Italiji do konca leta obhajali z nekaterimi dogodki in z izidom zajetne knjige, ki predstavlja naravno nadaljevanje uspešnice novinarja in športnega delavca Branka Lakoviča iz leta

statutarno ter finančno avtonomijo od leta 1991. Na Stadionu 1. maja bodo že ob 19.15 predstavili knjigo, ki predstavlja prerez skozi teh 50 let društvene dejavnosti, na ogled pa bodo postavili tudi spominsko fotografsko razstavo (odprtje ob 20.00). Skratka, odmeven, izrazito košarkarski večer na Prvem maju, uprava kluba je poleg oblasti in drugih gostov povabila k slavju prav vse igralce, trenerje, odbornike, ki so v teh 50 letih bili člani društva. Vabilo k apelu vsem borovcem so naslovili tudi na naš medij.

Pomembno obletnico bo KK Bor ovrednotil – kot se spodobi za športnike – tudi s turnirjema, ki sta sicer tradicionalna v društvenem koledarju. V petek, 25., in soboto, 26. septembra, torej tik pred začetkom prvenstev, bo vsakoletni članski Memorial in trenerja Borisa Tavčarja, četverboj prirejajo že več kot 20 let. Čeprav dokončen sez-

zorje, ki so v teh letih bistveno pripomogli k delovanju in uspehom Košarkarskega kluba Bor – ki deluje s tem imenom in

nam sodelujočih ekip še ni potrjen, kaže, da bodo merili moči slovenski deželni ligaši, se pravi gostitelj Bor Radenska, Breg, Kontovel in Sokol. V nedeljo, 26. septembra, pa se obeta celodnevni mednarodni turnir za starostno kategorijo Under 14, s katerim se iz leta v leto klanjajo spominu na nekdanjega Borovega predsednika in nato nočnega čuvaja na Stadionu 1. maja Milja Gombača.

HC

S 6. strani

Pomembno priznanje ...

“S obnavljanje ob meji razumemo kot prednost in priložnost za skupen razvoj. Pri tem so nam v veliko oporo tudi Slovenci, ki živijo v zamejstvu. Naj bo praznik Mestne občine Nova Gorica tudi priložnost, da si skupaj zaželimo vztrajnosti, znanja, ustvarjalnosti in energije za prihodnji razvoj”. Besede zahvale je namenil vsem občinskim sodelavcem, ki delajo za dobrobit občanov, tudi vsem predsednicam in predsednikom krajevnih skupnosti, “ki skrbijo za kranjansko pomembne zadeve”.

Iz rok župana Arčona so poleg že omenjenega PD Štandrež (priznanje je prevzel predsednik štandreškega društva Marko Brajnik), plaketo MO Nova Gorica za l. 2015 prejeli: OZARA Slovenija za dolgoletno in prizadevno delo na področju izvajanja programov in storitev socialnega varstva za osebe s težavami v duševnem zdravju in njihove svojce; Društvo za zdravje srca in ožilja, podružnica za Severno Primorsko, za večletno aktivno uspešno delovanje na področju preventivne bolezni srca in ožilja; Društvo vojnih invalidov Severne Primorske ob 20-letnici delovanja in za izjemno skrb pri zagotavljanju pravic vojnih invalidov in njihovem vključevanju v družbo ter za osveščanje javnosti o njihovi vlogi; Zveza sindikatov azbestnih bolnikov za vztrajna prizadevanja na področju zaščite pravic delavcev s poklicnimi boleznimi. Prejemnika nagrade MO Nova Gorica pa sta Društvo Rod soških mejašev ob 60-letnici delovanja in ohranjanja tabornišva na

Goriškem, ki ob močni vzgojni komponenti ter pristnem stiku z naravo v širšem smislu predstavlja šolo za življenje in tako prispeva k celostnemu razvoju otrok in mladine. Mag. Valter Adamič za dolgoletno in prizadevno delo na področju vključevanja invalidov v življenjsko in delovno okolje v MO Nova Gorica ter za izjemne zasluge pri pridobitvi naziva “Občina po meri invalida”. Nagrado Franceta Bevka pa sta letos prejela zavod BridA in Miran Rustja. Zavod BridA, ki ga sestavljajo Tom Kerševan, Sendi Mango in Jurij Pavlica, za dolgoletno uspešno delovanje pod lastno blagovno znamko, ki temelji na svojstvenem in prepoznavnem načinu dela. Skladatelj, pesnik, pisatelj in zborovodja Miran Rustja je nagrado dobil za dolgoletno uspešno delo in izjemne dosežke na področju ljubiteljske in profesionalne kulture.

S slavnostnim večerom se je šele začelo praznovanje MO Nova Gorica. Tako bo mlado občinstvo uživalo ob Robinovi zabavi 2015 v petek, 11. septembra, isti dan se bo na Bevkovem trgu ob 17.00 začel Festival znanosti Nova Gorica v organizaciji e-Hiše, novogoriške hiše poskusov pod okriljem Mladinskega centra Nova Gorica. Tudi v Novi Gorici se bodo pridružili Evropskemu tednu mobilnosti. Začel se bo v četrtek, 17., končal pa v torek, 22. septembra, ko bodo v središču mesta aktivnosti ob dnevu brez avtomobila. V sredo, 23. septembra, ob 17.00 bo v veliki dvorani Kulturnega doma Nova Gorica brezplačna gledališka predstava za najmlajše *Smetiščni škrat*. Praznični program se bo sklenil 12. oktobra z 62. Gostinsko turističnim zborom in 18. Slovenskim turističnim forumom v središču Nove Gorice.

S 5. strani Žeteoci

N avdih za pesem “Majka Marija” mi je dala moja mati. Vedno sem jo imenoval “najodličnejšo ženo Šibenika”. – To je bila žena, ki nikoli v življenju ni oblekla praznične obleke, nikoli ni opustila šibeniške “pundže”, celo življenje je bila doma ob štedilniku... Med vojno je zmogla prepešati do 30 kilometrov, da nam je priskrbela hrano... Žena, ki je vstopila nepismena v zakon, pa se danes zelo zanima za književnost in stalno bere. Bila je žena, ki je skrbelo za družino... Prav tako je v meni ostal spomin na otroštvo, ko smo poslušali in prepevali cerkvene pesmi. Poslušal sem to petje v obeh cer-

kvah – mama je bila katoličanka, oče pravoslavac. Zato sem kot otrok obiskoval obe cerkvi in svobodno odraščal v obeh veroizpovedih.

Da se je Arsen pripravil za to pesem, se je poglobil v mesta v evangeliju, kjer se omenja Marija. Tako pravi: “Bil sem hvaležen, da sem vstopil v svet milosti, ki me je obkrožala in zanimala, da sem dobil o vsem tem svoje stališče in si vse to osvežil iz otroštva. To me je privedlo do razmišljanja. Prepričan sem bil, da hrvaška publika želi nekaj, kar ni površno, ampak globoko, versko, in tako sem se končno odločil, da napišem pesem “Majko Marija”. V njo sem vpletel refren: “Takva je bila sudbina njena, Marija Majko, Marija žena”. (Takšna je bila njena usoda, Marija Mati, Marija žena.) Pesem je na Hrvaškem ponarodela. Ob smrti Arsena Dedića so se veliko razpisali, zato naj bo še ta skromni zapis droben spomin nanj.

S 1. strani Bazovica mora združevati ...

Med občinstvom je sedela tudi nekdanja Generalna konzulka v Trstu Jadranka Šturm Kocijan. Predstavnik slovenske vlade je v svojem krajšem nagovoru izpostavil, da so nam bazoviški junaki opomin in svarilo: njihov zgled v iskanju dobrega lahko izkoristimo tudi danes, da bomo znali prebroditi čeri gospodarske in begunske krize.

Bazoviška slovesnost je sklenila običajen bogat program dogodkov tako na naši zamejski strani, kjer so poleg tradicionalne svečanosti pred grobnico junakov pri pokopališču pri Sv. Ani letos predstavili tudi ponatis knjige Milka Škrapa *Uporna mladina*, ki govori o vpetosti mlade tržaške slovenske mladine v upor zoper fašizem, kot tudi v matični domovini, kjer so se junakov spomnili pred spominskim obeležjem v Ljubljani in Prešernovem gaju v Kranju.

Osrednji dogodek na gmajni je v nedeljo, 6. septembra, uvedel predsednik odbora Pahor in spomnil, da letos obeležujemo 70-letnico osvoboditve in prav tolikšno obdobje postavitve spomenika padlim junakom, katerih nepravična usmrteitev je bila pred 85 leti: leto pred žrtvovanjem Bidovca, Miloša, Valenčiča, Marušiča pa so fašistične oblasti umorile v Istri Vladimirja Gortana, prav tako pripadnika organizacije Borba.

Spominsko svečanost sta povezovala Jernej Šček in Elena Husu, recital pesmi v priredbi Olge Lupinc pa so prireditelji zaupali Danijelu Malalanu in Alidi Bevku. Na častni

straži so bili tabornice in taborniki Rodu Modrega vala ter skavtinja in skavti SZSO. Ob zvokih *Pesmi žrtvam*, ki sta jo ob godbeni spremljavi *Godbenega društva Nabrežina* interpretirala zbor *MePZ Jacobus Gallus* iz Trsta in *MePZ Lojze Bratuž* iz Gorice, so predstavniki borčevskih in ostalih organizacij nato položili venec pred spomenik: krovni organi-

hrvaškega. To je bil hrvaški intelektualca, pisatelj in kulturni delavec Milan Rakovac, ki je svoj poseg naravnal na vzporedje med nekdanjim fašizmom, ki je prav z bazoviškim dogodkom pokazal svoje nasilje, in sedanjo nestrpnostjo nekaterih, ki se krepi ob tragiki trenutne priseljeniške emergence. "Temu in takemu nasilnemu, kriminalnemu in Bogu všečnemu domoljubju močnejših so se naši dedje in očetje tod uprli leta 1920, 1941 in 1943. Moramo se tudi mi, tukaj in zdaj. Vse ostalo je zgolj moralna beda, hujša od smrti same", je dejal Milan Rakovac.

"Spomenik bazoviških junakov je naš skupni simbol boja evropskega človeka za svobodo, demokracijo in za spoštovanje vseh narodov, vseh narodnostnih in jezikovnih skupnosti. Glede na današnji čas pa naj bo še dodaten poziv k miru v svetu", je dejal letošnji italijanski govornik, goriški pisatelj in časnikar Andrea Bellavite. Po njegovem mnenju je Bazovica priložnost za razmislek o smislu življenja, zgodovine in spomina. Bidovec, Marušič, Valenčič in Miloš (ob tem je Bella-

Minister Gorazd Žmavc z generalno konzulko Ingrid Sergaš in konzulko Eliško Kersnič Žmavc polaga venec k spomeniku (foto DP)

vite dodal še Antona Gropajca) so se fašizmu postavili nasproti z močjo uma in idej. Vedeli so, čemu gredo naproti, a so raje plačali s svojim življenjem, za to, da bi njihov narod bil osvobojen nasilja: "Bili so osebe, ki so ljubile svobodo in pravičnost". Bellavite je dalje vzel Bazovico kot simbol zgodovine, ki so jo v Italiji doslej vedno krojili po lastnih interesih

Andrea Bellavite (foto IG)

ki temelji na ignoranci, brezupnosti, nekritičnem presojanju interesov trenutne oblasti, je lahko nosilec velikih tragedij", je dejal Bellavite in svoj pogled usmeril v sedanost, ki ga kroji krvava politika svetovnega kapitala, da bi ohranil nadzor nad naftnimi viri, in epohalni pojav priseljencev, ki se zatekajo k nam, da bi zbežali od bede, lakote, vojne in preganjanj: dejanska nesposobnost političnih oblasti, da bi tem dinamikom našle ustrežni odgovor, rojeva rasistične in nekrščanske reakcije pri nekaterih. Sklepni del svojega posega je Bellavite namenil razsežnosti spomina, ki je veliko časa klavirno tkal medsebojne vezi med tu živječima narodoma. Od nasprotujočih si spomi-

nov smo nato pristali na pojmu pravičnega spominjanja, ki pa je dejansko enačil žrtve in njihove rablje. Bolj prikladen je po mnenju Andree Bellavite temelj, na katerem vsak lahko sprejme dejstvo, da nasprotna stran goji spomin, ki je drugačen od tvojega. Le tako bo mogoče upreti pogled naprej in krojiti željo po skupnem koraknju prihodnosti naproti: takrat preteklost ne bo več kamen spotike, temveč priložnost, "da bi se lahko spoznali, skupno rasli in - zakaj ne - se tudi ljubili".

"Od tistega jesenskega dne Bazovica ni več le ime male kraške vasi, temveč je postala pojem, simbol. Simbol upora na smrt obsojenega slovenskega naroda sredi kulturne, od mračnjaških sil zavojevane Evro-

Foto IG

pe", je povedal Rafko Dolhar. Poudaril je, da "ta gmajna je sedaj sveta vsem Slovencem, ne glede na njihovo svetovno nazorsko prepričanje in na njej ni prostora za politične spekulacije, kot se je žal že zgodilo". Tigrovc niso imeli nobenega strankarskega predznaka "in je nesmiselno, da si danes nepoklicani prisvajajo njihova dejanja". Kot tigrovc, ki

tako, da so načrtno skrivali spomin na grozodejstva, ki so jih v času fašizma prizadejali drugim narodom: poleg genocida nad Slovenci se je govornik spomnil še fašističnega nasilja nad Libijci, Eritrejci, Abesinci. Visco, Gonars in Zdravščine so bili do pred dvajsetimi leti za italijansko zavest povsem zgodovinsko nevtralni geografski kraji... "Javno mnenje,

zacijji SSO in SKGZ sta zastopala predsednika Walter Bandelj in Rudi Pavišič. Govori Že vrsto let vabijo prireditelji na gmajno tudi govornika večinskega naroda, da bi s svojega zornega kota spregovoril o vrlinah anti-fašizma. Letos so se pri odboru odločili, da bodo poleg italijanskega govornika povabili tudi

so maja 1941 imeli že prvi spopad z italijanskimi vojaki-karabinjerji in so julija istega leta ustanovili prvo partizansko ribniško četo, niso imeli nobenega svetovnega nazora, "tako je prišlo do prvega incidenta, ker niso hoteli priseči Stalinu in Sovjetski zvezi". Incident se je potem salomonsko rešil, bil pa je znak problema, ki se je potem vlekel ves čas nardonsvobodilnega boja, na katerega smo vsi ponosni. "Tej sijajni strani slovenske preteklosti sta

se nato pridružila tudi revolucija in kolaboracija. Revolucija je zakrivila veliko zločinov, kolaboracija pa sramotno sodelovanje z okupatorjem, za katero sedaj nima smisla iskati filozofskega opravičila", je dejal Dolhar, ki pa je poudaril, da letos, ob 70-letnici konca druge svetovne vojne moramo mladim povedati resnico glede zločinov, ki še danes razdvajajo naš matični narod: povedati jim moramo tudi tisto plat resnice, "ki nam morda ne ugaja". Slovenski politični vrh in predstavniki borčevskih organizacij so to storili, "skrajni čas je, da žrtve revolucionarnih pobojev dostojno pokopljemo, tudi v naših glavah, da se na račun tragično preminulih žrtv ne dela več politične spekulacije".

Posledice druge svetovne vojne in svetovne razdelitve so se poznale tudi pri nas v zamejstvu: tako so pri nas nastale dvojne ustanove, ki obstajajo še danes. "Ene so nastale ob podpori matične domovine in druge brez nje, zato je iluzorno misliti, da se bodo sedaj kar naenkrat združile. Sedaj, ko je naša matična domovina demokratična država, pa gotovo nima več smisla, da se gremo eni naše, drugi vaše, saj smo vsi del iste manjšinske stvarnosti. Po njegovem mnenju pa je vsekakor jasno, da imamo različni

ljudje različne poglede na svet: "Iluzorno je zato misliti, da bomo v demokratični državi vsi volili isto stranko". Dolhar je sicer pojasnil, da vse politične opcije, za katere se zavzemamo Slovenci in ki sodelujejo skoraj v vseh upravnih telesih, morajo imeti resničen namen braniti interese slovenske narodne skupnosti: kljub vsem obvezam (državnim in mednarodnim) pa še čakamo na uresničitev nekaterih narodnostnih pravic. Govornik je opozoril še na veliko neizpoljenih vprašanj, od vidne dvojezičnosti in slovenskih šol v Kanalski in Terski dolini, do zajamčenega slovenskega zastopnika v rimskem parlamentu. Zakaj nimamo istega volilnega zakona, se je med drugim vprašal, ki velja za Južne

Milan Rakovac (foto IG)

Tirolce in Valdostance? Dolhar je svoj poseg končal z grenko presojo nedavne reforme krajevnih uprav, ki jo je 'zakrivila' ravno levo sredinska deželna uprava. "Občutek imam, da na račun tako imenovane racionalizacije delamo celo korake nazaj pri naših pravicah. Deželna vlada, ki se ima samo Slovencem zahvaliti, da vlada v naši deželi, sili v združevanje majhnih občin, kar ne odgovarja vedno interesom slovenske manjšine, menda tudi ne mednarodnim zaščitnim normam". Še nikoli nismo imeli vse

uprave, od rimske vlade preko pokrajine, dežele Furlanije Julijske krajine in tržaške občine v rokah levo sredinskih koalicij, katerim smo Slovenci prispevali odločilne glasove, pa ne moremo priti do vseh pravic, ki nam pripadajo - je dejal še govornik in sklenil z mislijo, da probleme lahko vsekakor rešujemo v različnih vrstah, "samo, da je cilj skupen". Upati gre, da bo za našo narodno skupnost ostala tudi v prihodnje Bazovica skupni pojem, ki ne razdvaja, temveč združuje. Udejanjanje tega namena se je ob koncu proslave ponovno izvajalo ob petju himne *Vstala Primorska*: pevcem obeh zborov so se pridružili še ostali prisotni in s tem na najlepši način počastili spomin na Bidovca, Miloša, Marušiča in Valenčiča ter Gropajca.

V nedeljo, 13. septembra 2015, se bo z ženskim turnirjem začel tradicionalni 42. Pokal Bazoviških žrtev; nadaljeval se bo v soboto, 19., in nedeljo, 20. septembra 2015, z moškim turnirjem.

Športni dogodek prireja SZ Sloga s sodelovanjem ZSSDI.

Po osrednji svečanosti na bazoviški gmajni je bila v domači cerkvi vsakoletna maša zadušnica za ustreljene. Daroval jo je domači duhovnik g. Žarko Škerlj, govor pa je bil letos zaupan tržaškemu občinskemu svetniku SSK Igorju Švabu (o tem dogodku več prihodnjič).

Le nekaj ur pred začetkom proslave na bazovski gmajni so spomin na junake, usmrčene po prvem tržaškem procesu, in ostale žrtve antifašizma počastili na Kongresnem trgu v Ljubljani. Dogodek je priredilo Gibanje 13. maj, ki si med drugim močno prizadeva, da bi 13. maj postal državni praznik RS. Na ta dan leta 1941 so se namreč na Mali gori pri Ribnici prvič z orožjem spopadle naše antifašistične sile s fašističnim okupatorjem.

Pesniški večer na Ljesah

Čarobno branje poezije v seniku

"Vnebu luna plava" je naslov večera, ki ga v Kovačevem seniku na Ljesah v Beneški Sloveniji vsako leto ob koncu poletja pripravijo člani kulturnega društva Rečan - Aldo Klodič. Na branje poezije je Margherita Trusgnach, ki je večer tudi vodila, minulo soboto, 5. t. m., povabila furlanskega filozofa in teologa Maria Miduna, domačo penico in beneško kulturno delavko Marino Cernetig, goriškega pesnika Giovannija Fiera, ukra-

svojimi ironičnimi italijanskimi pesmimi. Večer je zaokrožil Jurij Paljk, ki je prebral nekaj starejših pesmi in tudi najnovije; bral je v slovenskem, italijanskem in furlanskem jeziku (pesmi so prevedli: J. Milič, A. Bombig, F. Beneditič, D. Betocchi). Večer sta zaokroženo povezovala s preigravanjem slovenske narodne glasbe harmonikar Mattia Trusgnach in trobentač Sandro Carta. Poln senik navdušenih obiskovalcev pa je pričal o tem, da Beneški Slo-

je predstavil s pesmimi iz svoje zadnje zbirke, v slovenščini je brala njegove pesmi v Volaričevem in Bandljevem prevodu Margherita Trusgnach. Natalia Bondarenko, ki je vsestranska umetnica, živi pa v Vidmu, je prepričala s

venci naravnost potrebujejo poezijo. Kljub neurju se je namreč zbralo veliko ljudi, ki so ostali dolgo v noč v seniku, ki, tako Margherita Trusgnach, "diši po življenju, pravzaprav je življenje samo, v njem pa so se naši predniki zbirali tudi takrat, ko so se ljubili".